

I. ĮVADAS

Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 metų vietos plėtros strategija (toliau – Vilniaus tikslinės teritorijos strategija) skirta prisidėti prie Europos Sąjungos fondų 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretaus uždavinio „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretaus uždavinio „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ rezultato rodiklių ir prisidėti prie Vilniaus miesto plėtros strategijos ir funkcinų zonų plėtros strategijos ir regiono plėtros plano tikslų įgyvendinimo.

Vilniaus tikslinės teritorijos strategija parengta Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupės (toliau – VVG), sudarytos iš Vilniaus „Pietinės“ ir „Šiaurinės“ teritorijos bei susietų teritorijų bendruomeninių ir nevyriausybinų organizacijų, verslo asociacijų ir įmonių bei Vilniaus miesto savivaldybės atstovų.

Rengiant strategiją buvo naudojamosi Vilniaus miesto savivaldybės administracijos padalinių, Užimtumo tarnybos, Valstybės duomenų agentūros, Informatikos ir ryšių departamento, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Finansų ministerijos, Vilniaus regiono plėtros tarybos, Valstybės kontrolės, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento, Higienos instituto, Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro, Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo duomenys, apklausti tikslinės teritorijos gyventojai – potencialūs strategijos įgyvendinimo veiklų dalyviai, organizuoti susitikimai ir diskusijos, taip pat apklausti skirtingų sričių ekspertai, kurie atsakė į specialius interviu klausimus ir dalyvavo diskusijose.

Strategijoje nėra numatyta apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį įgyvendinant moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, tikėjimo, pažiūrų, negalios, sveikatos būklės, socialinės padėties, amžiaus, lytinės orientacijos ir kitais pagrindais principus.

Strategijos rengimo tikslas – spręsti Vilniaus miesto vietos plėtros strategijos apibrėžtoje teritorijoje gyvenančio jaunimo tikslinių grupių socialinės atskirties ir skurdo problemas, užtikrinant lygias galimybes ir socialinę bei ekonominę tikslinių jaunimo grupių integraciją.

Tikslinės grupės – patiriantis socialines rizikas jaunimas nuo 14 iki 29 m. amžiaus. Strategijos įgyvendinimo metu bus teikiamos visos reikalingos paslaugos bei suteikiama pagalba sprendžiant kiekvieno dalyvio individualias socialinės integracijos problemas. Taip pat bus dirbama su tikslinių grupių atstovais, nevyriausybėmis organizacijomis, bendruomenėmis bei verslu siekiant padėti tikslinėms grupėms įsidarbinti ar kurti savo verslus. Bus sudarytos galimybės kurti ir/ar vystyti jauną verslą ir socialinį verslą kuriant naujas darbo vietas tikslinėms grupėms.

Vilniaus tikslinės teritorijos strategija bus įgyvendinama 2024 – 2029 metais.

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

Tikslinės teritorijos apibrėžtis pasirinkta pagal praėjusio laikotarpio (2016 – 2022 m.) Vilniaus miesto VVG strategijos įgyvendinimo teritorijos apibrėžimą. Tuo metu atlikus sistemingą urbanistinę analizę, 2014-2020 metų finansavimo laikotarpiui Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje (Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2014 m. liepos 9 d. sprendimu Nr. 1-1921) išskirtos dvi tikslinės, kompleksinės plėtros teritorijos - „Šiaurinė“ ir „Pietinė“. Šių teritorijų ribos tik iš dalies sutampa su administracinėmis Savivaldybės seniūnijų ribomis, nes jas nustatant svarbesni kriterijai buvo urbanistinių, socialinių, aplinkosauginių problemų sprendimas ir preliminarios galimų pertvarkymo projektų įgyvendinimo zonos. Pagal Vilniaus miesto bendrąjį planą tikslinės teritorijos patenka į miesto centrinio branduolio plėtros zoną ir apima dalį miesto funkcinų zonų. Teritorijoje, kuriai rengiama vietos plėtros strategija gyvena apie 130 tūkstančių gyventojų.

Šios tikslinės teritorijos turi du ryškius bruožus:

- a) jose koncentruojasi įvairios socialinės, ekologinės ir kitos problemos;
- b) jos turi gerą ekonominio ir urbanistinio augimo perspektyvą.

„Pietinė“ tikslinė teritorija (Naujamiesčio – Paupio (apimanti gretimas, Lazdynų, Vilkpėdės, Naujininkų, Senamiesčio ir Rasų teritorijas)), apima 8,9 km² plotą, jungia didžiąją Naujamiesčio seniūnijos dalį, šiaurines Naujininkų bei Vilkpėdės seniūnijų dalis, pietines Lazdynų, Senamiesčio dalis ir nedidelę Rasų seniūnijos dalį (Markučių rajono dalį). Jos specifinis bruožas – apleistos, neefektyviai naudojamos pramonės ir komunalinio ūkio teritorijos ir dehumanizuota zona palei geležinkelį ir Kauno gatvę. Dalyje šių teritorijų jau prasidėjusi konversija, tačiau ji nėra pakankamai sparti ir kardinali. Teritorijoje aktuali ikikarinio ir sovietinio laikotarpio gyvenamųjų namų kvartalų kompleksinė renovacija. Pabrėžtina, kad teritorijai būdingos triukšmo, aplinkos, oro ir grunto užterštumo problemos, trūksta želdynų, menkos galimybės rekreacijai.

Teritorijoje gyvena 41,5 tūkst. gyventojų, arba 7,4 proc. visų vilniečių. Dauguma teritorijos gyventojų yra vyresnio amžiaus. „Pietinės“ teritorijos gyventojai pasižymi daugiatautiškumu – be lietuvių, čia gyvena didelė dalis lenkų, rusų ir kitų tautybių atstovų.

Naujamiestis – pagrindinė „Pietinės“ tikslinės teritorijos dalis, tai perspektyvus ir gyvas rajonas, įsikūręs labai patogioje vietoje šalia miesto centro. Ribojasi su Vilkpėde, Senamiesčiu, Naujininkais, šiaurinėje dalyje – su Nerimi. Naujamiestis užima 4,8 km² plotą. Seniūnijoje yra virš 35 tūkst. gyventojų. Palanki geografinė padėtis lemia gyventojų tankumą ir privataus kapitalo bei valstybinių įstaigų sutelktumą. Kadangi ši teritorija yra arti centro todėl yra patraukli nekilnojamo turto vystytojams, čia vis daugiau keliai jaunų aukštesnes pajamas turinčių vilniečių, kuriasi nauji verslai. Čia kyla verslo centrai, kuriasi menininkų, dizainerių, fotografų dirbtuvės ir studijos. Šioje teritorijoje kuriasi daug jaunimo kūrybinių iniciatyvų – klubai „Kablys“, „Loftas“, „Peronas“ ir kt., statoma daug gyvenamosios paskirties pastatų, kuriuose įsikuria jauni, aukštesnes pajamas gaunantys vilniečiai („Oslo namai“, „Kauno – Algirdo“, „Švitrigailos namai“ ir

kt.). Naujamiestis yra laikomas vienu perspektyviausių Vilniaus rajonų. Tai sukuria naują potencialą ir poreikį greičiau spręsti su teritorijos tinkamumu gyventi susijusias problemas, kurios buvo išvardintos.

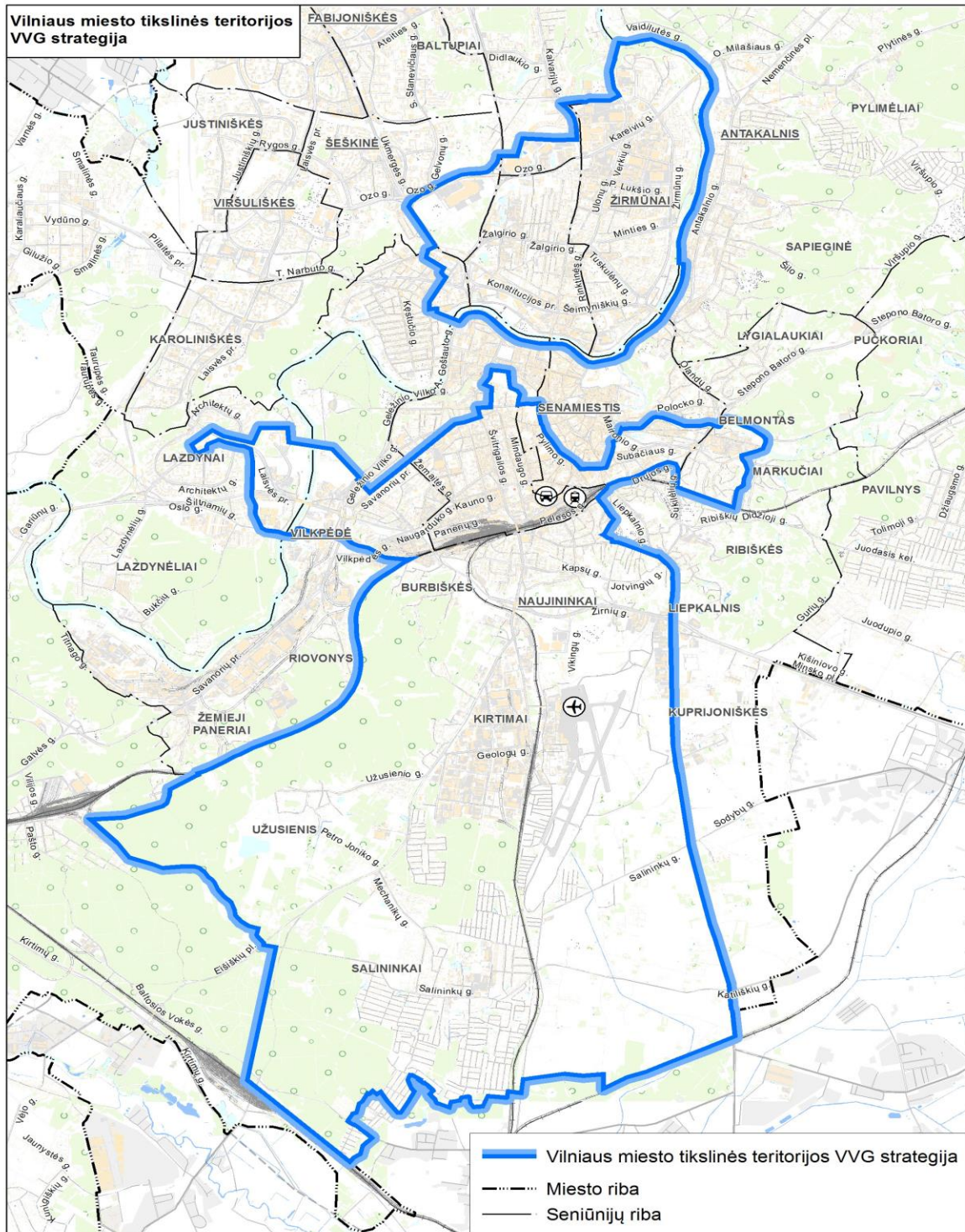
Naujininkų seniūnija yra Vilniaus miesto pietinėje dalyje. Nuo senamiesčio ir centro atskirta geležinkeliu. Yra paštas, bažnyčia, koplyčia, karaimų ir totorių kapinės. Vakarinėje Naujininkų dalyje – Burbiškių parkas ir Panerių miškas, pietuose – Užusalių miškas ir kolektyviniai sodai Salininkuose, seniūnijos viduryje yra Kirtimai – pramoninis rajonas, į rytus nuo jų – Vilniaus oro uostas. Užima 41,1 km² teritoriją ir talpina per 36,9 tūkst. gyventojų. Per Naujininkus eina pagrindinis kelias Vilniaus tarptautinio oro uosto ir senamiesčio. Naujininkų seniūnijoje yra teikiamos socialinės, juridinės, švietimo, sveikatos, laisvalaikio užimtumo paslaugos. Vilniaus miesto socialinės paramos centro duomenimis, Naujininkų seniūnijoje yra didžiausias socialinės rizikos ir socialinių įgūdžių stojančių šeimų bei jose augančių vaikų skaičius.

„Šiaurinė“ tikslinė teritorija (Šnipiškių – Žirmūnų (apimanti nedideles gretimas Žvėryno, Šeškinės, Verkių teritorijas)) kuri apima Šnipiškių seniūniją, vakarinę Žirmūnų seniūnijos pusę ir nedideles pietines Šeškinės, Žvėryno bei Verkių seniūnijų dalis. Tai 8,3 km² ploto teritorija, kurioje gyvena 39,0 tūkst. gyventojų. Joje išsidėsčiusi didelį augimo potencialą turinti naujojo daugiafunkcio Vilniaus centro dalis, kurioje yra didelės teritorijų konversijos, gyvenamųjų rajonų renovacijos, pramogų, sporto ir poilsio kompleksų formavimo ir gamtinės aplinkos pritaikymo aktyviam poilsiui galimybės.

Žirmūnų seniūnija yra Vilniaus šiaurinėje dalyje. Užima 8,5 km² plotą arba 2,1 proc. visos Vilniaus miesto teritorijos. Ji yra antra pagal dydį gyventojų skaičiumi seniūnija Vilniuje (44 tūkst. gyventojų - 9 procentai visų Vilniaus gyventojų). Žirmūnų seniūnija ribojasi su Antakalnio, Senamiesčio, Šnipiškių bei Verkių seniūnijomis. Šiauriniai Žirmūnai ribojasi su Vilniaus Kalvarijomis Verkių regioniniame parke. Per kelis pastaruosius dešimtmečius Žirmūnai ėmė sparčiai vystytis. Buvo sutvarkytas Šiaurės miestelis, pradėjo veikti didžiuliai prekybos centrai, aktyviai veikia smulkus ir vidutinis verslas.

Bendras Vilniaus miesto vietos plėtros strategijos teritorijos gyventojų skaičius yra apie 130 tūkst. gyventojų.

1 pav. Tikslinės teritorijos ribos

Visa Vilniaus miesto teritorija apima 400 km² ir turi 563 tūkst. gyventojų. Didelį tikslinės teritorijos plotą lemia viena aštriausių Vilniaus miesto problemų – nuo centro nutolusių gyvenamųjų teritorijų susisiekimo organizavimas.

Strategijos tikslinės grupės:

1. skurdą ir socialinę atskirtį patiriantis jaunimas :
 - 1) neįgalūs jaunuoliai; jauni asmenys, turintys intelekto ir (ar) psichikos negalią, jų šeimos (globėjai, rūpintojai);
 - 2) jauni asmenys, besiruošiantys išeiti ir išėję iš įkalinimo vietų;
 - 3) jauni migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms;
 - 4) priklausomybėmis sergantys jaunuoliai;
 - 5) mažiau galimybių turintys jaunuoliai;
 - 6) jauni asmenys, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis;
 - 7) gausios šeimos;
 - 8) tautinių mažumų jaunimas;
2. Savivalda, verslas, socialinis verslas, NVO, žiniasklaidos bei bendruomenės atstovai.

I. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA STRATEGIJA, ANALIZĖ

Atliekant analizę tiek pagal strategijos apibrėžtą teritoriją, tiek pagal į ją įeinančias Vilniaus seniūnijas jai reikalingų duomenų surinkimas yra sudėtingas, nes nėra pakankamai tyrimų ir duomenų, suskaidytų pagal mažesnes teritorijas nei Vilniaus miestas. Daugiau duomenų galima rasti apie Lietuvos miestų, Vilniaus regiono ar Lietuvos bendrą situaciją - vykdydami analizę naudojome savivaldybių, Užimtumo tarnybos, ministerijų, specialių departamentų ir institucijų, Valstybės duomenų agentūros, sveikatos sistemos, regionų tarybų bei nevyriausybinių organizacijų duomenis.

Siekdami objektyvumo ir nenorėdami didinti konkurencinės įtampos su kitais regiono miestais ar Lietuvos didmiesčiais, analizei reikalingus surinktus duomenis lyginome ne tik su atskirų miestų, bet su bendrais visos šalies duomenimis

Apibendrinant surinktus duomenis ir tyrimų ataskaitas manome, kad Vilniaus gyventojų socialinės atskirties ir skurdo situacija iš esmės nesiskiria nepriklausomai nuo to, kurioje Vilniaus teritorijoje asmuo gyvena. Atskiruose mikrorajonuose gali skirtis socialinę atskirtį patiriančių asmenų kiekis, patogumas gauti paslaugas ar darbo vietų kiekis šalia gyvenamosios vietos. Tuo pačiu Vilniuje yra platus išvystytas visuomeninis transportas, savivaldybė užtikrina socialinių paslaugų teikimą visoje miesto teritorijoje, NVO ir verslas taip pat veikia visame mieste. Todėl vertiname, kad šioje analizėje naudoti statistiniai duomenys bei tyrimų ataskaitos apie vilniečius atspindi tiek bendrą viso miesto gyventojų padėtį, tiek ir tame tarpe tų gyventojų, kurie gyvena „Pietinėje“ ir „Šiaurinėje“ tikslinėje ar Žirmūnų ir Naujininkų seniūnijų teritorijose. Norėdami geriau suprasti tikslinių teritorijų gyventojų situaciją ir jų padėties skirtumus, papildomai atlikome tikslinių teritorijų gyventojų nuomonių apklausą (pateikiame ją šio skyriaus pabaigoje).

Gyventojų skaičiaus pokyčiai

Vilnius yra greičiausiai regione augantis miestas: per pastaruosius trejus metus gyventojų skaičius sostinėje išaugo 2,7 proc. Vieninteliame iš didžiųjų miestų Vilniuje gyventi ir dirbti atvykusiųjų skaičius yra didesnis nei išvykusiųjų. Kas trečias Lietuvoje kūdikis gimsta Vilniuje: per metus čia gimsta 7 tūkst. vaikų (žr. žemiau šioje dalyje pateikiamą statistiką)

Vilniaus miesto gyventojų skaičius 2023 m. sausio 1 d. buvo 581 475 gyventojai. Įtraukiant ir Vilniaus miesto savivaldybei priskiriamą Grigiškių miestą, galutinis rodiklis didesnis – **591 632 gyventojai**. Pastaraisiais metais Vilniaus mieste pastebimas ilgalaikis gyventojų skaičiaus didėjimas (žr. lentelę Nr. 1).

Skaičiuojant strategijoje apibrėžtoje teritorijoje įeinančių seniūnijų gyventojų skaičių matome, kad 2021 m. šioje teritorijoje gyveno 170 839 gyventojai. (žr. „Geodata“ duomenis <https://geodata.lt/vilniaus-miesto-gyventoju-skaicius/>). Tačiau turime atsižvelgti į tai, kad Senamiesčio, Lazdynų bei Naujamiesčio seniūnijos į apibrėžtą tikslinę teritoriją patenka tik dalinai. Analizuodami duomenis praėjusio Vilniaus miesto vietos plėtros 2016 – 2022 metų strategijos laikotarpiui buvo įvertinta, kad tuo metu tikslinėje teritorijoje gyveno apie 120 tūkst. gyventojų. Atsižvelgiant į pastaraisiais metais didėjančio gyventojų skaičiaus tendencijas manome, kad aptariamoje tikslinėje teritorijoje 2022 m. gyveno apytikriai 130 tūkst. Vilniaus gyventojų.

Tikslinėje teritorijoje 2022 m. gyvenančių gyventojų skaičių dalinant iš viso Vilniaus m. savivaldybėje gyventojų skaičiaus, gauname koeficientą, kurio vertė yra 0,23 (kitais tariant, tikslinėje teritorijoje gyvena 23 procentai viso Vilniaus gyventojų) . Šį koeficientą taikant galime iš bendrų Vilniaus m. savivaldybės mums rūpimas tikslines grupes apibūdinančių statistinių duomenų gauti mūsų tikslinės teritorijos daliai skaičiuotiną vienos ar kitos tikslinės grupės dydį. Taikydami šį koeficientą skaičiuodami tikslinės teritorijos gyventojų skaičių 2022 metais vertiname, kad tikslinėje teritorijoje gyvena **129 493** gyventojai ($653\,012 \cdot 0,23 = 129\,493$).

1 lentelė.

	Gyventojų skaičius				
	2018	2019	2020	2021	2022
Vilniaus m. sav.	536 631	540 919	550 834	559 122	563 012
Tikslinė teritorija pritaikius koeficientą	123 425	124 411	126 692	128 598	129 493

Valstybės duomenų agentūros (VDA) duomenys

Jaunimo skaitlingumas

Žemiau pateikiamoje lentelėje pateikiama visos šalies ir Vilniaus miesto 14-29 m. sulaukusių gyventojų skaičiaus dinamika. Taikant tikslinės teritorijos grupės dydžio nustatymo koeficientą, gauname ir mūsų tikslinei teritorijai priskirtinų jaunų žmonių skaičiaus pokyčius.

Lentelė 2. Jaunimo skaičius.

	Jaunimo amžiaus gyventojų skaičius				
	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos respublika	524 050	507 533	495 952	468 215	457 925
Vilniaus m. sav.	96 755	93 013	90 879	83 703	83 447
Tikslinė teritorija pritaikius koeficientą	22 254	21 393	20 902	19 252	19 193

Valstybės duomenų agentūros (VDA) duomenys

Iš šių duomenų matome, kad jaunimo amžiaus gyventojų skaičius mažėja tiek visoje Lietuvoje, tiek ir Vilniaus miesto savivaldybėje.

2023 m. (rugsėjo 6 d. duomenys) Vilniaus savivaldybės atviri duomenys rodo, kad viso savivaldybėje gyvena 95 684 jauni 14-29 metų amžiaus žmonės, iš jų tikslinės strategijos teritorijos seniūnijose gyveno 28 725 asmenys. Pritaikant mūsų išsivestą koeficientą, gauname, kad tikslinėje strategijos teritorijai priskirtinas dydis yra **22 007** jauni žmonės.

2022 metais Vilniaus miesto savivaldybėje jaunimo pasiskirstymas pagal tikslinių teritorijų seniūnijas buvo toks: Žirmūnų sen. - 6 153, Naujininkų sen. - 5 071, Naujamiesčio sen. - 4 838, Lazdynų sen. 4 529, Senamiesčio sen. - 3 578, Šnipiškių sen. 2 390. Tikslinei teritorijai priskirtina **19 193 jaunimui priklausantys gyventojai**, o visame Vilniuje 24-29 metų jaunimo kategorijoje gyveno 86 447 Vilniaus miesto gyventojų (t.y. **16,25** procento nuo visų miesto gyventojų). (VDA duomenys, Gyventojų surašymas)

Vilniaus demografinė padėtis

2021 m. trumpėjo vilniečių vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – jos reikšmė siekė 76,1 m., tačiau ji vis dar lenkė Lietuvos vidurkį (74,3). Tolesnis vidutinės gyvenimo trukmės trumpėjimas siejamas su 2020 m. prasidėjusia COVID-19 pandemija ir to pasekmėmis: tiek dideliu įvairaus amžiaus grupių asmenų mirčių nuo COVID-19 skaičiumi, tiek asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo mažėjimu.

Vyrų ir moterų skaičiaus pasiskirstymo struktūra Vilniaus mieste 2021 m. buvo gana tolygi: vyrai sudarė 45,9 proc., moterys – 54,1 proc. sostinės gyventojų. Vertinant pagal amžiaus grupes, vyrų skaičius (proc.) Vilniuje ima mažėti nuo 40–44 m., moterų – nuo 65–69 m. amžiaus. Sostinėje 2021 m. mirtingumas didėjo, tačiau buvo mažesnis nei Lietuvoje (Vilniuje 13,1 atvejo tūkstančiui gyventojų, Lietuvoje – 17).

Darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojai (347 132) sudarė 65 proc. visų sostinės gyventojų (Lietuvoje – 65,2 proc.). Didėjo registruotas nedarbo lygis nuo 11 proc. (2020 m.) iki 11,7 proc. (2021 m.), tačiau buvo mažesnis nei Lietuvoje (13 proc.). 2023 metų rugpjūčio 1 d.

Vilniuje registruoti 8,4 procentai bedarbių nuo visų darbingo amžiaus žmonių. Socialinės pašalpos (2 lentelė) gavėjų Vilniaus mieste skaičius 2021 m. – 1,3 procento (Lietuvoje – 2,4 procento). Nemokamą maitinimą gaunančių mokinių, , skaičius Vilniaus mieste vėl išaugo beveik 2 kartus, tačiau išliko mažesnis nei Lietuvoje (Vilniuje – 281,1 atvejo tūkstančiui moksleivių, Lietuvoje – 312). (Vilniaus m. sav. Socialinių paslaugų planas 2023 m.)

Lentelė 2. Vilniaus miesto gyventojų skaičius ir sudėtis 2018-2022m.

Eil.		2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslinė teritorija 2022m.
Nr.	Rodiklis						
1	Gyventojų skaičius	536 631	540 919	550 834	559 122	563 012	129 493
2	Iš bendro gyventojų skaičiaus:						
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai	102 403	117 912	91 885	91 870	97 657	22 461
2.2.	suaugę asmenys su negalia	25 871	26 647	22 973	25 915	25 267	5 811
2.3.	Vaikai	104 553	106 608	111 018	111 226	113 826	26 180
2.4.	vaikai su negalia	2 346	2 477	2 522	2 625	2 780	639
2.5.	vaikai, lankantys vaikų dienos centrus	331	331	343	993	1 080	248
3	Šeimų, kurioms taikyta atvejo vadyba ir teiktos socialinės paslaugos, skaičius	1 108	1 723	1 562	2 590	2 807	646
4	Vaikų skaičius sunkumus patiriančiose šeimose (šeimose, kurioms taikyta atvejo vadyba ir teiktos socialinės paslaugos, augančių vaikų skaičius)	1 834	2 930	2 012	3 173	3 516	809
5	Kiti demografiniai rodikliai:						
5.1.	Darbingo amžiaus gyventojai (15-65 metų amžiaus)	349 175	351 631	366 826	366 806	374 852	86216
5.3.	Vaikai, likę be tėvų globos	N. d.	N. d.	912	906	1 257	289

<https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/sveikata-ir-socialiniai-reikalai/socialine-apsauga/> (2019-23m. Vilniaus savivaldybės socialinių paslaugų planai)

Nors tikslinių grupių išskaičiavimo koeficiento taikymas nuo visos Vilniaus miesto statistikos iki strategijos apibrėžtos teritorijos nėra tikslus, tikėtina, kad probleminės sritys pasirinktoje teritorijoje yra net labiau išreikštos, nei rodo koeficientu išvestiniai skaičiai.

Palyginus Vilniaus miesto savivaldybės duomenis matyti, kad Vilnius yra augantis miestas (bendru skaičiumi, vaikų skaičiumi bei darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi). Kartu auga ir socialinės problemos - didėja dienos centrus lankančių vaikų, skaičius, daugėja vaikų su negalia, daugiau šeimų, kurioms taikyta atvejo vadyba ir teiktos socialinės paslaugos, didėja sunkumus patiriančiose šeimose gyvenančių vaikų skaičius.

Lentelė 3. Nuolatinių gyventojų amžiaus struktūra Vilniaus miesto savivaldybėje metų pradžioje (proc.)

Metai	Iš viso gyventojų	Iki 14 metų amžiaus gyventojai	Darbingo amžiaus gyventojai (15-64 m.)	Pensinio amžiaus gyventojai (virš 65 m.)
2019 m.	100,0	17,0	66,7	16,3
2020 m.	100,0	17,2	66,6	16,2
2021 m.	100,0	17,5	65,1	17,4
2022 m.	100,0	17,6	65,1	17,3
2023 m.	100,0	17,5	65,4	17,1

Valstybės duomenų agentūros duomenys

Remiantis Valstybės duomenų agentūros (VDA) pateikiamais 2023 m. duomenimis, visi pokyčiai gyventojų amžiaus struktūroje Vilniuje vyksta maždaug vieno procentinio punkto ribose.

Migracija

2023 m. sausio mėnesio Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. iš Lietuvos emigravo beveik 90 tūkst. nuolatinių šalies gyventojų - tai 2 tūkst. (119,18 proc.) daugiau, nei emigravo 2021 m. Vilniaus mieste migracijos rodiklių skirtumas nėra reikšmingas – sudaro 122,23 proc. išvykusių 2022 metais (VDA duomenys 2023 m. rugsėjo 4 d.)

4 lentelė. Išvykusių gyventojų statistika

		Lietuvos Respublika	Vilniaus m. sav.	Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą
Išvykusieji ir emigrantai	2022	107 199	16 231	3 733
	2021	89 948	13 279	3 054
	2020	93 698	13 713	3 154
	2019	102 438	13 171	3 029
	2018	108 382	14 219	3 270

2022 m. į Lietuvą imigravo 179 296 tūkst. asmenų - tokių buvo beveik 70 tūkst. žmonių daugiau, (163,59 proc.) nei atvykusių 2021 m. Tam didžiausią įtaką turėjo Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą. Vilniaus mieste ši proporcija sudarė 198.47 proc., - tai yra beveik padvigubėjo. (VDA duomenys 2023 m. rugsėjo 4 d.)

5 lentelė. Atvykusių gyventojų statistika

		Lietuvos Respublika	Vilniaus m. sav.	Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą
Atvykusieji ir imigrantai	2022	179 296	41 867	9 629
	2021	109 601	21 095	4 851
	2020	113 691	21 932	5 044
	2019	113 232	21 748	5 002
	2018	105 090	17 684	4 067

Iš abiejų lentelių matome, kad atvykstančių į Vilnių kasmet iki 2022 metų skaičius buvo beveik dvigubai didesnis, nei išvykstančių. 2022 metais šis rodiklis beveik padvigubėjo (2022 m. 16 231 asmuo išvyko ir 41 867 atvyko). Šie duomenys apima ir tarptautinę, ir vidaus migraciją.

Pastaruoju metu atvykstančių į Lietuvą pabėgėlių skaičius didėja. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, į Lietuvą 2022 m. karo pabėgėlių vien tik iš Ukrainos atvyko daugiau nei 82 tūkst., pagalbos priemonėms suplanuota 132,3 mln. Eur Vyriausybės rezervo lėšų. Esant dabartinei geopolitinei situacijai, ateityje gali didėti pabėgėlių skaičius ir iš kitų šalių, todėl svarbu suplanuoti ne tik reikalingus finansinius išteklius, bet ir užtikrinti kokybišką integraciją. (Valstybės kontrolė)

Negalia

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2021 m. pabaigoje Vilniaus mieste gyveno 25 267 suaugę asmenys su negalia. Iš jų 18 367 buvo darbingo ir 6 900 pensinio amžiaus žmonės. Darbingo amžiaus asmenų 2020 m. Vilniaus m. savivaldybėje buvo 18 996, 2019 m. – 19437, 2018 m. – 19603.

Lentelė 6. Darbingo amžiaus neįgalieji Vilniaus m. sav. 2022 m.

2022 m.	Bendras skaičius			Bendras skaičius 2022 m.
	45-55 proc.	60-70 proc.	75-100 proc.	
Savivaldybė	6 286	9 150	2 863	18 299
Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą	1 446	2 104	658	4 209

Lentelė 7. Darbingo amžiaus asmenys su negalia Vilniaus m. sav. pagal metus

	Darbingo amžiaus asmenys su negalia Vilniaus m. sav.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Vilniaus m. sav.	19 603	19 437	18 996	18 367	18 299
Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą	4 509	4 471	4 369	4 224	4 209

Dažniausiai darbingo amžiaus asmenys pripažįstami neįgaliais dėl piktybinių navikų, kraujotakos sistemos, jungiamojo audinio ir skeleto bei raumenų sistemos ligų. 2018 – 2022 metų laikotarpyje pastebima darbingo amžiaus žmonių su negalia kiekio mažėjimo tendencija Remiantis Neįgaliųjų reikalų departamento (NRD) duomenimis, 2021 m. Vilniaus m. savivaldybėje registruoti 3 008 asmenys, kuriems priskirta diagnozė F20-F29, dėl kurios dažniausiai yra nustatoma psichikos negalia. 538 asmenims priskirta diagnozė F70-F79, dėl kurios dažniausiai nustatoma intelekto negalia. Susumuojant šiuos du skaičius, asmenų, turinčių psichikos ir (ar) intelekto negalią, Vilniaus m. savivaldybėje registruota 3 546, t.y. 19 procentų nuo visų darbingo amžiaus neįgaliųjų.

Savivaldybė 2022 m. teikė suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus žmonėms šias socialines paslaugas: pagalba į namus, dienos socialinė globa asmens namuose, dienos socialinė globa įstaigoje (dienos centre), apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, trumpalaikė socialinė globa (asmens namuose arba įstaigoje), ilgalaikė socialinė globa, transporto organizavimo paslauga. Dienos socialinės globos paslaugų poreikis nuolat didėja, ši paslauga suteikia galimybę asmeniui ilgiau gyventi savo namuose.

Priešingai nei darbingo amžiaus žmonių, vaikų su negalia skaičius Vilniaus m. savivaldybėje didėja.

Lentelė 8. Vaikai su negalia Vilniaus m. sav. 2022 m.

Savivaldybė	Lengvas neįgalumas	Sunkus neįgalumas	Vidutinis neįgalumas	Viso 2022 m.
Vilniaus m. sav.	595	740	1 445	2 780
Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą	137	170	332	639

Lentelė 9. Vaikai su negalia Vilniaus m. sav. pagal metus

	Vaikai su negalia Vilniaus m. sav. pagal metus				
	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Vilniaus m. sav.	2 346	2 477	2 522	2 625	2 780
Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą	540	570	580	604	639

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys

Maždaug 4 iš 10-ties Lietuvos aukščiausio ir vidutinio lygio vadovų (37 proc.) bei smulkiųjų verslininkų (43 proc.) priimtų į darbą žmogų su intelekto ar psichosocialine negalia, parodė bendrovės „Spinter tyrimai“ (<https://spinter.lt/darbdaviu-pozioris-i-darbuotojus-su-negalia-idarbinti-paprasciau-nei-gali-atrodyti-o-nauda-visokeriopa/>) atlikta visuomenės apklausa. Kaip argumentai prieš dažniausiai įvardijamos abejonės, kaip tokie darbuotojai susitvarkys su darbu, baimė, kad jie trikdytų kolektyvą, ir nežinojimas, kaip su jais bendrauti. Tuo tarpu žmonės su intelekto ar psichosocialine negalia įdarbinę darbdaviai sako, kad šio sprendimo naudą jaučia ir žmonė, ir darbuotojai.

2021 m. rugsėjo mėnesį Vilniaus miesto savivaldybėje buvo pradėta teikti asmeninę pagalbą asmenims su negalia. 2022 metais asmeninę pagalbą gavo 146 asmenys su negalia. Vidutiniškai vienam asmeniui per mėnesį pagalba buvo teikiama 50 valandų. 2022 m. asmeninę pagalbą teikė 129 asmeniniai asistentai, iš jų 53 buvo paties asmens su negalia pasirinkti asmeniniai asistentai.

Nusikalstamumas

Policijoje užregistruoti pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje skaičius Vilniaus mieste tolygiai svyruoja koreliacijoje su visos Lietuvos skaičiais (Valstybinė duomenų agentūra):

Lentelė 10. Smurtas artimoje aplinkoje

Metai	Lietuvos respublika	Vilniaus m. savivaldybė	Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą
2022	56 187	8 121	1 868
2021	55 815	8 007	1 842
2020	58 553	8 720	2 006
2019	53 075	7 717	1 775
2018	41 531	6 268	1 442

Lentelė 11. Nusikalstamų veikų skaičius 100 tūkstančių gyventojų

Metai	Lietuvos respublika	Vilniaus m. savivaldybė
2022	1 615,1	1 952,5
2021	1 527,8	1 808,7
2020	1 657,2	1 824,5
2019	1 842,8	2 136,2
2018	2 064,8	2 687,9

Nusikalstamų veikų žinybinio registro (NVŽR) (atviri duomenys) Informatikos ir ryšių departamentas

Nusikalstamų veikų skaičius iki 2021 metų šiek tiek mažėjo tiek Lietuvoje, tiek Vilniuje. Tačiau nusikalstamų veikų skaičius Vilniuje pastebimai viršija šalies vidurkį.

Jaunimo nusikalstamumas

Nors 2018-2021 m. bendras nepilnamečių nusikalstamumas Lietuvoje ir Vilniaus mieste ženkliai sumažėjo (Vilniuje nuo 409 nusikalstamų veikų 2018 m. iki 109 veikų 2022 m.), vis dėlto net 18,6 proc. visų nepilnamečių Lietuvoje 2018-2021 m. padarytų nusikalstamų veikų buvo įvykdytos būtent Vilniaus mieste, 2021 m. šis procentas siekė net 22 proc.

Lentelė 12. Nusikalstamos veikos, padarytos nepilnamečių asmenų Vilniaus mieste

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Vilniaus m. sav.	409	346	249	243	109
Tikslinė teritorija pritaikant koeficientą	94	80	57	56	25

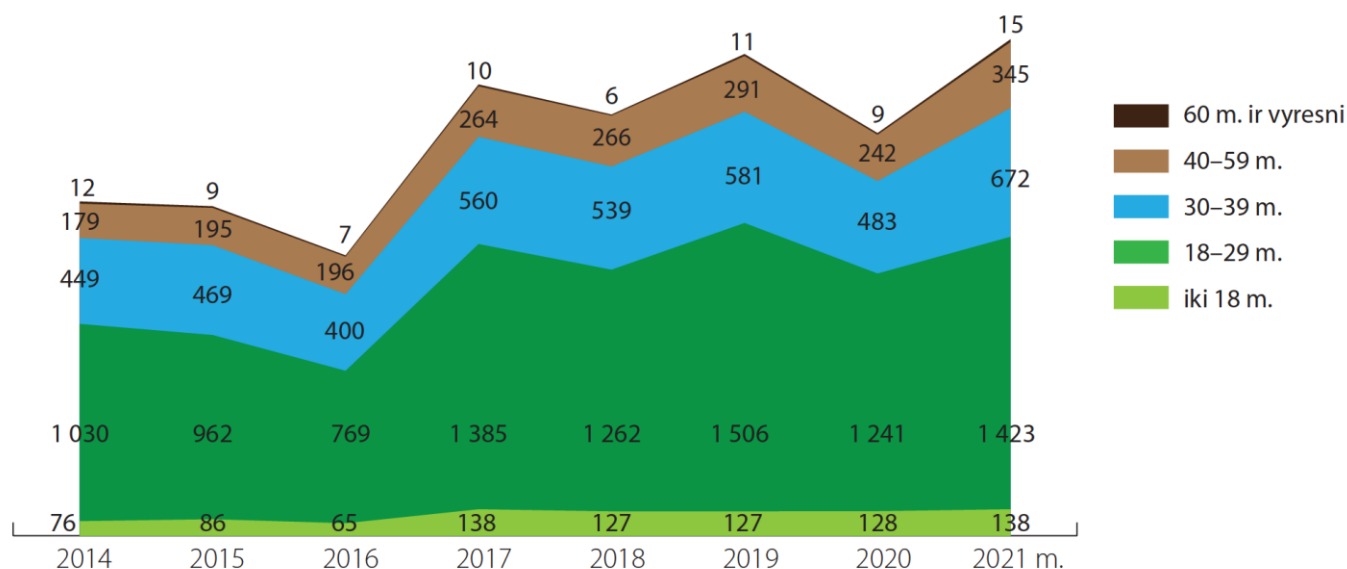
Informatikos ir ryšių departamento duomenys

VDA duomenimis, per pastaruosius 4 metus vaikų, galimai patyrusių smurtą, skaičius Lietuvoje ženkliai sumažėjo (nuo 4,4 tūkst. iki 2,6 tūkst.), tačiau Vilniaus m. sav. net sumažėjus smurto artimoje atvejams (nuo 134 asmenų 2018 m., iki 102 asmenų 2021 m.) bendras smurtą galimai patyrusių vaikų skaičius išaugo nuo 227 asmenų 2018 m. iki 300 asmenų 2021 m.

Remiantis Vilniaus m. sav. atliktu tyrimu (2020 m.) galima išskirti elementus kurie formuoja jaunimo nusikalstamumo tendencijas Vilniaus mieste: „vertinant jaunimo, padariusio nusikalstamas veikas skaičių, matyti, kad didžiausias nusikalstamumas yra 19-23 m. ir 24-29 m. amžiaus grupėje, tai sudaro net 85 proc. visų jaunimo padarytų nusikaltimų. Kasmet apie tūkstantį 16-18 m. jaunuolių padaro nusikalstamas veikas Vilniaus mieste. Jaunimo nuo 14-15 m. nusikalstamumas yra labai mažas, lyginant su kitomis jaunimo grupėmis ir siekia 1,4 proc. nuo visų jaunimo padarytų nusikaltimų. Jaunimo nuo 19 m. nusikalstamumas kasmet mažėja, 16-18 m. jaunimo nusikalstamumas išlieka nepakitęs.“

Psichoaktyvių medžiagų vartojimas jaunimo tarpe

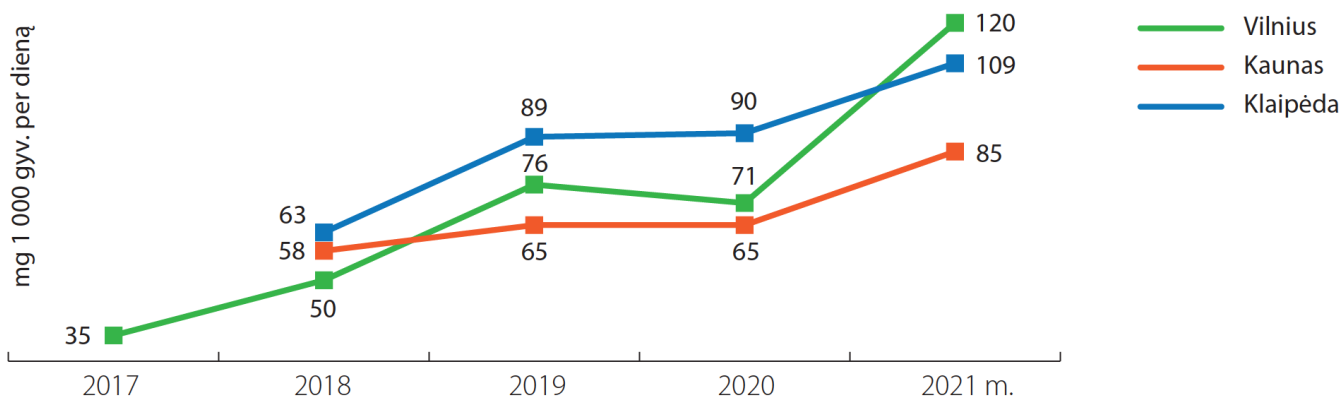
Vertinant asmenų, padariusių nusikalstamas veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotikais, pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, 2021 m. stebimas asmenų skaičiaus padidėjimas visose amžiaus grupėse. Kiek daugiau nei pusė (54,9 %) asmenų, padariusių nusikalstamas veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotikais, priklausė 18–29 m. amžiaus grupei. Iš viso 2021 m. buvo nustatyti 138 nepilnamečiai asmenys arba 5,3 % visų tokių veikas padariusių asmenų (2020 m. – 128 nepilnamečiai asmenys arba 6,1 %).

3 pav. Fiziinių asmenų, įtariamų (kaltinamų) padariusių nusikalstamas veikas, susijusias su neteisėta narkotinių ar psichotropinių medžiagų, jų prekursorių apyvarta ar jų kontrabanda, pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (2014–2021 m.) (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas „Psichoaktyvios medžiagos: tendencijos ir pokyčiai 2022 m.“)

Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (ENNSC) kartu su Europos vandens nuotekų tyrimų grupe (angl. The Sewage Analysis Core Group Europe – SCORE) paskelbė naujausius Europos miestų nuotekų tyrimų rezultatus. Projektas, analizuojantis gyventojų narkotikų vartojimo įpročius, apėmė apie 80 Europos miestų (26 Europos šalis), tarp jų – Vilnių, Kauną ir Klaipėdą. Iš čia matyti, kad kokaino vartojimas visuose trijuose Lietuvos miestuose, palyginti su 2020 m. duomenimis, išaugo labiausiai – Vilniuje (70 proc.), kai tuo tarpu Kaune – 31 proc., Klaipėdoje – 21 proc..

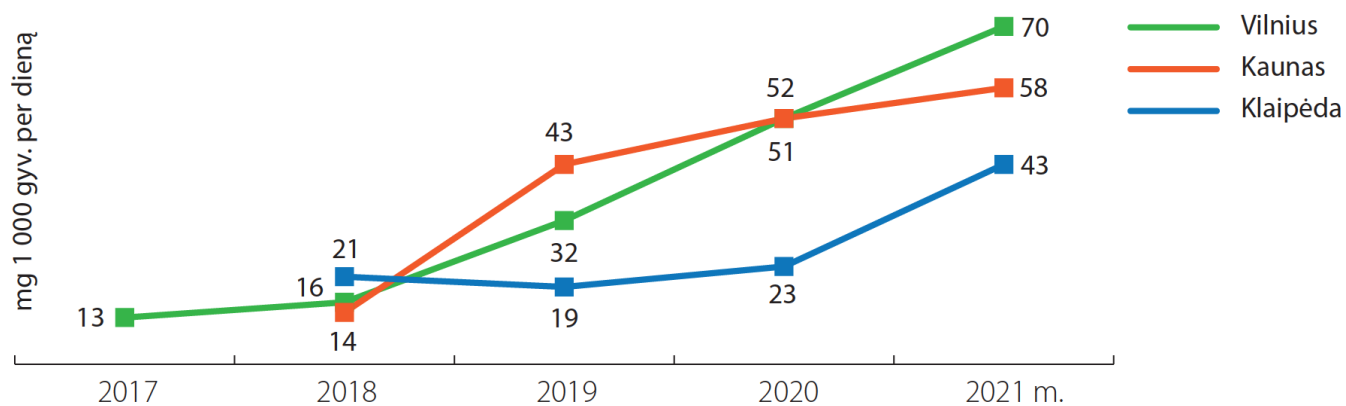
KOKAINAS (METABOLITAI): TENDENCIJOS, VIDURKIAI

4 pav. Kokaino likučiai Lietuvos miestų nuotekose 2017–2021 m. (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas „Psichoaktyvios medžiagos: tendencijos ir pokyčiai 2022 m.“)

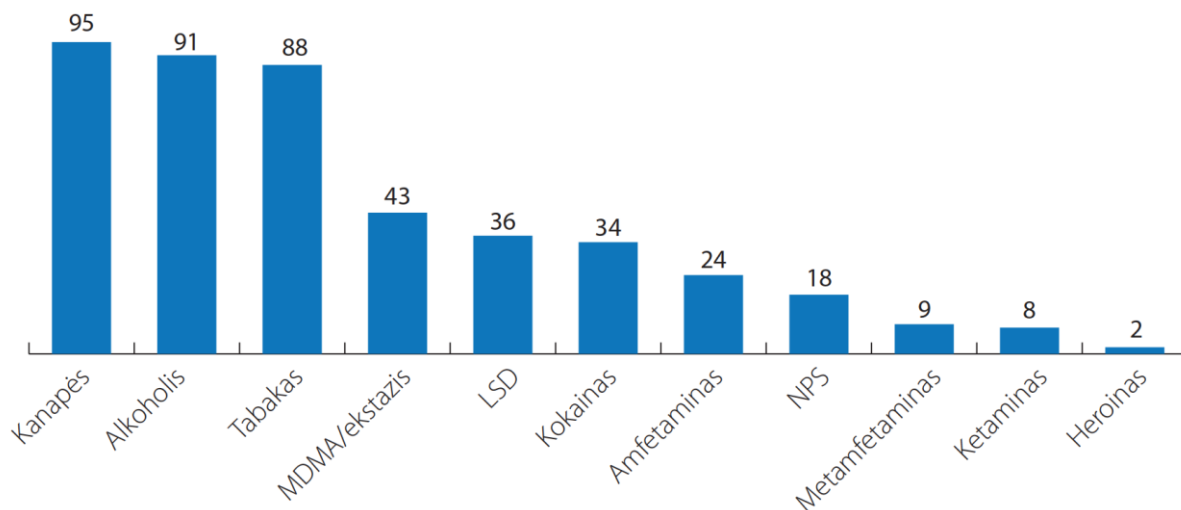
Visuose trijuose miestuose nuo 2018 m. fiksuojamas amfetamino likučių didėjimas. 2021 m. didžiausias padidėjimas stebimas Klaipėdoje – 87 %, palyginti su 2020 m., Vilniuje – 37 %, Kaune – 12 %

AMFETAMINAS (METABOLITAI): TENDENCIJOS, VIDURKIS

5 pav. Amfetamino likučiai Lietuvos miestų nuotekose 2017–2021 m. (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas „Psichoaktyvios medžiagos: tendencijos ir pokyčiai 2022 m.“)

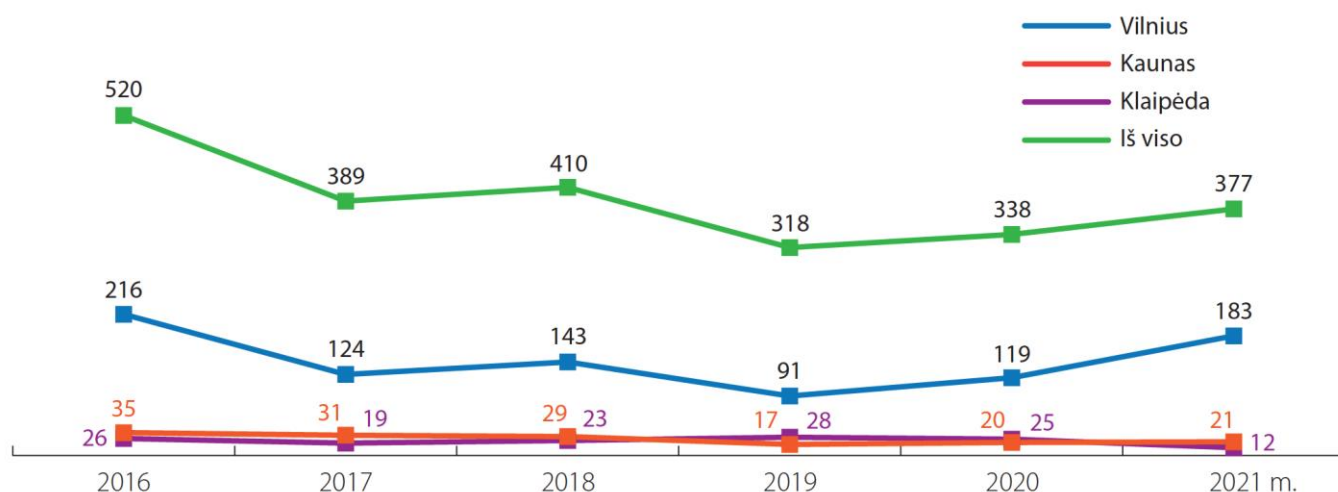
Tyrimo metu nustatyta, kad kanapės buvo dažniausiai vartotas narkotikas, 93 proc. Europos šalių respondentų nurodė jas vartoję per dvylika 2021 metų mėnesių. Lietuvoje šis skaičius kiek didesnis – 95 proc.. MDMA/ekstazis (35 proc.), kokainas (34 proc.) ir amfetaminas (28 proc.) buvo kitos Europoje dažniausiai vartojamos medžiagos. Lietuvoje tendencijos kiek skiriasi: MDMA/ekstazį per pastaruosius 12 mėn. nurodė vartoję didesnę dalis tiriamųjų – 43 proc., trečia pagal populiarumą narkotinė medžiaga – LSD (36 proc.), jai nusileidžia kokainas, kurio vartojimas Lietuvoje atitinka Europos šalių vidurkį – 34 proc., mažiau populiarus narkotinė medžiaga Lietuvoje yra amfetaminas (24 proc.)

6 pav. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas per 2021 m. 12 mėn. eigoje Lietuvoje (Europos internetinis narkotikų tyrimas), % (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas „Psichoaktyvios medžiagos: tendencijos ir pokyčiai 2022 m.“)

Apibendrinant 2021 m. nuotekų tyrimo rezultatus, pastebėta narkotikų vartojimo tendencijų kaita trijuose didžiausiuose Lietuvos miestuose lyginant su praeitų metų rezultatais: visuose trijuose Lietuvos miestuose aptikta didesnė kokaino, amfetamino ir metamfetamino likučių koncentracija, o MDMA – mažesnė. 2021 m. Vilniuje nustatytas didžiausias kokaino ir amfetamino koncentracijos savaitės dienų vidurkis, MDMA – Vilniuje ir Kaune, metamfetamino – Kaune. 2020 m. didžiausi kokaino kiekiai aptikti Klaipėdoje, MDMA – Vilniuje, amfetamino – Vilniuje ir Kaune, metamfetamino – Kaune.

Kaip ir 2020 m., beveik pusė (48,5 proc.) visų apsinuodijimų atvejų 2021 m. registruota Vilniaus miesto savivaldybėje (183 atvejai), kitose didžiųjų miestų savivaldybėse į sveikatos priežiūros įstaigas dėl apsinuodijimų narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis kreiptasi gerokai mažiau: Kaune – 21 atvejis, Klaipėdoje – 12 atvejų.

7 pav. Apsinuodijimų narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis tendencijos didžiuosiuose Lietuvos miestuose 2016–2021 m. (Higienos instituto duomenys)

Jaunimo psichinė sveikata

Remiantis 2020 m. atlikta „Jaunimo psichikos sveikatos stiprinimo Lietuvoje“ studija, galima teigti, jog esamas bendras jaunimo psichikos sveikatos situacijos vertinimas ir paslaugų prieinamumas yra prasti, bet gerėjantys. Pagrindinės tokių rezultatų priežastys tyrėjų įvardijamos kaip, psichinės sveikatos stigmos vyraujančios visuomenėje, ypač jaunimo tarpe, nepakankamas specialistų kiekis – neužtikrinamas paslaugų prieinamumas, ypač nemokyklinio amžiaus jaunimui. (Vilniaus sav. Socialinių paslaugų planas 2023 m.)

Jaunimas (16–29 m.), kurio didelę dalį sudaro studentai, yra viena didžiausių rizikos susirgti sunkiomis psichikos ligomis, sukeliančiomis didelį funkcinį sutrikimą, pvz., depresiją, bipolinį ar šizofrenijos spektro sutrikimą, visuomenės grupių. Literatūroje aprašoma, kad iki 18 m. amžiaus išsivysto 48,4 proc., o iki 25 m. – net 62,5 proc. įvairių psichikos sutrikimų, todėl jauniems žmonėms, kurių didžiumą sudaro studentai, tenka didžiausia našta dėl šių sutrikimų atsiradimo, nes jie kelia grėsmę tolesniam produktyviam suaugusiųjų gyvenimui.

Remiantis LIJOT užsakymu atlikto tyrimo (2021 m.) „Jaunimo psichikos sveikatos stiprinimas Lietuvoje“ duomenimis, savižudybė jaunimo tarpe sudaro 24,36 proc. visų mirčių priežasčių, o tai yra antras rezultatas tarp visų Pasaulio sveikatos organizacijai priklausančių šalių.

13 lentelė. Moksleivių nuo 14 m. psichikos ir elgesio sutrikimai

	Moksleivių nuo 14 m. amžiaus psichikos ir elgesio sutrikimai				
	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Lietuvos Respublika	7940	ND	6428	7125	7915
Vilniaus m. sav,	1288	ND	1150	1370	1481
Tikslinė teritorija pritaikius koeficientą	296	ND	265	315	341

Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (<https://vssis.hi.lt/>)

Vilniaus mieste moksleivių nuo 14 metų psichikos ir elgesio sutrikimai turi tolygią pokyčių dinamiką, kaip ir visoje šalyje. 2020 metais prasidėjus pandemijai bei pamokoms vykstant nuotoliniu būdu fiksuotas mažesnis moksleivių sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais dėl medicinos paslaugų apskurdinto prieinamumo.

Skurdas ir socialinė atskirtis

Santykinio skurdo riba apskaičiuojama kaip šalies gyventojų vidutinių pajamų lyginamoji dalis, už kurią mažesnes pajamas gaunantys gyventojai laikomi skurstančiais. Skurdo rizikos riba Europos Sąjungos šalyse apskaičiuojama kaip 60 proc. ekvivalentinių piniginių disponuojamųjų pajamų medianos.

Skurdo rizikos Lietuvoje riba 2022 m. buvo 510 Eur per mėnesį vienam asmeniui ir 1 071 Eur šeimai, susidedančiai iš dviejų suaugusiųjų ir dviejų vaikų iki 14 metų amžiaus. 2022 m. žemiau skurdo rizikos ribos gyveno apie 586 tūkst. šalies gyventojų. Skurdo rizikos lygis 2022 m. šalyje siekė 20,9 proc. ir, palyginti su 2021 m., padidėjo 0,9 procentinio punkto (4 pav.). 2022 m. padidėjimą galėjo lemti tai, kad nebeliko pandemijos ir jos pasekmių mažinimo priemonių – skurdo rizikos lygis grįžo į ankstesnį lygį.

Lentelė 14. Skurdo rizikos lygis šalyje ir Vilniaus m. savivaldybėje (VDA pateikia tik šių penkerių metų eksperimentinę statistiką, įskaitant 2023 metus, tačiau nepateikia duomenų už 2018 metus)

		Lietuvos Respublika	Vilniaus m. sav.
Skurdo rizikos lygis (eksperimentinė statistika) Procentai	2023	19,9	13,1
	2022	20,9	13,9
	2021	20,0	11,5
	2020	20,9	14,7
	2019	20,6	13,4

Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje skurdo rizikos lygis pastebimai žemesnis nei bendras Lietuvos skurdo rizikos lygis. Lietuvos rodikliai svyravo vienoje procentinėje padalyje, tačiau Vilniaus mieste dinamika buvo žymiai didesnė. Ypač išsiskyrė pirmieji COVID-19 pandemijos metai. Tai galėjo įtakoti komunikacijos ir gyventojų pasiekiamumo apribojimų taikymas COVID-19 pandemijos metais, ko pasekoje atsirado tokie pokyčiai duomenyse.

Nors skurdo rizikos lygis santykinai mažesnis nei visoje Lietuvoje, tačiau tai tik dar labiau didina skurdą patiriančių asmenų problematiką. Vilniaus m. savivaldybės gyventojų vidutinis atlyginimas ir kartu kainos, ypač paslaugų, yra aukščiausios Lietuvoje. Todėl gyvenant ties skurdo rizikos riba socialinė atskirtis ir skurdas yra patiriami žymiai stipriau.

Skaičiuojant 13,9 procentus nuo Vilniaus bendro gyventojų skaičiaus 2022 metais, gauname, kad mieste 78 258 asmenys gyveno žemiau skurdo ribos. Iš jų, pritaikius koeficientą, tikslinėje teritorijoje gyveno 18 tūkst. asmenų.

Pastaraisiais metais Lietuvoje imtasi svarbių priemonių skurdui mažinti. Valstybės duomenų agentūros eksperimentinė statistika rodo, kad 2023 m. skurdo rizikos lygis (vertinant 2022 metų šalies gyventojų pajamas) turėtų siekti apie 19,9 proc. Tai yra 1 proc. punktu mažiau nei ankstesniais metais. Nors tikslūs duomenis turėsime tik 2024 metais, tokios tendencijos rodo, kad infliacijos pasekmių švelninimo priemonių taikymas, atlyginimų ir socialinių išmokų didinimas padėjo suvaldyti sudėtingą 2022 m. situaciją ir turėjo teigiamos įtakos skurdo lygio mažėjimui šalyje. (Skurdas ir socialinė atskirtis 2023)

Skurdo lygis pagal amžiaus tarpsnius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis skurdo rizikos lygis didžiausias tarp jauniausios amžiaus grupės jaunimo, o eliminavus gaunamas socialines išmokas, 2021 m. asmenų skurdo rizikoje atsidurtų net 37 proc. jaunuolių. Jaunimo iki 17 metų pastarųjų 6-erių metų bėgyje skurdo rizikos lygis buvo didžiausias - vidutiniškai 21,2 procentai, jaunimo 18-24 metų amžiaus antroje vietoje – 19,1 procentai. Vyriausio amžiaus jaunimo skurdo rizikos lygis buvo žemiausias iš visų amžiaus grupių.

Lentelė 15. Jaunimo skurdo rizikos lygis Lietuvoje

	Skurdo rizikos lygis proc.						6 pastarųjų metų vidurkis
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
0–17	25,7	23,9	22,7	20	17,2	17,8	21,2
18–24	25,6	19,7	15,7	17,3	20,8	15,5	19,1
25–29	15,6	14,8	15,9	17,8	11,6	11,9	14,6
30–49	17	16	16,4	14,4	13,4	13,8	15,2
50–64	19,3	20,7	17,2	17,8	17,8	19,1	18,6

VDA duomenys

Bedarbystė

Bedarbių skaičiaus kitimo dinamika (žr. lentelę žemiau) galimai rodo, kad COVID-19 pandemija padarė didelę įtaką bedarbių skaičiaus padidėjimui.

Lentelė 16. Bedarbių skaičius Lietuvoje, Vilniaus apskrityje ir Vilniaus mieste

	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis proc.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	8,5	8,4	12,6	13,0	9,0
Vilniaus apskritis	7,6	7,6	11,5	12,0	8,9
Vilniaus m. sav.	7,1	7,2	11,0	11,7	8,6

VDA duomenys

Galima kelti hipotezę, kad COVID-19 pandemijos metu pirmiausiai darbo neteko socialiai pažeidžiamos grupės. Tą patvirtina jaunimo nedarbo duomenys (pateikiame žemiau šioje analizėje).

Nors santykinai Vilniuje bedarbių skaičius mažesnis, nei daugelyje kitų savivaldybių, tačiau bendras bedarbių skaičius 2022 metais - 30 583 darbingo amžiaus asmenys - Vilniuje yra didesnis, nei bendras gyventojų skaičius atskiruose miestuose, pavyzdžiui Jonavoje, Utenoje ar Kėdainiuose. Tikslinėje teritorijoje bedarbių skaičius pritaikius koeficientą buvo 7 024 asmenys.

Daugiausia darbo neturi vyresni nei 50 metų asmenys (32,5 proc.). Ilgalaikiai bedarbiai sudaro 23,7 proc. 2023 m. liepos 1 d. duomenimis, Vilniaus mieste buvo 8,4 proc. bedarbių nuo bendro darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus - tai yra 31 234 asmenys (tikslinėje teritorijoje - 7 184 asmenys). Šalies mastu 2023 m. liepos 1 d. bedarbių buvo 8,6 proc. arba 152 976 asmenys. (<https://uzt.lt/darbo-rinka/situacija-darbo-rinkoje-naujausia-apzvalga/87>)

Lentelė 17. Registruota laisvų darbo vietų Vilniaus mieste (naujų) vidutiniškai per metus.

Registruota laisvų darbo vietų (naujų)				
2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
4168	5377	3914	8194	7164

<https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

Pasak Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro darbuotojų, nesėkmingas integravimasis į darbo rinką ir užimtumo stoka yra vieni svarbiausių neigiamų veiksnių, lemiančių daugelio kitų socialinių problemų atsiradimą.

Lentelė 18. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius | asmenys

	Lietuvos Respublika	Vilniaus apskritis	Vilniaus m. sav.	Tikslinė teritorija pritaikius koeficientą
2022	64 568	12 669	6 198	1 426
2021	66 597	13 974	7 368	1 695
2020	56 039	11 040	5 581	1 284
2019	64 604	11 596	5 481	1 261
2018	71 213	12 446	5 530	1 272

<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/socialine-parama-seimoms-ir-vaikams/statistika>

Kaip matome iš 17 lentelės, COVID-19 pandemijos pradžios metais (2020 m.) Lietuvoje ir Vilniaus apskrityje sumažėjo pašalpos gavėjų skaičius, tačiau Vilniaus mieste ši tendencija nepastebima, o po 2020 metų pašalpų gavėjų padaugėjo.

Beveik kas trečias Užimtumo Tarnybos registruotas asmuo yra nekvalifikuotas; apie penktadalis Lietuvos dirbančiųjų dirba žemesnės kvalifikacijos darbu, nei leidžia įgyta kvalifikacija; trečdalis dirbančiųjų dirba su savo studijų sritimi nesusijusį darbą; darbdaviams trūksta reikiamos kvalifikacijos darbuotojų. Tai rodo Lietuvoje esant struktūrinį nedarbą. Kvalifikacijos trūkumas riboja visų socialinių grupių įsidarbinimo ir išsilaukimo darbo rinkoje galimybes (laisvų darbo vietų nekvalifikuotiems darbininkams yra beveik dvigubai mažiau negu norinčių įsidarbinti; (38,3 proc.), 106 tūkst. registruotų bedarbių neturi profesinio pasirengimo (35,5 proc.), 25,5 tūkst. ilgalaikių bedarbių (29 proc.), 29,3 tūkst. vyresnių nei 50 m. asmenų (62,6 proc.), 44,7 tūkst. 16–29 m. asmenų (33,2 proc.), 6,5 tūkst., neįgalieji neturi profesinio pasirengimo). (2021–2030 metų Plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programa).

Norintiesiems pradėti savo verslą neprieinamos finansų įstaigų (veikiančių rinkos sąlygomis) verslo kreditavimo galimybės, trūksta pradinio kapitalo, neretai – žinių, taip pat metodinės-konsultacinės pagalbos bei kitos paramos pradiniam savo verslo kūrimo etape. Žemą verslumo lygį lemia tai, kad gyventojai, ypač susiduriantys su sunkumais darbo rinkoje ir socialiai pažeidžiami (jaunimas iki 29 m., neįgalieji, vyresni nei 50 metų asmenys), dažnai nepasitiki savo jėgomis, neturi patirties, reikiamų verslumo įgūdžių bei gebėjimų, stokoja verslo idėjų. 2020 m. pirmąjį pusmetį bankai atsisakydavo tenkinti 30 proc. verslo paraiškų, o mažų įmonių atmestų paraiškų dalis siekė net 60 proc. Norintiesiems pradėti savo verslą neretai trūksta žinių ir gebėjimų, taip pat palaikymo, mentorystės, kitos pagalbos įsitvirtinant darbo rinkoje. Ypač tai pasakytina apie sunkumų darbo rinkoje patiriančius asmenis, kuriems savarankiškos veiklos pradžia rinkoje įprastomis sąlygomis yra ypač sunki. (2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programa 2021 m.)

Nelegalus darbas kenkia sąžiningai dirbančių ir socialiai atsakingų įmonių konkurencinei padėčiai darbo rinkoje. Šešėlis Lietuvoje: statybų sektoriuje sudaro apie 20 proc. legalaus darbo; iš viso šešėlis sudaro 15–23 proc. bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP); neapskaitytos verslo pajamos – apie 1,35 mlrd. eurų (15 proc. BVP);

Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas neteko apie 400 mln. eurų (mokesčių ir BVP santykis beveik 1:3)). (2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programa 2021 m.)

Siūlomas darbo užmokestis neskatina įsidarbinti legaliai, grįžti į darbo rinką. Kas trečiame Užimtumo tarnybos registruotame darbo pasiūlyme nurodomas darbo užmokestis minimalus ar nežymiai didesnis (iki 10 proc.) už minimalų. Šalyje neišnaudojami lanksčių darbo formų suteikiami privalumai. Darbdaviams trūksta lankstaus darbo organizavimo žinių ir įgūdžių, neigiamos išankstinės nuostatos lanksčių darbo organizavimo formų atžvilgiu. 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programa 2021 m.)

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo (NSMOT) atlikta studija rodo, kad dažniausiai pasitaikančios įsiskolinimų priežastys yra baudos už važiavimą be bilieto viešajame transporte, įsiskolinimai už komunalines ir kitas paslaugas, skolos greitųjų kreditų įmonėms, skolos už kitas laiku negrąžintas paskolas. Į skolų ratą dažnai patenka socialiai pažeidžiami žmonės. Socialinėje srityje veikiančios organizacijos pateikia pavyzdžių, kai net intelekto sutrikimų turintys žmonės telefonu įtikinami išsimokėtinais įsigyti brangius daiktus – mobiliuosius telefonus, planšetes. Žmonės skolinasi atsitikus nelaimei, ištikus bėdai ir vėliau nebegali tos skolos grąžinti. Net 90 proc. iš įkalinimo įstaigų išeinančių žmonių yra turi skolų.

Patekusios pas antstolius, įsiskolinimų sumos stipriai išauga ir žmonės praranda viltį ir motyvaciją jas grąžinti. Prasiskolinusių žmonių darbdaviai nenori priimti į darbą, nes įsiskolinimus sudėtinga administruoti, buhalterija apkraunama papildomu darbu. Tuomet žmonės imasi nelegalaus darbo, taip augindami skolas, kurias praranda viltį kada nors grąžinti.

Jaunimo nedarbas ir nedalyvavimas mokymosi procese

Daugiausiai bedarbio statusą turinčio jaunimo 2022 metais. buvo Kauno m. (10,3 proc.), Jonavos r. (8,5 proc.), Vilniaus m. ir Akmenės r. (po 8,1 proc.) savivaldybėse (Darbo rinkos tendencijos 2023 m. I pusmetis, Užimtumo tarnyba)

Lentelė 19. Jaunimo nedarbas Vilniaus m. savivaldybėje

	16-29 m. jaunimo amžiaus bedarbių procentas nuo visų 16-29 m. amžiaus žmonių						
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Lietuvos Respublika	3,9	4,7	5,3	17,3	13,3	8,1	8
Vilniaus m. sav.	4,6	5,9	6,4	12	13,5	9,1	8,8

Užimtumo tarnybos duomenys (<https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>)

Iš duomenų, pateiktų 19 lentelėje galime matyti, kad jaunimo amžiaus grupė yra pažeidžiama darbo rinkoje. COVID-19 pandemijos metais jaunimo bedarbystė padidėjo daugiau nei 3 kartais Lietuvoje ir beveik 2 kartais Vilniaus mieste. Bendras jaunimo nedarbas yra didesnis Vilniaus mieste, nei šalyje, išskyrus 2020 metus.

Kitas svarbus aspektas - nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (NEET) pokyčiai. Nors NEET duomenų rinkimas, ypač didelėse savivaldybėse, susiduria su duomenų rinkimo iššūkiu, vis dėl to bendra statistika (20 lent.) atskleidžia, kad visose amžiaus grupėse tokio jaunimo skaičius per pastaruosius septynerius metus padidėjo (ypač COVID-19 pandemijos laikotarpiu), nepaisant nacionaliniu lygmeniu vykdomų programų.

Lentelė 20. NEET jaunimas, proc. (visa Lietuva)

		Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis jaunimas proc.						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vyrai ir moterys	15-29	10,7	10,2	9,3	10,9	13	12,3	10,7
Vyrai	15-29	10,8	9,8	8,8	10,9	13,6	11,3	9,6
Moterys	15-29	10,7	10,8	9,9	11	12,4	13,4	11,8

Jaunimo reikalų agentūra (Informacija apie jaunimą) (Nėra duomenų apie Vilniaus miesto situaciją)

Jaunimo savanorystė

2020 m. Jaunimo reikalų agentūros užsakyto tyrimo duomenimis, vis mažiau jaunų žmonių renkasi savanorystę ir net 82,9 proc. dalyvavusių tyrime niekada nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje, o alternatyvias tarptautinės savanorystės galimybes žino pakankamai nedidelė dalis respondentų (43,8 proc. nurodė, jog nežino jokių tarptautinės savanorystės galimybių). Vis dėl to, skatinama ilgalaikė savanorystė ir galimybės jaunimui dalyvauti Jaunimo savanoriškos tarnyboje (JST), ženkliai prisideda prie kokybiškos savanorystės proceso organizavimo ir jaunimo kompetencijų ugdymo. 2021 m. atlikta JST poveikio buvusių savanorių studijoms tyrimas atskleidžia, jog JST metu lavinti gebėjimai priskirtini socialinių, pilietinių ir mokėjimo mokytis gebėjimų sritims, tad dalyvavimas savanoriškoje veikloje ne tik prisideda prie paties pilietinio aktyvumo, bet ir ugdo gebėjimus reikalingus pilietinei įtakai stiprinti. (Vilniaus m. sav. Socialinių paslaugų planas, 2023 m.)

Darbo rinka

Verslumo lygis, vertinant pagal 1000-iui gyventojų tenkančių mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) skaičių, Vilniaus regione didesnis nei Lietuvoje (vidutiniškai 33 MVĮ, 2022 m.)

Lentelė 21. Vilniaus m. veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje | vnt.

	Vilniaus m. veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje vnt.				
	2019	2020	2021	2022	2023
Veikiančių įmonių skaičius	30 675	31 560	31 799	33 960	36 408

VDA duomenys

Įmonių skaičiaus didėjimas penkerių metų laikotarpiu buvo nuoseklus ir stabilus. Darbo vietų skaičius auga kartu su įmonių skaičiumi. Susisiekimas Vilniaus mieste tiek viešuoju, tiek asmeniniu transportu yra patogus ir prieinamas, todėl tikslinės teritorijos gyventojams yra pasiekiamos visos darbo vietos miesto teritorijoje.

Lentelė 22. Darbuotojų skaičius (pagal amžiaus grupes) | asmenys

			2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	Darbuotojai, dirbę visą ir ne visą darbo laiką	Iš viso pagal amžių	1 126 460	1 147 337	1 129 887	1 163 061	1 187 021
		Iki 25 metų	78 886	97 627	74 362	77 569	78 477
		25–29	113 807	117 580	108 139	107 612	106 070
		30–39	244 293	254 434	255 737	267 865	280 912
		40–49	269 072	273 005	262 783	266 468	269 024
		50–59	287 952	285 967	277 591	280 749	279 304
		60 ir vyresni	132 450	118 724	151 275	162 798	173 234
Vilniaus m. sav.	Darbuotojai, dirbę visą ir ne visą darbo laiką	Iš viso pagal amžių	406 090	424 030	420 282	438 276	456 426
		Iki 25 metų	37 799	48 110	36 893	39 435	41 461
		25–29	49 584	52 099	49 592	50 274	51 682
		30–39	99 302	104 051	105 887	111 508	119 065
		40–49	91 644	94 946	95 213	98 208	101 548
		50–59	86 005	86 991	85 085	87 476	88 026
		60 ir vyresni	41 756	37 833	47 612	51 375	54 644

Lentelė 23. Visą ir nevisą darbo laiką dirbę visų amžiaus grupių bei jauni asmenys gyvenantys Vilniaus m. tikslinėje teritorijoje pritaikius koeficientą:

	2018	2019	2020	2021	2022
Visi amžiaus tarpsniai	93 401	97 527	96 665	100 804	104 998
Iki 25 metų	8 694	11 065	8 485	9 070	9 536
25 – 29	11 404	11 983	11 406	11 563	9 536

Bendras dirbančių skaičius tikslinėje teritorijoje keitėsi ne reikšmingai. Tačiau jaunimo iki 25 m. amžiaus pokyčiai prasidėjus COVID-19 pandemijai gana stipriai krito. Tai galima būtų sieti su tuo, kad būtent šio amžiaus žmonės turi mažiausiai darbinės patirties ir ne visada būna spėję įgyti reikiamą kvalifikaciją, nes darbdaviai pirmiausia atsisako būtent tokių darbuotojų.

Darbo rinkos apžvalga tikslinėje teritorijoje (pagal seniūnijas)

Pateikiame bendrą statistinę informaciją atrinkta pagal seniūnijas, kurios pilnai ar iš dalies patenka į strategijos seniūnijų bendrą teritoriją, netaikant koeficiento (Šnipiškės, Naujininkai, Lazdynai, Naujamiestis, Žirmūnai, Senamiestis) (Valstybinės duomenų agentūros (VDA) 2021 m. gyventojų surašymas).

Nuo bendro šiose seniūnijose gyventojų skaičiaus 1,1 procentas yra vyresni, kaip 10 amžiaus ir neturi pradinio išsilavinimo. 32,5 proc. yra ne lietuvių tautybės gyventojai. Daugiausiai ne lietuvių gyvena Naujininkuose 49,2 proc., mažiausiai Senamiestyje – 23 procentai.

Lentelė 24. Darbinis užimtumas tikslinių teritorijų seniūnijose (VDA 2021 m.)

	Procentai
Dirbantis asmuo	49,1
Bedarbis	6,7
Pensijos ar kapitalo pajamų gavėjas	17,9
Studentas, moksleivis	5,2
Kitas, nepriklauso darbo jėgai	4,75

2021 m. bedarbiai tikslinės teritorijos seniūnijose sudarė 6,7 procento nuo visų tose seniūnijose gyvenančių gyventojų. Dirbančių asmenų yra beveik pusė nuo visų gyventojų – 49 procentai (VDA 2021 m. gyventojų surašymas)

Lentelė 25. Darbo santykiai tikslinės teritorijos seniūnijose

	Procentai
Savarankiškai dirbantis	5,4
Darbdavys	1,9
Kitas užimtas gyventojas	0,1
Samdomas darbuotojas	92,6

Mažiausiai savarankiškai dirbančių – 4,3 proc. bei darbdavių – 1,2 proc. yra Naujininkuose. Samdomų darbuotojų šioje seniūnijoje yra daugiausiai – 94,4 proc. Kitos seniūnijos ryškesnių nuokrypių nuo vidurkių neturi.

Trys populiariausi darbo segmentai visose tikslinės teritorijos seniūnijose yra didmeninė ir mažmeninė prekyba – 16,5 proc., pramonė – 10,2 proc. bei apgyvendinimas ir maitinimas – 10,2 proc. Žemės ūkio veikla didmiestyje yra pati nepopuliariausia – 0,5 proc., po jos seka meninė, pramoginė, poilsio organizavimo veikla – 5,2 proc. bei administracinė, aptarnavimo veikla – 5,3 proc. Daugiausia Naujininkų seniūnijoje dirbančių asmenų dirba pramonėje – 13,5 proc., statyboje – 8,1 proc., prekyboje – 19,1 proc. bei transporto srityje – 11,3 proc.. Profesinė, mokslinė veikla populiariausia Senamiestyje – 14,1 proc., švietimo veikla populiariausia Žirmūnuose – 10,1 proc., apgyvendinimo veikla dažniausia Naujamiestyje – 12,1 proc. (VDA 2021 m. gyventojų surašymas)

Lietuvos finansų ministerijos duomenimis (www.lietuvosfinansai.lt) vidutinis Vilniaus miesto gyventojų atlyginimas (NETO) 2021 metais buvo beveik ketvirtadaliu (24 proc.) didesnis už šalies vidutinį neto atlyginimą.

Lentelė 26. Gyventojų atlyginimai (neto)

	2017m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Vilniaus m. sav.	748,00	819,60	940,00	1 023,80	1 138,60
Lietuvos Respublika	568,60	614,09	696,22	777,96	846,05

2023 m. pirmąjį ketvirtį vidutinis mėnesinis NETO darbo užmokestis Sostinės regione sudarė 1 349,8 Eur ir, palyginti su 2022 m. ketvirtuoju ketvirčiu, padidėjo 3,3 proc., Vidurio ir vakarų Lietuvos regione jis sudarė 1 117,3 Eur ir buvo 3 proc. didesnis. (ELTA 2023 m. birželio 03 d.)

Darbo užmokesčio pokyčiams įtakos turėjo nuo 2022 m. sausio 1 d. padidinta minimalioji mėnesinė alga, padidintas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis, pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir kitos priežastys.

Ekonominė situacija

Vilnius – labiausiai besivystantis Europos ateities miestas. Varšuvoje vykusiuose Vidurio ir Rytų Europos paslaugų centrų apdovanojimuose Vilnius išrinktas labiausiai regione besivystančiu paslaugų centrų miestu. Vilnius – Baltijos šalių finansų centras, čia veikia 265 *fintech* įmonės.

„Financial times“ investicijų ekspertų padalinio „fDi Intelligence“ leidžiamo žurnalo skelbiamuose patraukliausių užsienio investicijoms Europos miestų rinkimuose iškovojo net 10 apdovanojimų ir atsidūrė ateities miestų trejetuke. o investicijos per mažiau nei dešimtmetį išaugo dvigubai ir dabar siekia 19 570,3 mln. Eur.

Pagal gyvenimo kokybės indeksą („Numbeo“, 2022) Vilnius lenkia daugumą Europos didmiesčių ir atsiduria ketvirtoje vietoje.

Vilniaus savivaldybė efektyviausiai veikianti Lietuvoje jau trečius metus iš eilės (Lietuvos laisvosios rinkos instituto savivaldybių indeksas). Sparčiai modernėjantis Vilnius gali pasiūlyti net 121 savivaldybės e paslaugą, kuria galima pasinaudoti per mobilųjį ar kompiuterį.

Mažosios įmonės Vilniuje daro didelę įtaką miesto ekonomikai. Tokiu pavyzdžiu yra startuoliai. Startuolis – didelį ir inovacijomis grindžiamą verslo plėtros potencialą turinti labai maža ar maža įmonė, Juridinių asmenų registre registruota ne ilgiau kaip 5 metus. Daugiausia startuolių Lietuvoje yra verslo valdymo sistemų (16 proc.), finansinių technologijų (13 proc.), ir sveikatos (8 proc.) industrijose. Pagal geografinę padėtį daugiau nei pusė startuolių veikia Vilniuje (60 proc.), antras didžiausias startuolių miestas pagal jų skaičių yra Kaunas (38 proc.), trečioje pozicijoje – Klaipėda (2,4 proc.). Remiantis duomenų bazės informacija, Lietuvoje daugiausia veikia startuoliai, kuriantys sprendimus verslui (B2B), jų duomenų bazėje yra 542, o produktus ar paslaugas visuomenei (B2C) kuria 391 startuoliai. Remiantis „Startup Lithuania“ duomenų baze, 2023 m. pirmojo ketvirčio duomenimis, Lietuvos startuoliai į nacionalinį biudžetą jau įnešė 83 mln. eurų, o sektoriuje dirba 17,5 tūkst. žmonių, kurių vidutinis atlyginimas siekia 3,7 tūkst. Šiuo metu startuoliai ieško per 500 darbuotojų tokiose srityse kaip IT, kibernetinis saugumas, produktai, pardavimas, rinkodara, žmogiškieji ištekliai, klientų aptarnavimas ir valdymas.

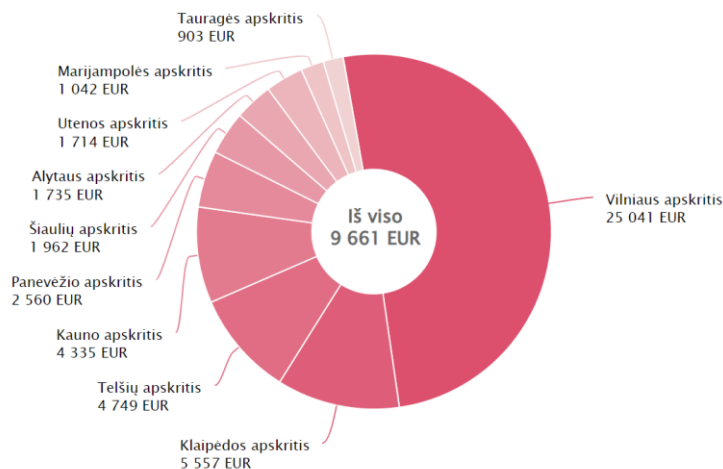
Vilniaus regionas išsiskiria kūrybinės ekonomikos potencialu – kūrybinių industrijų sektoriuje kuria daugiau kaip pusė (53 proc.) šalies menininkų (daugiau kaip pusė jų gyvena Vilniaus mieste), daugiausia profesionalių kūrėjų veikia menų (dailė, muzika, dizainas) ir architektūros srityse (šalyje skaičiuojami 6 976 menininkai, iš jų Vilniaus regione – 3 717, Vilniaus mieste – 2 865). Iš 12 meno inkubatorių, veikiančių šalyje, 5 veikia regione (koncentruojasi Vilniaus mieste), kurių specializacija – architektūra, dizainas, vizualieji ir audiovizualiniai menai, kompiuterinė grafika ir animacija. Inkubavimo ir rezidavimo erdvės sudaro sąlygas ieškoti naujų idėjų ir formų, bendradarbiauti ir eksperimentuoti – tokiu būdu kuriama ekonominė vertė, formuojami visuomenės vertybiniai pokyčiai. Vertinant veiklų sklaidą, tik trečdalis menininkų kuria Vilniuje – tai susiję su sektoriaus lankstumu ir poreikiu realizuoti idėjas, ieškoti alternatyvių erdvių. (2022–2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas)

Vilnius ir toliau išlieka kaip didžiausias investicijų ir darbo jėgos traukos centras Lietuvoje, remiantis Valstybės duomenų agentūros oficialiosios statistikos portale pateiktais, 2021 m. gruodžio 31 d. duomenimis, sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Lietuvoje sudarė 27,1 mlrd. EUR ir, palyginti su 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis, padidėjo 13,2 proc., Sostinės regione padidėjo 13 proc., Vidurio ir vakarų Lietuvos regione – 13,9 proc.

Sostinės regionas pritraukė 75,6 proc. visų TUI (Vilniaus miesto savivaldybė – 95,5 proc. visų Sostinės regiono TUI), Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas – 24,4 proc. (Kauno miesto savivaldybė – 23,9 proc., Klaipėdos miesto savivaldybė – 21,9 proc., visų Vidurio ir vakarų Lietuvos regiono TUI).

TUI, tenkančios vienam gyventojui, pagal apskritis 2021 m.

Metų pabaigoje, EUR

8 pav. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, pagal apskritis 2021 m.

Lentelė 27. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, laikotarpio pabaigoje | EUR

	Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, laikotarpio pabaigoje EUR									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	4 810	4 762	5 103	5 387	5 825	6 070	7 405	8 563	9 661	10 454
Vilniaus apskritis	12 182	12 374	12 804	14 037	14 441	14 799	18 229	21 830	25 041	25 903

VDA duomenys

Nevyriausybines organizacijos ir socialinis verslas

Vilniaus mieste yra 1456 įvairios unikalios nevyriausybines organizacijos (kituose didžiuosiuose miestuose šis skaičius mažesnis keliskart), kurios nuo 2015 m. yra nors kartą gavę savivaldybės finansavimą. 277 iš jų turi NVO žymą registrų centre. Lietuvoje savivaldybių finansavimą gauna ne tik nevyriausybines organizacijos, tačiau Vilniaus savivaldybėje dažniausiai finansavimą gauna tik NVO. Kai kurios organizacijos įtraukiamos į viešųjų paslaugų teikimą per viešuosius pirkimus. Tokiu atveju, paslaugų teikime dalyvauja ir socialinio verslo atstovai. Inovacijų agentūroje registruotos 45 tokios socialinio verslo organizacijos Vilniaus mieste. Europos Komisijos duomenimis, socialinės ekonomikos vaidmuo yra svarbus Europos Sąjungos ekonomikai – ji sudaro apie 10 proc. bendrojo vidaus produkto. Socialinės ekonomikos srityje dirba daugiau kaip 11 mln. darbuotojų, t. y. 6 proc. dirbančių Europos Sąjungos gyventojų.

Mūsų šalyje socialinis verslas dar tik žengia pirmuosius žingsnius. Lietuvoje dar menkai pasitikima privačia iniciatyva, socialinis verslas yra mažai žinomas, trūksta gerosios praktikos pavyzdžių.

Socialinis verslas ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje nėra išvystytas. Vilniuje yra 45 socialinio verslo įmonės, neskaitant socialinį verslą vystančių nevyriausybinių organizacijų (jas taip pat galima laikyti socialiniu verslu, tačiau reikia, kad tokia organizacija turėtų ne tik paramos ar projektines lėšas, bet ir gebėtų užsidirbti parduodamos paslaugas). Tokių socialinį verslą vystančių nevyriausybinių organizacijų Vilniaus mieste kol kas yra mažai. Nors nevyriausybines organizacijos, kurių yra gausu Vilniuje, veikia nuo pat valstybės nepriklausomybės atkūrimo pradžios, tačiau dėl viešųjų paslaugų monopolio savivaldybėse jos iki šiol yra priklausomos nuo projekcinio finansavimo ir paramos. 2022 metais Vilniaus m. savivaldybė pirkė socialines paslaugas iš 34 jai nepavaldžių

organizacijų, tačiau nemaža dalis iš jų yra globos įstaigos, veikiančios ne Vilniaus mieste. (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro duomenys <http://www.3sektorius.lt/nisc/nvo-forumai/regioniniai-2023/>)

Bendras Vilniaus miesto (visose srityse) nepavaldžių organizacijų įtraukimo procentas 2021 metais buvo 18,44 proc., o socialinėje srityje – 29,29 proc.. Pagal Nacionalinės pažangos planą reikia pasiekti savivaldybėms organizacijų pritraukimo į viešųjų paslaugų teikimo rodiklį 15 proc. 2025 metais ir 30 proc. 2030 metais. Taigi šiuo aspektu Vilniaus miesto savivaldybė yra viena lyderiaujančių savivaldybių Lietuvoje. Bendras šalies nepavaldžių organizacijų įtraukimo viešųjų paslaugų teikimą vidurkis 2021 metais jau buvo 11,69 proc., tuo tarpu socialinėje srityje – 19,43 proc. (procentai skaičiuojami nuo finansavimo sumų, skirtų savivaldybių biudžetinėms įstaigoms ir nepavaldžioms organizacijoms).

Lentelė 28. Nepavaldžių savivaldybėms organizacijų pritraukimas į viešųjų paslaugų teikimą:

Lietuvos rodikliai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Kultūra	1,83	3,79	3,99	3,87	3,26
Socialinės paslaugos	4,94	7,86	14,54	13,8	19,43
Švietimas	0,86	2,86	3,32	3,33	4,6
Sportas	13,55	12,14	19,51	20,55	19,48
Bendras	5,3	6,67	10,34	10,39	11,69
Vilniaus miesto rodikliai					
Kultūra	5,61	5,55	9,01	14,71	9,66
Socialinės paslaugos	37,03	31,49	34,01	33,57	29,29
Švietimas	7,06	7,62	6,23	6,56	8,46
Sportas	1,05	4,15	30,91	31,36	26,36
Bendras	8,63	12,2	21,97	23,03	18,44

(Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro duomenys <http://www.3sektorius.lt/nisc/nvo-forumai/regioniniai-2023/>)

Vilniaus m. savivaldybės Pagalbos vaikui ir šeimai poskyris 2022 metų IV ketv. organizavo partnerių pasitenkinimo bendradarbiavimu su Socialinių paslaugų skyriumi apklausą, kurios tikslas - iširti pasitenkinimo bendradarbiavimu lygį tarp partnerių, siekiant bendro tikslo - paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimo vilniečiams. Prašymai užpildyti anketą išsiųsti 62 partneriams-įstaigoms, prašant vadovų pateikti užpildyti anketą. 58,6 proc. atsakiusių bendradarbiavimą su skyriumi vertina 9-10 balų, 24,1 proc. - 8 balais (geriausias vertinimas - 10 balų). Vienas respondentas įvertino 1 balu.

Respondentai bendradarbiavimą su Socialinių paslaugų skyriumi vertina nevienodai. Dešimties balų skalėje visiškai patenkintų buvo daugiau nei trečdalis respondentų. Beveik ketvirtadalis respondentų bendradarbiavimą vertino 8-9 balais. Vidutiniškai įvertino 3 respondentai. Pažymėtina, kad vos 2 respondentai vertino bendradarbiavimą neigiamai.

Jaunimui skirtos organizacijos

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Jaunimo skyriaus reguliavimo sričiai yra priskirta 17 įstaigų: 14 biudžetinių įstaigų, 3 viešosios įstaigos. Jaunimo skyriaus duomenimis, 2022 m. Vilniaus mieste veikia 3 atviri jaunimo centrai ir 18 atvirų jaunimo erdvių.

Vilniaus mieste yra 2 akredituotos socialinio verslo organizacijos („Ne imti, bet duoti“ ir „Socialinis veiksmas“) bei akredituotos 32 savanorius priimančios organizacijos, tarp kurių 4 Jaunimo skyriui pavaldžios įstaigos: Vilniaus informacijos ir savanorystės centras, Vilniaus vaikų ir jaunimo klubas „Meteoras“, Vilniaus policijos klubas vaikams ir jaunimui Vilniaus Antakalnio atviras jaunimo centras.

Remiantis Jaunimo skyriui pavaldžios įstaigos Vilniaus informacijos ir savanorystės centro naujausia 2021 metų veiklos ataskaita, įstaiga informavo apie savanorišką veiklą 500 lankytojų (dalyvavo savanoriškos veiklos pristatymuose, konferencijose, mokymuose), apie mobilų darbą su jaunimu 328 lankytojus, (išklausė mobilaus darbo su jaunimu pristatymus) 370 (14-29 metų) ir 100 naujų įstaigos socialinių paskyrų sekėjų (nuo 29 ir daugiau metų) pritraukė iš aktyvaus ir neaktyvaus jaunimo tarpo.

Jaunimo skyrius ir 17 pavaldžių įstaigų įgyvendina jaunimo politikos strategiją. Tarp 17 pavaldžių įstaigų veikia 3 AJC, 13 jaunimo klubų, kuriuose veikia atviros jaunimo erdvės (toliau - AJE). Verta paminėti, jog dalis AJE veikia daug metų ir turi sukaupę gerosios patirties, tačiau dauguma AJE buvo suformuotos 2020-2021 metais, didžioji dalis koordinuoti įstaigų AJE veiklą paskirtų darbuotojų turi pedagoginį išsilavinimą, taip pat, daugelis AJE neturi sukaupusios ilgametės patirties šioje srityje, lyginant su neformaliojo švietimo sritimi. Galima daryti prielaidą, jog didžioji dalis naujai suformuotų AJE darbuotojų stokoja kompetencijų atvirojo darbo su jaunimu veikloje, kas neleidžia kokybiškai išpildyti priemonių, skirtų jaunimui kylančioms problemoms spręsti. Iš 21 Vilniaus mieste esančių seniūnijų Jaunimo skyriaus pavaldžios įstaigos veikia 15-oje, tad 6 seniūnijose nėra veikiančios įstaigos ar įstaigos padalinio, kurio veikla tiesiogiai prisidėtų prie jaunimo poreikių tenkinimo Vilniaus m. sav.. Sistemingų duomenų apie NVO veikimą Vilniaus m. sav. seniūnijose taip pat nėra.

Apklausa, tyrimai bei veikiančios priemonės

Jau septintus metus Vilniaus miesto savivaldybė skatina seniūnijas ir įmones/organizacijas (toliau – darbdaviai) dalyvauti Vilniaus miesto savivaldybės Užimtumo didinimo programoje. Pagrindiniai Vilniaus miesto savivaldybės Užimtumo didinimo programos tikslai:

1. skatinti Vilniaus miesto gyventojų užimtumą ir aktyvumą darbo rinkoje;
2. mažinti socialinę įtampą, atskirtį tarp bendruomenės narių;
3. didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms;
4. suteikti galimybę bedarbiams integruotis į darbo rinką ir joje išsilaikyti įgyjant praktinius įgūdžius;
5. padėti sunkiai integruojamiems į darbo rinką bedarbiams įsidarbinti ir užsidirbti pragyvenimui būtinas lėšas;
6. vykdyti darbo rinkos užimtumo didinimo ir nedarbo (nelegalaus darbo) mažinimo politiką.

Vilniaus miesto savivaldybės Užimtumo didinimo programa 2022 metais buvo įgyvendinama iki lapkričio 30 dienos. Ji yra įgyvendinama ir 2023 metais.

ESFA „AID partnerių patirties apžvalga“

Europos socialinio fondo agentūra (ESFA) 2020–2023 m. įgyvendino projektą „Alternatyvių investicijų detektorius“. Projekto tikslas - plėtojant socialinės integracijos paslaugas didinti socialiai pažeidžiamų, socialinę atskirtį ir skurdą patiriančių asmenų galimybes aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir bendruomenėje. AID projekto įgyvendinimo pabaigoje (2023 m. kovo mėn.) buvo atliktas vidinis tyrimas „AID partnerių patirties apžvalga“. Tyrimo tikslas - išsiaiškinti pagrindines tikslinių grupių įdarbinimo (gražinimo į formalų mokymąsi) kliūtis visoje Lietuvoje. Tyrimo rezultatai pagal tikslines grupes yra šie:

- ilgalaikiai bedarbiai, asmenys grįžę iš įkalinimo įstaigų, socialinių išmokų gavėjai ar asmenys su priklausomybėmis labai dažnai turi įsiskolinimų. Jiems legaliai įsidarbinus nuskaitoma dalis atlyginimo juos demotyvuoja legaliai dirbti. Todėl jie susiranda nelegalų darbą bei gauna pajamas ir tai yra dar viena priežastis, kodėl jie nenori įsidarbinti.
- dalis tikslinių grupių tiesiog nenori dirbti nenurodydami tam priežasčių. Kiti dėl sveikatos ar fizinės būklės negali dirbti fizinio darbo, o protiniam darbui neturi kvalifikacijos.

- užsienio piliečių pagrindinė kliūtis – lietuvių kalbos nemokėjimas.
- svarbi tikslinių grupių įdarbinimo kliūtis yra tai, kad įmonės vengia priimti į darbą probleminių tikslinių grupių asmenis. Todėl labai svarbu dirbti ne tik su ieškančiu darbo asmeniu, bet ir su darbuotojo ieškančiu darbdaviu. .

Vilniečių savo gyvenamosios teritorijos vertinimas

Norėdami suprasti tikslinės teritorijos gyventojų savo gyvenamosios teritorijos vertinimą, atlikome 2023 m. rugsėjo – spalio mėnesiais apklausą „Vilniaus miesto Vietos veiklos grupės, tikslinės teritorijos gyventojų pagal seniūnijas, vykdyta apklausa“. Pačią apklausą pridedame į priedus. Čia pateikiame pagrindines apklausos išvadas:

- „Dauguma tyrime dalyvavusių vilniečių pasitiki savo galimybėmis įveikti iššūkius ir kartu turi savo artimoje aplinkoje žmonių, kurie juos supranta ir palaiko. Reikia pastebėti, kad tų, kurie nurodė, kad mažiau pasitiki savo galimybėmis ar neturi juos suprantančių asmenų artimoje aplinkoje, nuomonės kitaip klausimais niekaip aiškiai nesiskyrė nuo pirmųjų.
- Taip pat dauguma (mažiau tik Naujininkų gyventojai) mano, kad turi pakankamai pasirinkimų leisti laiką savo gyvenamoje teritorijoje. Gyventojai jaučiasi pakankamai saugiai savo mikrorajonuose, tačiau Naujininkuose jaučiasi mažiau saugiai -čia labiausiai akcentavo alkoholio ir narkotikų vartojimą, kaip didžiausią grėsmę.
- Darbą turintys respondentai iš esmės patenkinti savo darbu. Tik mažoji dalis turinčių darbą yra juo nepatenkinti (11 proc.). Beveik du trečdaliai (58 proc.) gyvena oriai ir gali sutaupyti. Trečdalis mano, kad tinkamą darbą susirasti lengva, trečdalis mano, kad nelengva bei trečdalis neturi nuomonės tuo klausimu. Dalis (16 proc.) šiuo metu darbo neturi.
- Net pusė dalyvavusių apklausoje vilniečių mano, kad viešasis transportas užtikrina galimybes patogiai pasisiekti bet kurį Vilniaus tašką ir tai užtikrina galimybes dirbti bet kur Vilniuje. Kiek prastesnę nuomonę apie viešąjį transportą turi labiau nutolusių nuo centro teritorijų (Naujininkų bei Lazdynų) gyventojai. Tačiau būtent šių teritorijų gyventojai daug lengviau randa vietą parkavimuisi šalia savo namų.
- Galiausiai dauguma gyventojų Vilniaus mieste yra patenkinti savo gyvenimu savo gyvenamoje vietoje.
- Net du trečdaliai tikslinės teritorijos vilniečių įsitikinę, kad uždirbant minimalų atlyginimą Vilniuje neįmanoma pragyventi be skolų ar kitų paramos. Taip pat didžioji dauguma (69 proc.) mano, kad savivaldybės pastangų nepakanka, kad būtų tinkamai sprendžiamos socialinės problemos (alkoholizmas, bedarbystė, skurdas, smurtas ir pan.).
- Turintys vaikų mano, kad netoli namų nėra pakankamai neformalaus švietimo paslaugų jaunimui ir vaikams.
- Labiausiai respondentai yra nepatenkinti viešųjų erdvių pritaikymu neįgaliesiems (78 proc. respondentų tai vertina neigiamai).
- Didžioji dalis gyventojų arba nieko nežino apie vietos bendruomenę, arba nepitaria jos veiklai.
- Nevyriausybinių organizacijų veikla vertinama silpnai, trečdalis respondentų teritorijoje veikiančių

NVO nežino, tik ketvirtadalis žino ir pritaria jų veiklai.

- Dar mažiau gyventojai žino ir vertina socialinį verslą jų teritorijoje. Vis tik daugelis mano, kad jeigu būtų tinkamas finansavimas, socialinio verslo būtų daugiau.
- Pusė tikslinės teritorijos gyventojų tiki, kad ne patys žmonės kalti dėl to, kad šiandien jie patiria socialinę atskirtį bei skurdą. Dauguma linkę galvoti, kad tokių asmenų nepriima į darbą nei šiaip verslas, nei socialinis verslas.

Iš apklausos dalyvių atvirų minčių matome, kad dominuoja noras padėti, paremti ar kitaip pasirūpinti socialinę atskirtį bei skurdą patiriantiems žmonėms. Vyrauja nuomonė, kad graži aplinka, aktyvus įtraukimas į veiklas, pagalba įsidarbinant, informavimas bei mokymas padėtų spręsti visuomenės integracijos klausimus.“

Darnu Group apklausa „Gyvenimo kokybė“

„Darnu Group“ 2023 m. atliko socialinę apklausą. Apklausos „Gyvenimo kokybė“ tikslas – ištirti, kaip vilniečiai vertina savo gyvenamąją aplinką 5 kokybiško gyvenimo mieste kriterijais (susisiekimas, saugumas, švara ir tvarka, žaliosios erdvės, paslaugų pasiūla) ir išsiaiškinti, kokia situacija šiais pjuvais yra kiekviename iš miesto rajonų. Pristatant tyrimo duomenis atrinkome tik tas seniūnijas, kurios papuola į strategijos apibrėžtą Vilniaus teritoriją.

Lentelė 29. Gyventojų vertinimas savo gyvenamajame rajone

	Šnipiškės	Naujininkai	Lazdynai	Naujamiestis	Žirmūnai	Senamiestis
Susisiekimas ir judėjimo patogumas	8,4	6,9	7,0	8,1	8,2	7,1
Saugumas	7,3	5,9	6,4	6,6	7,3	7,3
Švara ir tvarka	7,0	5,8	6,7	6,6	7,3	5,7
Žaliosios erdvės	6,6	5,4	7,2	6,1	6,8	6,8
Paslaugų pasiūla	7,1	5,6	5,9	6,9	6,8	5,8
Bendras vertinimas	7,3	5,9	6,6	6,9	7,3	6,5

Lyginant gyventojų pasitenkinimą tarp seniūnijų, matome, kad Žirmūnai ir Šnipiškės jų pačių gyventojų vertinamos geriausiai. Prasčiausiai vertinami – Naujininkai ir Senamiestis. Bendri Vilniaus gyventojų vertinimai labai skyrėsi nuo gyventojų savo gyvenamosios seniūnijos vertinimo. Bendra Vilniečių nuomone Senamiestis vertinamas geriausiai.

Kalbant apie paslaugų pasiūlą, gyventojams svarbiausios – 1) gydymo paslaugų pasiūla (pirminės sveikatos centrai, odontologijos klinikos, vaistinės ir t.t.), 2) laisvalaikio objektų pasiūla (kultūros ir sporto erdvės, kino, teatro, parodų, sporto salės), 3) privalomo švietimo įstaigų pasiūla, 4) prekybos vietų (kioskų, degalinių, parduotuvių) pasiūla, 5) vaikų ir jaunimo ikimokyklinio, popamokinio lavinimo (būrelių) pasiūla, 6) komercinių paslaugų pasiūla rajone (kirpyklos ir grožio salonai, buitinės paslaugos), 7) specialiojo lavinimo (sporto, meno) būrelių pasiūla bei 8) Kita.

Vilniuje veikiančių organizacijų (NVO, verslo, savivaldybės ir vyriausybės) interviu dėl 2024 m. – 2029 m. Vilniaus miesto VVG strategijos kūrimo

2023 m. rugsėjo spalio mėnesį atlikome kokybinį tyrimą konsultuodamiesi su NVO, verslo, savivaldybės ir valstybės valdymo institucijų atstovais. Konsultacijos buvo vykdomos nestruktūrotų interviu būdu diskutuojant su pašnekovais, kaip reikėtų mažinti skurdą ir didinti socialinę integraciją. Pilnas konsultacijų aprašymas pridedamas prieduose. Čia pateikiame jų rezultatų apibendrinimą:

- Visi konsultacijų dalyviai kalbėdami apie Vilniaus miesto tikslines grupes išskyrė vieną ar dvi pagrindines tikslines grupes. Nuomonės sutapo, kad reikia investuoti papildomas pastangas į jaunimo problemų sprendimą bei užtikrinti visas reikalingas paslaugas Vilniaus benamiams. Dėl jaunimo amžiaus rizikos grupių sutarė visi. Dėl VVG galimybių užtikrinti paslaugas benamiams buvo skirtingų nuomonių. Tai žmonių grupė, kurios neišaina priskirti vienai ar kitai seniūnijai, kad būtų galima identifikuoti, kai tinkamą tikslinės grupės atstovą. Taip pat, benamiams reikalingos pastovios ir ilgalaikės paslaugos. Labai sunku tikėtis rezultato, kad toks asmuo įsitrauks į darbo rinką ar kitaip integruosis į visuomenę atskirų projektų pagalba. Todėl toliau vertinama jaunimo padėtis Vilniaus miesto tikslinėse teritorijose.
- Daugelis konsultacijų dalyvių pritarė, kad Vilniuje yra sunkiau išgyventi gaunant minimalų atlyginimą ar pašalpas. Čia brangiau pragyventi, nes brangesnės paslaugos, daugiau pagundų (mokamos pramogos). Jei laiku nesuteikiama socialinė pagalba, žmogus prisitaiko gyventi skurde, nebetiki savo galimybėmis ir nebesitiki pagalbos iš visuomenės. Todėl svarbu siekti užtikrinti reikalingas paslaugas skurdą patiriančiam jaunimui.
- Jauni žmonės susiduria su problemomis, kurių laiku neišsprendus žmonės tampa nuolatinių tikslinių grupių atstovais. Jei Vilniuje, kai yra tiek galimybių susirasti darbą, sutinkame jauną ilgalaikį bedarbį, tai reiškia, kad atskirtis yra didžiulė ir labai svarbu, kad pagalba būtų užtikrinta laiku. Labai svarbu atkreipti dėmesį į jaunimo psichinės sveikatos būklę. Jauni žmonės – turintys mažiau galimybių ar patirdami skurdą, socialinę atskirtį, patyčias ar kitus sunkumus. Tai dažnai nulemia įvairias psichikos ligas, kriminalinę veiklą ar net savižudybes. Jauni žmonės ieško sprendimų, todėl išbando įvairias psichotropines medžiagas, tuo sukeldami dar didesnes problemas. Reikėtų užtikrinti didesnį jaunimo užimtumą jį įtraukiant į savanoriškas veiklas, padedant susirasti darbą, sudarant specialias sąlygas, pritaikytas specialių poreikių turintiems jaunuoliams, ugdant verslumą.
- Labai svarbu tinkamai organizuoti reikiamą pagalbą. Vilniuje nevyriausybinių organizacijų užsidaro dėl nepakankamo jų finansavimo. Vilniuje ir kituose miestuose Vaiko dienos centrai ar neformalaus ugdymo laisvieji mokytojai turi vienodas finansines sąlygas, kai tuo tarpu veiklos sąlygos reikšmingai skiriasi. Tai nemotyvuoja siekti geresnių rezultatų ar didinti paslaugų kokybę.
- Taip pat svarbu į pagalbos tiekimą įtraukti daugiau verslo organizacijų, reikia kalbėti su jomis apie galimybes įdarbinti kuo daugiau jaunimo amžiaus tikslinių grupių, pritaikyti jiems darbo vietas. Vilniuje yra gausa verslo, socialinio verslo ir nevyriausybinių organizacijų, su kuriomis reikia komunikuoti, įtraukti jas į dialogą, bendradarbiauti su jomis siekiant mažinti socialinę atskirtį ir skurdą.“

Teritorijos analizės apibendrinimas

Didėja Vilniaus miesto gyventojų skaičius, čia vis daugiau kuriasi verslo įmonių, auga darbo vietų ir kartu daugėja dirbančiųjų skaičius. Atvykstančių iš užsienio ir Lietuvos kitų miestų bei gyvenviečių gyventi Vilniuje pastaraisiais metais buvo dvigubai daugiau nei išvykstančių. Auga Vilniaus miesto ekonominės investicijos, kartu pritraukiamos didžiausios Lietuvoje užsienio investicijos į Vilniaus miesto ekonominę plėtrą. Vilniuje vidutinis mėnesinis atlyginimas yra didžiausias Lietuvoje. Čia viešosios paslaugos yra vienos labiausiai liberalizuotų Lietuvoje. Viešųjų paslaugų teikime dalyvauja įvairios savivaldybei nepavaldžios nevyriausybinių organizacijų bei socialiniai verslai. Skurdą riziką patiriančių gyventojų procentas Vilniuje yra mažesnis, nei bendras Lietuvos vidurkis. Darbingo amžiaus žmonių su negalia skaičius mieste nežymiai mažėjo kasmet 5 metus iš eilės.

Kartu su tuo didėja ir miesto nematoma probleminė pusė. Auga ne tik bendras miesto gyventojų skaičius, bet kartu ir įvairias socialines rizikas patiriančių asmenų skaičius – daugėja vaikų su negalia, sunkumus patiriančių

šeimų ir jose augančių vaikų skaičius didėja; auga ir bendras bedarbių skaičius. Jaunimo nedaro lygis yra nežymiai didesnis nei šalies vidurkis. Darbo rinkoje viena iš pažeidžiamiausių grupių yra 16-25 m. jaunuoliai, kurie dar neturi darbo patirties ir dažniausiai nebūna įgiję reikiamo išsilavinimo ar kvalifikacijos. Gyvenant Vilniuje, kur vidutinis atlyginimas didesnis nei kitur, kai nuolat yra laisvų darbo vietų, gerai išvystytas paslaugų sektorius, ir kartu paslaugos yra vienos brangiausių visoje šalyje - gaudami mažiausias pajamas ar gyvendami iš pašalpų gyventojai patiria santykinai didesnę socialinę atskirtį ir skurdą, nei kitose savivaldybėse. Tikslinėje teritorijoje gyvena 18 tūkst. tokių asmenų.

Žemą verslumo lygį lemia tai, kad gyventojai, ypač susiduriantys su sunkumais darbo rinkoje ir socialiai pažeidžiami (jaunimas iki 29 m., neįgalieji, vyresni nei 50 metų asmenys) dažnai nepasitiki savo jėgomis, neturi patirties, reikiamų verslumo įgūdžių bei gebėjimų, stokoja verslo idėjų. 2020 m. pirmąjį pusmetį bankai atsisakydavo tenkinti 30 proc. verslo paraiškų, o mažų įmonių atmestų paraiškų dalis siekė net 60 proc. (SADM)

Užimtumo tarnybos registruotame darbo pasiūlyme nurodomas darbo užmokestis minimalus ar nežymiai didesnis (iki 10 proc.) už minimalų. Toks siūlomas darbo užmokestis neskatina pažeidžiamų asmenų įsidarbinti legaliai, grįžti į darbo rinką. Kas trečiame (SADM)

Dažniausiai pasitaikančios gyventojų įsiskolinimų priežastys yra baudos už važiavimą be bilieta viešajame transporte, įsiskolinimai už komunalines ir kitas paslaugas, skolos greitųjų kreditų įmonėms, taip pat skolos už kitas laiku negrąžintas paskolas. Žmonės skolinasi atsitikus nelaimei, ištikus bėdai ir vėliau nebegali tos skolos grąžinti. Net 90 proc. iš įkalinimo įstaigų iššeinančių žmonių yra turi skolų. Prasiskolinusių žmonių darbdaviai nenori priimti į darbą, nes įsiskolinimus sudėtinga administruoti, buhalterija apkraunama papildomu darbu.

Turintys mažiau galimybių ar patirdami skurdą, socialinę atskirtį, patyčias ar kitus sunkumus jauni žmonės dažnai rizikuoja susirgti įvairiomis psichikos ligomis, įsivelti į kriminalinę veiklą, kartais tai priveda net prie savijudybės. Savivaldybėje veikiančių organizacijų, skirtų jaunimui, nepakanka miestui. Didžioji dalis naujai suformuotų Atvirų jaunimo erdvių darbuotojų stokoja kompetencijų atvirojo darbo su jaunimu veikloje, kas neleidžia kokybiškai išpildyti priemonių, skirtų jaunimui kylančioms problemoms spręsti.

Miesto ekonominis gerbūvis sukuria ir prielaidas atsirasti tokiems neigiamiems reiškiniams, kaip narkomanija ir nusikalstamumas. Nusikalstamų veikų skaičiumi Vilnius viršija bendrą Lietuvos vidurkį, o narkotinių medžiagų vartojimu pirmauja Lietuvoje. Į šias veiklas dažniausiai įsitraukiamajame amžiuje (14 - 29 m.) ir laiku nesiėmus priemonių tokie asmenys tampa tos socialinės atskirties grupėmis, kurioms reikalinga labai ilgalaikė pagalba.

Vilniaus mieste nepakankamai išplėtotas socialinis verslas. Nors nevyriausybinės organizacijos, kurių yra gausu, veikia nuo pat nepriklausomybės atkūrimo pradžios, tačiau dėl viešųjų paslaugų monopolio savivaldybėse jos iki šiol yra priklausomos nuo projektinio finansavimo ir paramos. Naujai besikuriančio socialinio verslo taip pat yra labai menkai. Iš tikslinės teritorijos gyventojų apklausos matome, kad Nevyriausybinių organizacijų veikla vertinama silpnai, trečdalis respondentų savo gyvenamoje teritorijoje veikiančių NVO nežino, tik ketvirtadalis žino ir pritaria jų veiklai. Dar mažiau gyventojai žino ir vertina socialinį verslą jų teritorijoje. Vis tik daugelis mano, kad jeigu būtų tinkamas finansavimas, socialinio verslo būtų daugiau.

SSGG analizė

	Stiprybės	Pagrindimas
1.	Vilnius yra augantis bendru žmonių, veikiančių įmonių bei darbo vietų skaičiumi miestas	Palyginus Vilniaus miesto savivaldybės socialinių paslaugų duomenis, matome kad Vilnius yra augantis miestas žmonių skaičiumi (bendru skaičiumi, vaikų skaičiumi bei darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi). Įmonių skaičiaus didėjimas yra nuoseklus ir stabilus. Darbo vietų skaičius auga kartu su įmonių skaičiumi. A1
2.	Vilnius yra didžiausias Lietuvoje investicijų ir darbo jėgos traukos centras	Vilnius ir toliau išlieka kaip didžiausias investicijų ir darbo jėgos traukos centras Lietuvoje, remiantis Valstybės duomenų agentūros oficialiosios statistikos portale pateiktais duomenis, 2021 m. tiesioginių užsienio investicijų buvo atlikta už 19,6 mlrd. eurų arba 72,2 procento visų šalies tiesioginių užsienio investicijų A2
3.	Vilniuje yra didelis kiekis įvairių nevyriausybinių bei socialinio verslo organizacijų, kurios yra aktyvios ir prisideda prie socialinių problemų sprendimo.	Vilniaus mieste yra 1456 įvairios unikalios organizacijos, kurios nuo 2015 m. yra nors kartą gavę savivaldybės finansavimą. 277 iš jų turi NVO žymą registrų centre. Inovacijų agentūroje registruotos 45 socialinio verslo organizacijos. A3
4.	Vilniaus m. savivaldybėje gyventojų skurdo rizikos lygis mažesnis už bendrą šalies skurdo rizikos lygį.	Lietuvos respublikos skurdo rizikos lygis 2023m. – 19,9, 2022 m. – 20,9, 2021 m. – 20,0. Vilniaus m. savivaldybės skurdo rizikos lygis 2023 m. – 13,1, 2022 m. – 13,9, 2021 m. – 11,5. A4
5.	Didžiausias šalyje NETO vidutinis darbo užmokestis.	2023 m. pirmąjį ketvirtį vidutinis mėnesinis NETO darbo užmokestis Sostinės regione sudarė 1349,8 Eur ir, palyginti su 2022 m. ketvirtuoju ketvirčiu, padidėjo 3,3 proc., Vidurio ir vakarų Lietuvos regione jis sudarė 1117,3 Eur ir buvo 3 proc. didesnis. Lietuvos finansų ministerijos duomenimis () vidutinis Vilniaus miesto gyventojų atlyginimas (NETO) 2021 metais buvo beveik ketvirtadaliu (24 proc.) didesnis už šalies vidutinį neto atlyginimą. A5
6.		
	Silpnybės	
1.	Didėja asmenų, patiriančių socialines rizikas, skaičius	Didėja vaikų, lankančių dienos centrus, skaičius, didėja šeimų, kurioms taikyta atvejo vadyba ir teiktos socialinės paslaugos, skaičius bei didėja vaikų skaičius sunkumus patiriančiose šeimose. (vaikai nuo 14 metų amžiaus patenka į jaunimo amžiaus grupę) B1
2.	Didelis bedarbių (įskaitant jaunimo amžiaus) skaičius	Nors santykinai Vilniuje bedarbių skaičius mažesnis, nei daugelyje savivaldybių, tačiau bendras bedarbių skaičius (2022 metais 30 583 darbingo amžiaus asmenys) Vilniuje yra didesnis nei bendras gyventojų skaičius atskiruose miestuose, pavyzdžiui Jonavoje, Utenoje ar Kėdainiuose. Pritaikius koeficientą skaičiuojama, kad tikslinėje teritorijoje buvo 7 024 asmenys. Bendras jaunimo nedarbas yra didesnis Vilniaus

		mieste, nei šalyje, išskyrus 2020 metus. B2
3.	Jaunimo pažeidžiamumas darbo rinkoje	Iš duomenų, pateiktų 18 lentelėje galime matyti, kad jaunimo amžiaus grupė yra labai pažeidžiama darbo rinkoje. COVID-19 pandemijos metais jaunimo bedarbystė padidėjo daugiau nei 3 kartais Lietuvoje ir beveik 2 kartais Vilniaus mieste. B3
4.	Didžiausias skurdo rizikos lygis darbingo amžiaus žmonių grupėje yra jaunimas nuo 16 iki 24 m.	Lietuvos statistikos departamento duomenimis skurdo rizikos lygis didžiausias tarp jauniausios amžiaus grupės jaunimo, o eliminavus gaunamas socialines išmokas, 2021 m. asmenų skurdo rizikoje atsidurtų net 37 proc. jaunuolių. Jaunimo iki 17 metų pastarųjų 6-erių metų bėgyje skurdo rizikos lygis buvo didžiausias - vidutiniškai 21,2 procentai, jaunimo 18-24 metų amžiaus antroje vietoje – 19,1 procentai. B4
5.	Didelis narkotinių medžiagų vartojimo mastas	Kiek daugiau nei pusė (54,9 proc.) asmenų, padariusių nusikalstamas veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotikais, priklausė 18–29 m. amžiaus grupei. Kaip ir 2020 m., beveik pusė (48,5 proc.) visų apsinuodijimų atvejų 2021 m. registruota Vilniaus miesto savivaldybėje (183 atvejai), kitose didžiųjų miestų savivaldybėse į sveikatos priežiūros įstaigas dėl apsinuodijimų narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis kreiptasi gerokai mažiau: Kaune – 21 atvejais, Klaipėdoje – 12 atvejų. B5
6.	Neišvystytas socialinio verslo sektorius	Socialinis verslas ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje nėra išvystytas. Vilniuje yra 45 socialinio verslo įmonės, neskaitant nevyriausybinių organizacijų, kurias taip pat galima laikyti socialiniu verslu, tačiau reikia, kad tokia organizacija turėtų ne tik paramos ar projektines lėšas, bet ir gebėtų užsidirbti parduodama paslaugas. Tokių nevyriausybinių organizacijų kol kas yra mažai. 2022 metais Vilniaus m. savivaldybė pirkė socialines paslaugas iš 34 nepavaldžių organizacijų, tačiau nemaža dalis iš jų yra globos įstaigos, veikiančios ne Vilniaus mieste. B6
	Galimybės	
1.	Galimybė pasinaudoti ES finansavimu sprendžiant tikslinės teritorijos gyventojų socialinės įtraukties problemas	
2.	Galimybė pasinaudoti Vilniuje veikiančių universitetų bei ekspertinių organizacijų žiniomis, kurios gali prisidėti ieškant efektyvių ir novatoriškų sprendimų dirbant su tikslinėmis grupėmis	
3.	Galimybė Vilniuje vystyti socialinį dialogą su aktyviu	

	verslu	
4.	Galimybė dar labiau liberalizuoti viešąsias paslaugas	
	Grėsmės	
1.	Dideli ekonomikos svyravimai (recesija, infliacija ir pan.) ES ir Lietuvoje	
2.	Galimos Rusijos karo Ukrainoje pasekmės – gynybos poreikiai gali sumažinti socialinių priemonių apimtį	
3.	Dėl galimų karo eigos pokyčių ar kaimyninių šalių politinių žaidimų galimas užsienio šalių pabėgėlių antplūdis į Lietuvą.	
4.	Būtinųjų gamtos išteklių (kuro, energetikos ir pan.) kainų augimas bei didėjantis šių išteklių deficitas pasaulio rinkose	

**VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI,
ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES**

<p align="center">1. TIKSLAS – SPRĖSTI VILNIAUS MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS APIBRĖŽTOJE TERITORIJOJE GYVENANČIO JAUNIMO TIKSLINIŲ GRUPIŲ SOCIALINĖS ATSKIRTIES IR SKURDO PROBLEMAS, UŽTIKRINANT LYGIAS GALIMYBES IR SOCIALINĘ BEI EKONOMINĘ TIKSLINIŲ JAUNIMO GRUPIŲ INTEGRACIJĄ</p> <p><i>Tikslas formuluojamas atsižvelgiant į SSGG analizės rezultatus, siekiant prisidėti prie 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretaus uždavinio „Skatinti aktyvių įtraukti, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretaus uždavinio „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ rezultato rodiklių ir prisidėti prie Vilniaus miesto plėtros strategijos ir funkcinių zonų plėtros strategijos ir regiono plėtros plano tikslų įgyvendinimo.</i></p> <p><i>SSGG rodo, kad Vilniaus miesto darbingo amžiaus žmonių tarpe didžiausias skurdo lygį patiria jaunimo (silpnybės Nr. 1, Nr.2, Nr.3, Nr. 4). Vilniaus miesto jaunimo nedarbas yra didesnis, nei šalies vidurkis. Neturintys darbo patirties ar tinkamo išsilavinimo jauni žmonės darbo rinkoje dažniau tampa pažeidžiama grupe – ekonomikai patiriant kritinius laikotarpius (pvz., COVID-19 pandemijos metu) darbo Vilniuje daugiausiai neteko būtent jaunimas nuo 16 iki 24 m (silpnybė Nr. 4).</i></p> <p><i>Skurdas ir nedarbas sąlygoja ir kitas jaunimo problemas – narkotinių medžiagų vartojimą (silpnybė Nr. 5), nusikalstamumą, psichikos sutrikimus.</i></p> <p><i>Socialinei ir ekonominei jaunų žmonių integracijai palankios priemonės yra socialinis verslas, generuojantis nuolatines pajamas ir sprendžiantis socialines problemas. Tačiau tiek Vilniaus mieste, tiek visoje Lietuvoje, socialinis verslas nepakankamai išvystytas (silpnybė Nr. 6).</i></p> <p><i>Sprendžiant tikslines teritorijos jaunimo tikslinių grupių socialinės atskirties ir skurdo problemas jiems užtikrinant lygias galimybes ir socialinę bei ekonominę integraciją, tokia alternatyva geriausiai padės spręsti SSGG įvardintas silpnības ir pasiekti veiksmų rodiklius.</i></p>
--

TIKSLAS 1 ALTERNATYVA	TIKSLAS 2 ALTERNATYVA
<p>SKATINTI VILNIAUS MIESTO PLĖTROS STRATEGIJOS APIBRĖŽTOS TERITORIJOS JAUNIMO VERSLUMĄ IR ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ, TAIP MAŽINANT SOCIALINĘ ATSKIRTĮ IR SKURDĄ.</p> <p><i>Pasirinkus šią alternatyvą vietos plėtros strategijos priemonės, veiksmai orientuojami į pačius tikslinės grupės atstovus – verslumui ir užimtumui įgūdžių stokojančių jaunimą – skatinant nevyriausybinės organizacijos įsitraukti į jaunimo verslumo didinimo ir įsitraukimo į darbo rinką veiklas.</i></p> <p><i>Stipriji pusė yra tai, kad Vilniaus mieste veikia daug įvairių nevyriausybinių organizacijų, kurios gali reikšmingai prisidėti prie tikslo įgyvendinimo. Šios organizacijos gali teikti pagalbą dirbant su skurda ir socialinę atskirtį patiriančiais tikslinės grupės asmenimis, tačiau platesniame kontekste su darbdaviais ir visuomene nebūtinai dirbama keičiant jų nuostatas dėl socialinę riziką patiriančio jaunimo galimybių įsitraukti į verslą ir darbo rinką. Toks kelias nepakankamas, nes neišnaudojama SSGG stiprybė Nr.1.</i></p> <p><i>Didinant socialinę riziką patiriančio jaunimo verslumą ir įsitraukimą į darbo rinką siekiama mažinti socialinę atskirtį, tačiau reikalingos pastangos keičiant verslo bei nevyriausybinių organizacijų nuostatas bei kuriant naujas socialines rizikas patiriančiam jaunimui pritaikymas darbo vietas.</i></p>	<p>MAŽINTI VILNIAUS MIESTO PLĖTROS STRATEGIJOS APIBRĖŽTOS TERITORIJOS SOCIALINĘ ATSKIRTĮ ĮTRAUKIANT SOCIALINĘ RIZIKĄ PATIRIANČIUS JAUNUS ŽMONES Į BENDRUOMENES IR VERSLĄ, KUR JIEMS BŪTŲ UŽTIKRINAMOS SOCIALINĖS INTEGRACIJOS PASLAUGOS, PLĖTOJAMOS JIEMS PRITAIKYTOS SAVANORYSTĖS BEI ĮDARBINIMO PROGRAMOS.</p> <p><i>Ši alternatyva sudaro galimybes mažinti socialinę atskirtį per įsitraukimą į verslą, bendruomenes, savanorišką veiklą bei įdarbinimą, užtikrina socialinės integracijos paslaugas.</i></p> <p><i>Tikslinėms grupėms (jaunimui) įgijus savanoriško darbo patirties sudaromos didesnės galimybės įsidarbinti. Verslo įmonių Vilniaus mieste yra daug ir tai yra stiprybė (Nr. 1), tačiau Vilniaus mieste trūksta socialinę riziką patiriančiams asmenims pritaikytų darbo vietų ir socialinio verslo galimybių.</i></p> <p><i>Bendruomenės nepajėgia sukurti tokių darbo vietų ir socialinio verslo galimybių, nes neturi pakankamų pajamų, kad užtikrintų tvary naujas darbo vietas kūrimą ir naujų darbuotojų išlaikymą. Verslui savo ruožtu stinga motyvacijos kurti socialines rizikas patiriančiam jaunimui tinkamas darbo vietas. Ši alternatyva netinkama, nes nepavyktų sukurti pakankamo kiekio tikslinių grupių poreikius tenkinančių naujų darbo vietų ir socialinių verslų.</i></p>

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	Siekiamą reikšmė
1.	Pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektai, dalyvavę	0	24
2.	Vietos plėtros veiksmų įgyvendinimo dalyviai	0	356
3.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis (proc.)	0	40
4.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos / skaičius	0	10

<p>1.1 UŽDAVINYS – UŽTIKRINTI SOCIALINĖS INTEGRACIJOS PASLAUGAS BEI PRIEMONES SIEKIANT MAŽINTI STRATEGIJOS TERITORIJOJE GYVENANČIO JAUNIMO SOCIALINĘ ATSKIRTĮ.</p> <p><i>Šiuo uždaviniu siekiama sumažinti tikslinės teritorijos pažeidžiamų jaunimo grupių socialinę atskirtį. Šioje strategijoje įvardintos silpnybės - didelės skaičius jaunimo neturi darbo (silpnybė Nr. 2), ypač jauniausioji jaunimo dalis, kuri yra ir pažeidžiamausia darbo rinkoje (silpnybė Nr. 3), nes dažnai neturi reikiamos patirties ir kvalifikacijos dėl amžiaus. Dėl šių priežasčių ši tikslinė grupė yra didžiausia tarp darbingo amžiaus žmonių, gyvenančių žemiau skurdo rizikos lygmens (silpnybė Nr. 4) bei daugėja vaikų, sunkumus patiriančiose šeimose (silpnybė Nr.1). Socialinę atskirtį didina ir narkotikų vartojimas (silpnybė Nr. 5). Taigi, nedarbas, skurdas ir socialinių normų neatitinkantis elgesys (narkotikai) sukuria jaunimo socialinę atskirtį. Vien tik socialinių paslaugų teikimas yra nepakankama priemonė, būtina suteikti visą pagalbą, bandant spręsti kiekvieno BIVP projektų veiklų dalyvių asmenines problemas siekiant didesnės tikslinių grupių socialinės įtraukties. Vilniaus mieste veikia daugybė įvairių nevyriausybinių</i></p>
--

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmė
1.	Pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektai, dalyvavę			2	3	3	3	2		10
2.	Vietos plėtros veiksmų įgyvendinimo dalyviai			25	50	50	50	25		200
3.										
1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA		1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA								

<p>Užtikrinti socialines ir neformalias ugdymo paslaugas strategijos teritorijoje gyvenančiam jaunimui, siekiant didinti jaunimo socialinę įtrauktį.</p> <p>Pasirinkus šią uždavinio alternatyvą būtų galima pasitelkti nevyriausybinės organizacijos (stiprybė Nr. 3) ir užtikrinti svarbias bei reikalingas paslaugas jaunimui, siekiant spręsti silpnų Nr. 2, 3 ir 4. Tačiau to nepakanka, nes socialinės įtraukties didinimui reikia padėti žmogui spręsti ir jo asmenines psichologines problemas/traumas, ir teisinius klausimus, pvz., padedant išspręsti klausimus su antstoliais dėl įsiskolinimų ir pan.</p>	<p>Gerinti paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias socialinės integracijos paslaugas strategijos teritorijoje gyvenančiam jaunimui, siekiant didinti jaunimo socialinę įtrauktį.</p> <p>Ši alternatyva svarbi nuolat teikiant socialinės integracijos paslaugas, siekiant spręsti silpnų Nr. 2, 3 ir 4. Kokybę ir prieinamumą svarbu gerinti, tačiau šios strategijos rėmuose turi būti dirbama su konkrečiu, iš anksto numatytu, asmenų skaičiumi ir būtina užtikrinti tinkamą kokybę. Šiuo atveju nėra orientuojamasi į projektų įgyvendintojus, kaip į ilgalaikius partnerius.</p>
---	--

1.2 UŽDAVINYS – UŽTIKRINTI VISĄ REIKALINGĄ PAGALBĄ NEDIRBANČIO JAUNIMO INTEGRACIJAI Į DARBO RINKĄ

Šiuo uždaviniu siekiama spręsti silpnų Nr. 2, 3 ir 4, siekiant įtraukti ar grąžinti jaunas žmones į darbo rinką. Pasinaudojant nevyriausybinių organizacijų pagalba (stiprybė Nr. 3) ir verslo (stiprybė Nr. 1) patirtimi tikimės mažiausiai 40 procentų pilnai įsitraukusių į darbo rinką socialinę riziką patiriančių jaunuolių iš visų projekto dalyvių. Įsitraukusių į darbo rinką, tai yra įsidarbinusių, pradėjusių savo verslą ar išsiėmusių INDV pažymą ar Verslo liudijimą. Užtikrinti visą reikalingą pagalbą, reiškia padėti tikslinių grupių atstovams išspręsti kliūtis, dėl kurių jie šiandien negali įsidarbinti (įsiskolinimai, narkotikai (silpnų Nr. 5), psichikos sveikatos problemos ar pan.). Svarbu dirbti ne tik su tiksline grupe, bet ir su visuomene bei darbdaviais, siekiant kad būtų geresnis tikslinių grupių poreikių supratimas ir tinkama motyvacija įdarbinti socialinę riziką patiriančius asmenis.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiami reikšmė
1.	Pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektai, dalyvavę	0			3	3	3			9
2.	Vietos plėtros veiksnių įgyvendinimo dalyviai	0			52	52	52			156
3.										

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Įgyvendinti nedirbančio jaunimo verslumo skatinimo bei dalyvavimo darbo rinkoje programas.</p> <p>Ši alternatyva padeda spręsti jaunimo nedarbo problemą (silpnų Nr. 2, 3 ir 4). Tačiau svarbu nepamiršti, kad nedirbančio jaunimo yra įvairių pažeidžiamų grupių. Todėl, manome, kad bendrosios programos gali būti efektyvios skirtingoms jaunimo grupėms. Taip pat, reikia dirbti ir su darbdaviais, kad labiau pažeidžiamoms jaunimo grupėms būtų sukurtos papildomos galimybės įsijungti į darbo rinką.</p>	<p>Skatinti socialinę riziką patiriantį jaunimą susirasti darbą ar vystyti savo verslą formuojant jiems tinkamus įgūdžius ar suteikiant profesinę kvalifikaciją.</p> <p>Siekiami to paties (spręsti silpnų Nr. 2, 3 ir 4). Motyvacija yra svarbiau už įgūdžius ir kvalifikaciją. Turint tikslą, galima siekti įgyti trūkstamas žinias ar kvalifikaciją. Pasinaudojant tuo, kad Vilniuje veikia daug verslo jmonių (stiprybė Nr. 1), kurios turi laisvų darbo vietų, galima užtikrinti tikslinių grupių įsitraukimą į darbo rinką. Taip pat, verslo atstovai galėtų būti mentorai jauniems tikslinių grupių žmonėms, norintiems pradėti savo verslą. Ši alternatyva būtų labai tinkama, tačiau dirbant su socialinę riziką patiriančiais žmonėmis, būtinos yra socialinės ir kitos paslaugos siekiant ilgalaikės šių tikslinių grupių integracijos į darbo rinką.</p>

1.3 UŽDAVINYS – SUKURTI TINKAMAS SĄLYGAS JAUNŲ VERSLŲ IR SOCIALINIŲ VERSLŲ KŪRIMUISI IR PLĖTRAI

Šiuo uždaviniu siekiama paskatinti socialinio verslo kūrimąsi (silpnų Nr. 6). Siekiama išnaudoti nevyriausybinių organizacijų gausą (stiprybė Nr. 3). Nevyriausybines organizacijas turi užsitikrinti pajamas už paslaugas, kad galima jas būtų vadinti socialiniu verslu. Kartu skatinsime ir verslo žmones (stiprybė Nr. 1) veikti socialinio verslo principais bei mentoruoti ir bendradarbiauti su tikslinėmis grupėmis, joms vystant jauną ir socialinį verslą. Skiriamas finansavimas bus orientuotas į reikalingas investicijas tokio verslo sėkmei ir tvarumui.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiami reikšmė
1.	Pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektai, dalyvavę				3	2				5
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos / skaičius				6	4				10
3.										

1.3 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.3 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>Finansuoti socialinio verslo kūrimąsi</p> <p>Ši alternatyva galbūt padėtų sukurti socialinį verslą ir naujų darbo vietų, tačiau jaunimui, patiriančiam socialinę riziką reikalinga pilnesnė pagalba, kuriant verslo planus, vertinant rizikas ir pan. Šiuo tikslu taip pat siekiama išspręsti silpnų Nr. 6 problemą. Ši alternatyva nepakankama, nes neužtikrina socialinio verslo tvarumo.</p>	<p>Ugdyti ir stiprinti jaunų žmonių verslumo įgūdžius siekiant, kad jie kurtų socialinį verslą</p> <p>Tai svarbi alternatyva, nes socialinio verslo kūrimui verslumo įgūdžiai yra labai svarbūs. Tačiau vien motyvacijos ir įgūdžių nepakanka. Kaip parodė mūsų atlikta strategijos teritorijos gyventojų apklausa, tam, kad socialinis verslas steigtųsi reikalinga įvairiapusė pagalba. Tikime, kad ši alternatyva įgalintų žmones kurti socialinį verslą (silpnų Nr. 6), tačiau reikia užtikrinti visas reikalingas sąlygas, kad socialinis verslas kurtųsi.</p>

Rengiant Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 metų vietos plėtros strategiją, informacija apie jos rengimą buvo skelbiama asociacijos „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ svetainėje internete ir socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje.

Rengiant Vilniaus tikslinės teritorijos strategijos projektą, 2023 m. rugsėjo – spalio mėnesiais atlikta „Vilniaus miesto Vietos veiklos grupės tikslinės teritorijos gyventojų pagal seniūnijas apklausa“, apklausos anketą platinant per tikslinės teritorijos gyventojų grupes socialiniuose tinkluose, bendruomenines ir nevyriausybinių organizacijas, seniūnijas, paslaugas gyventojams teikiančias organizacijas bei grupes (apklausos rezultatai pridedami priedu).

Taip pat, konsultuojantis su potencialiais strategijos įgyvendinimo veiklų dalyviais, sprendėjais ir tikslinių grupių atstovais, buvo organizuoti susitikimai ir diskusijos su skirtingų sričių ekspertais, kurie atsakė į specialius Vilniuje veikiančių organizacijų (NVO, verslo, savivaldybės ir vyriausybės) interviu dėl 2024 – 2029 m. Vilniaus miesto VVG strategijos kūrimo klausimus ir dalyvavo diskusijose. Interviu ir diskusijų metu gautos įžvalgos apibendrintos atskiroje ataskaitoje (pridedama priedu).

Galiausiai, Vilniaus tikslinės teritorijos strategijos projektas pristatytas ir aptartas su Vilniaus bendruomeninių organizacijų taryba, Vilniaus Jaunimo reikalų taryba, Vilniaus pramonės, prekybos ir amatų rūmais. Tikslinės teritorijos gyventojai pakviesti teikti pastabas ir pasiūlymus Vilniaus tikslinės teritorijos strategijos projektui Vilniaus miesto savivaldybės, Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupės svetainėse internete ir socialinio tinklo „Facebook“ paskyrose.

VILNIAUS MIESTO 2022-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

(įrašyti miesto pavadinimą)

1. TIKSLAS – SPREŠTI VILNIAUS MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS APIBRĖŽTOJE TERITORIJOJE GYVENANČIO JAUNIMO TIKSLINIŲ GRUPIŲ SOCIALINĖS ATSKIRTIES IR SKURDO PROBLEMAS, UŽTIKRINANT LYGIAS GALIMYBES IR SOCIALINĘ BEI EKONOMINĘ TIKSLINIŲ JAUNIMO GRUPIŲ INTEGRACIJĄ

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	viso 2022-2029 m.
Europos socialinis fondas +	0.00	0.00	13,375.00	120,275.00	120,275.00	82,390.00	13,375.00	0.00	349,690.00
Europos regioninės plėtros fondas	0.00	0.00	13,375.00	48,250.00	48,250.00	26,750.00	13,375.00	0.00	150,000.00
LR valstybės biudžetas	0.00	0.00	26,750.00	168,525.00	168,525.00	109,140.00	26,750.00	0.00	499,690.00
Savivaldybės biudžeto lėšos	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Privačios lėšos	0.00	0.00	4,337.84	27,328.38	27,328.38	17,698.38	4,337.84	0.00	81,030.81
Iš viso tikslui:	0.00	0.00	57,837.84	364,378.38	364,378.38	235,978.38	57,837.84	0.00	1,080,410.81

1.1 UŽDAVINYS – UŽTIKRINTI SOCIALINĖS INTEGRACIJOS PASLAUGAS BEI PRIEMONES SIEKIANČI MAŽINTI STRATEGIJOS TERITORIJOJE GYVENANČIO JAUNIMO SOCIALINĘ ATSKIRTĮ

Europos socialinis fondas +			13,375.00	26,750.00	26,750.00	26,750.00	13,375.00		107,000.00
Europos regioninės plėtros fondas			13,375.00	26,750.00	26,750.00	26,750.00	13,375.00		107,000.00
LR valstybės biudžetas			26,750.00	53,500.00	53,500.00	53,500.00	26,750.00	0.00	214,000.00
Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
Privačios lėšos			4,337.84	8,675.68	8,675.68	8,675.68	4,337.84	0.00	34,702.70
Iš viso uždaviniui:	462,702.70								462,702.70

1.1.1. Veiksmas Socialinės integracijos paslaugų ir priemonių užtikrinimas	Veiksmo vykdytojas arba vykdytojo atrankos principai, jeigu tą patį veiksmą gali atlikti keli subjektai	Europos socialinis fondas +			13,375.00	26,750.00	26,750.00	26,750.00	26,750.00		120,375.00
		Europos regioninės plėtros fondas			13,375.00	26,750.00	26,750.00	26,750.00	13,375.00		107,000.00
		LR valstybės biudžetas			26,750.00	53,500.00	53,500.00	53,500.00	40,125.00		227,375.00
		Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
		Privačios lėšos			4,337.84	8,675.68	8,675.68	8,675.68	6,506.76	0.00	36,871.62
		Iš viso veiksmui:	491,621.62								
1.2 UŽDAVINYS - UŽTIKRINTI VISĄ REIKALINGĄ PAGALBĄ NEDIRBANČIO JAUNIMO INTEGRACIJAI Į DARBO RINKĄ											
		Europos socialinis fondas +				55,640.00	55,640.00	55,640.00			166,920.00
		Europos regioninės plėtros fondas									0.00
		LR valstybės biudžetas				55,640.00	55,640.00	55,640.00			166,920.00
		Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
		Privačios lėšos				9,022.70	9,022.70	9,022.70			27,068.11
		Iš viso uždaviniui:	360,908.11								
1.2.1. Veiksmas Jaunų žmonių įtraukimas ar grąžinimas į darbo rinką, teikiant jiems reikalingą pagalbą ir bendradarbiauja nt su darbdaviais.	Veiksmo vykdytojas arba vykdytojo atrankos principai, jeigu tą patį veiksmą gali atlikti keli subjektai	Europos socialinis fondas +				44,940.00	44,940.00	44,940.00			134,820.00
		Europos regioninės plėtros fondas									0.00
		LR valstybės biudžetas				44,940.00	44,940.00	44,940.00			134,820.00
		Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
		Privačios lėšos				7,287.57	7,287.57	7,287.57			21,862.70
		Iš viso veiksmui:	291,502.70								
1.2.2. Veiksmas Skatinti organizacijų	Veiksmo vykdytojas arba	Europos socialinis fondas +				10,700.00	10,700.00	10,700.00			32,100.00

Organizacijų dirbančių su jaunimu bendradarbiavimą su kitomis VVG, verslumą, profesinį orientavimą, ugdyti jaunimo verslo įgūdžius	vykdytojo atrankos principai, jeigu tą patį veiksmą gali atlikti keli subjektai	Europos regioninės plėtros fondas								0.00	
		LR valstybės biudžetas			10,700.00	10,700.00	10,700.00			32,100.00	
		Savivaldybės biudžeto lėšos								0.00	
		Privačios lėšos			1,735.14	1,735.14	1,735.14			5,205.41	
		Iš viso veiksmui:	69405.40541								69,405.41

1.3 UŽDAVINYS – SUKURTI TINKAMAS SĄLYGAS JAUNŲ VERSLŲ IR SOCIALINIŲ VERSLŲ KŪRIMUISI IR PLĖTRAI

		Europos socialinis fondas +				37,885.00	37,885.00	0			75,770.00
		Europos regioninės plėtros fondas				21,500.00	21,500.00				43,000.00
		LR valstybės biudžetas				59,385.00	59,385.00	0.00			118,770.00
		Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
		Privačios lėšos				9,630.00	9,630.00	0.00			19,260.00
		Iš viso uždaviniui:	256,800.00								256,800.00
1.3.1. Veiksmas Jauno verslo kūrimas ir/ar plėtra, užtikrinant būtinųjų priemonių įsigijimą ir/ar sukūrimą	Veiksmo vykdytojas arba vykdytojo atrankos principai, jeigu tą patį veiksmą gali atlikti keli subjektai	Europos socialinis fondas +				21,400.00	21,400.00				42,800.00
		Europos regioninės plėtros fondas									0.00
		LR valstybės biudžetas				21,400.00	21,400.00				42,800.00
		Savivaldybės biudžeto lėšos									0.00
		Privačios lėšos				3,470.27	3,470.27				6,940.54
		Iš viso veiksmui:	92,540.54								
1.3.2. Veiksmas Socialinio verslo kūrimas ir/ar	Veiksmo vykdytojas arba	Europos socialinis fondas +				16,485.00	16,485.00				32,970.00

plėtra, užtikrinant būtinųjų priemonių įsigijimą ir/ar sukūrimą	vykdytojo atrankos principai, jeigu tą patį veiksmą gali atlikti keli subjektai	Europos regioninės plėtros fondas				21,500.00	21,500.00				43,000.00	
		LR valstybės biudžetas				37,985.00	37,985.00				75,970.00	
		Savivaldybės biudžeto lėšos										0.00
		Privačios lėšos				6,159.73	6,159.73					12,319.46
		Iš viso veiksmui:										

Lėšos strategijos įgyvendinimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	346,480.00	0.00	0.00	13,375.00	119,205.00	119,205.00	81,320.00	13,375.00	0.00
Europos regioninės plėtros fondas	150,000.00	0.00	0.00	13,375.00	48,250.00	48,250.00	26,750.00	13,375.00	0.00
LR valstybės biudžetas	496,480.00	0.00	0.00	26,750.00	167,455.00	167,455.00	108,070.00	26,750.00	0.00
Savivaldybės biudžeto lėšos	0.00								
Privačios lėšos	80,510.27	0.00	0.00	4,337.84	27,154.86	27,154.86	17,524.86	4,337.84	0.00

Lėšos strategijos administravimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europos regioninės plėtros fondas	100,000.00			20,000.00	15,000.00	15,000.00	15,000.00	15,000.00	20,000.00
LR valstybės biudžetas	100,000.00			20,000.00	15,000.00	15,000.00	15,000.00	15,000.00	20,000.00
Savivaldybės biudžeto lėšos									
Privačios lėšos									

Iš viso vietos plėtros strategijai:	
---	--

Europos socialinis fondas +	349,690.00
Europos regioninės plėtros fondas	150,000.00
LR valstybės biudžetas	499,690.00
Savivaldybės biudžeto lėšos	0.00
Privačios lėšos	81,030.81

Vietos plėtros strategijos valdymo, stebėsenos ir vertinimo tvarka

Vilniaus tikslinės teritorijos strategija (toliau – Strategija) bus įgyvendinama ir jos stebėseną vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintomis Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėmis ir pagal toliau nurodytą tvarką.

STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS

1. Strategijos įgyvendinimą organizuoja asociacijos „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ (toliau - VVG) direktorius. Strategijos įgyvendinimo etapai yra šie:

1.1. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijų, jų vertinimo balų ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo patvirtinimas (tvirtina VVG valdyba, jeigu VVG visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę)

1.2. Kvietimo teikti vietos plėtros projektinius pasiūlymus atrankai paskelbimas (toliau – kvietimas atrankai);

1.3. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų paraiškų vertinimas;

1.4. Vietos plėtros projektų sąrašų sudarymas, tvirtinimas ir teikimas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ar jos įgaliotai institucijai.

2. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijų, jų vertinimo balų ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo rengimą ir derinimą su Vidaus reikalų ministerija organizuoja VVG direktorius. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijus, jų vertinimo balų ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą tvirtina VVG narių visuotinis susirinkimas arba VVG valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

3. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijai, jų vertinimo balų ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas gali būti keičiami siekiant efektyvesnio Strategijos įgyvendinimo ir (arba) atsižvelgiant į Strategijos pakeitimus. Keitimas yra galimas tik prieš paskelbiant kvietimą atrankai. Paskelbus kvietimą atrankai ir vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo metu atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas nekeičiami.

4. Kvietimo atrankai parengimą ir paskelbimą organizuoja VVG direktorius.

5. Kvietime atrankai nurodomi atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir projektinių pasiūlymų atrankos sąlygos (vietos plėtros projektinių pasiūlymų teikimo laikotarpis, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 1 mėnuo nuo kvietimo atrankai paskelbimo, planuojama skirti lėšų vietos plėtros projektams įgyvendinti suma, tinkami vietos plėtros projektinių pasiūlymų teikėjai, reikalavimai projektams, tinkamoms finansuoti išlaidoms ir pan.). Kvietimo atrankai formą ir atrankos sąlygas nustato VVG valdyba, atsižvelgdama į Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse pateikiamas rekomendacijas.

6. Kvietimas atrankai skelbiamas lietuvių kalba Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainėje. Kvietimas atrankai gali būti skelbiamas papildomai kitais būdais (kitose visuomenės informavimo priemonėse), siekiant efektyviau informuoti galimus pareiškėjus.

7. VVG direktorius turi užtikrinti, kad informacija apie kvietimą atrankai būtų vieša ir prieinama visiems galimiems vietos plėtros projekto pareiškėjams ir visuomenei.

8. VVG direktorius, pasibaigus kvietimo atrankai terminui, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų organizuoja mokymus vietos plėtros projektų rengėjams.

9. VVG gali skelbti papildomą kvietimą teikti rezervinius vietos plėtros projektinius pasiūlymus. Kvietime turi būti aiškiai nurodyta, kad priimami vietos plėtros projektiniai pasiūlymai, kuriems finansuoti Strategijoje lėšų nėra.

10. Vietos plėtros projektinius pasiūlymus vertina konkurso būdu atrinkti ir VVG valdybos paskirti vietos plėtros projektų vertintojai. VVG valdybos nariai negali būti skiriami vietos plėtros projektų vertintojais. Prieš atlikdamas vertinimą, vietos plėtros projekto vertintojas turi patvirtinti savo konfidencialumą ir nešališkumą, pasirašydamas konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigoja būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo. VVG valdyba užtikrina, kad paskirto asmens dalyvavimas vertinant vietos plėtros projektinį pasiūlymą nesukeltų interesų konflikto.

11. Vietos plėtros projektiniai pasiūlymai vertinami vadovaujantis kvietime atrankai nurodytais atrankos kriterijais, jų vertinimo balais ir atrankos sąlygomis, taip pat Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių ir Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo nuostatomis. Vietos plėtros projektų vertintojai rengia ir VVG valdybai teikia vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitas.

12. Už vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir vertinimo ataskaitų kokybę atsako VVG valdyba.

13. Vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo metu VVG valdybos paskirtas vertintojas gali atlikti vietos plėtros projekto patikrą vietoje.

14. Vietos plėtros projektinio pasiūlymo paraiškos vertinimo etapai yra šie:

14.1. administracinės atitikties vertinimas;

14.2. naudos ir kokybės vertinimas.

15. Administracinės atitikties vertinimo metu VVG valdybos paskirtas vertintojas patikrina, ar vietos plėtros projektinio pasiūlymo visi laukai užpildyti, ar pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai.

16. Naudos ir kokybės vertinimą VVG valdybos paskirtas vertintojas atlieka pagal Vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą.

17. VVG valdyba, atsižvelgdama į vietos plėtros projektų vertintojų vertinimo ataskaitoje pateiktą vertinimo išvadą, pagal Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą sudaro:

17.1. siūlomų finansuoti Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą;

17.2. rezervinį Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą.

18. Jeigu VVG valdyba kvietimo atrankai metu priėmė tinkamų finansuoti vietos plėtros projektinių pasiūlymų, kurių įgyvendinimui lėšų nepakanka, ji gali sudaryti rezervinį Strategijos

įgyvendinimo projektų sąrašą. Sąrašas sudaromas vietos plėtros projektinių pasiūlymų, kurie nebuvo įtraukti į siūlomų finansuoti Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą, surinktų balų mažėjimo tvarka.

19. Siūlomų finansuoti Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą ir rezervinį Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą tvirtina visuotinis VVG narių susirinkimas arba VVG valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

20. VVG direktorius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų raštu informuoja vietos plėtros projekto vykdytojus apie visus priimtus sprendimus, susijusius su jų vietos plėtros projektiniais pasiūlymais, nuroydamas sprendimų priėmimo motyvus.

21. VVG direktorius organizuoja siūlomų finansuoti Strategijos įgyvendinimo projektų sąrašo kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projektų įgyvendinimo pateikimą Vidaus reikalų ministerijai Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

STRATEGIJOS KEITIMO ORGANIZAVIMAS

22. Strategijos keitimą gali inicijuoti VVG direktorius, VVG valdyba ar VVG narių iniciatyvinė grupė (sudaryta ne mažiau kaip iš 3 narių).

23. Strategija keičiama, kai:

23.1. būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų;

23.2. būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp Strategijos uždavinių ir veiksmo sričių;

23.3. būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą vienam Strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus Strategijos uždavinius;

23.4. būtina patikslinti Strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti Strategijoje numatytus rodiklius.

24. Pasiūlymai dėl Strategijos keitimo teikiami raštu VVG direktoriui, kuris inicijuoja VVG valdybos posėdį dėl pasiūlymo nagrinėjimo ir teikimo tvirtinti.

25. Strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis VVG narių susirinkimas arba VVG valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

25. Patvirtintų Strategijos pakeitimų pateikimą Vidaus reikalų ministerijai organizuoja VVG direktorius.

STRATEGIJOS STEBĖSENOS ORGANIZAVIMAS

26. Strategijos stebėsenos tvarką ir ataskaitų formas tvirtina VVG valdyba. Strategijos stebėsenos procesą organizuoja VVG direktorius.

27. Strategijos stebėseną vykdoma visus kalendorinius metus: organizuojami susitikimai su vietos plėtros projektų vykdytojais, lankomasi vietos plėtros projektų įgyvendinimo vietose, siekiant identifikuoti įgyvendinimo pažangą ir problemas; kas pusmetį organizuojamas duomenų apie vietos

plėtos projektų įgyvendinimo metu pasiektus rezultatus surinkimas iš vietos plėtos projektų vykdytojų, tarpinės ataskaitos parengimas ir teikimas svarstyti VVG valdybai.

27. VVG direktorius pagal Vietos plėtos strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą organizuoja Strategijos metinės ataskaitos parengimą. Rengiant metinę ataskaitą remiamasi iš vietos plėtos projektų vykdytojų surinkta informacija ir oficialiąja statistika.

28. Metinė ataskaita turi būti parengta ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 20 d. Metinę ataskaitą tvirtina VVG visuotinis narių susirinkimas arba VVG valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

29. VVG direktorius organizuoja Strategijos įgyvendinimo metinės ataskaitos pateikimą Vidaus reikalų ministerijai.

30. VVG baigus įgyvendinti paskutinį Strategijos veiksmą, numatytą Strategijos finansiniame plane, VVG direktorius organizuoja Strategijos įgyvendinimo galutinės ataskaitos surinkimą. Ataskaita rengiama pagal Vietos plėtos strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Galutinę ataskaitą tvirtina VVG visuotinis narių susirinkimas arba VVG valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

31. VVG direktorius organizuoja Strategijos įgyvendinimo galutinės ataskaitos pateikimą Vidaus reikalų ministerijai.

Vilniaus miesto vietos veiklos grupės tikslinės teritorijos gyventojų pagal seniūnijas apklausa

Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė

2023 m.

Turinys

Vilniaus miesto vietos veiklos grupės tikslinės teritorijos gyventojų pagal seniūnijas apklausa	1
Įvadas	3
Tikslas	3
Metodas	3
Organizacijos, į kurias buvo kreiptasi dėl apklausos dalyvių	3
Tyrimo rezultatai	5
Informacija apie apklausos dalyvius	5
Apklausos dalyvių nuomonių aprašymas	6
Rezultatų apibendrinimas ir išvados	10

Ivadas

Asociacija „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ (toliau – Vilniaus VVG) įgyvendina projektą „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos plėtros strategijų rengimas“ (11-001-T-0030), kurio tikslas yra įtraukiant vietos bendruomenę parengti Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 metų vietos plėtros strategiją (toliau – strategija). Rengiant strategiją buvo nuspręsta atlikti papildomą nuomonių apklausą, kad geriau suprasti esamą padėtį tikslinėje teritorijoje. Apklausą orientuota į gyventojų pasitenkinimo savo gyvenamąja aplinka vertinimą.

Tikslas

Apklausos tikslas – apžvelgti gyventojų savo gyvenamosios teritorijos vertinimą, pasitenkinimus bei iššūkius, kurie galėtų būti svarbūs rengiant Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 metų vietos plėtros strategiją.

Metodas

Apklausoje buvo naudojami uždari bei atviri klausimai pasinaudojant MS Forms aplikacija. Anketa buvo platinama per tikslinėje teritorijoje veikiančias bendruomenes bei nevyriausybinės organizacijas. Tyrimo dalyvavo 209 respondentai. Pagal gyventojų skaičių tikslinėje teritorijoje šios apklausos patikimumas su 5 procentų paklaida (reikia mažiausiai 207 tiriamųjų).

Klausimų vertinimas buvo 5 balų skalėje: 1 - visiškai nepritariu, 2 - nepritariu, 3 - neturiu nuomonės, 4 pritariu ir 5 - visiškai pritariu teiginiui.

Organizacijos, į kurias buvo kreiptasi dėl apklausos dalyvių

Vilniaus m. savivaldybė, FB grupė Socialinis verslas ir socialinės inovacijos, Vilniaus vaikų ir jaunimo klubas „Kregždutė“, Vilniaus vaikų ir jaunimo klubas „Klevas“, Šnipiškių mainai ir atiduotuvė, LSDJS Vilniaus miesto skyrius, Vilniaus atviras jaunimo centras „MES“, Vilniaus jaunimo organizacijų sąjunga Apskritas stalas (VJOSAS), Naujininkų seniūnija, Lazdynų seniūnija, Senamiesčio seniūnija, Senamiesčio Bendruomenė - Gelbėjime Senamiestį, „Vilnius Social Club“, bendruomenė „Šiaudinė“, Šnipiškių seniūnija, Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras – VAJC, Vilniaus liberalaus jaunimo organizacija, „Maisto bankas“, bendruomenė „Šnipiškėčių namai“, Naujamiesčio seniūnija, Bendruomenė „Jonažolių kaimas“, bendruomenė „Savičiaus komuna“, Užusienio bendruomenė, Salininkų bendruomenė, Paplaujos bendruomenė, asociacija „Naujamiesčio vingis“, Markučių bendruomenė, Gėlių parko bendruomenė, SOPA, Sostinės vaikų

ir jaunimo centras „Hobiverse“, Vaikų ir jaunimo klubas „Šatrija“, Žirmūnų bendruomenės centras, Žirmūnų bendruomenė, Lazdynų biblioteka, Lazdynų Bendruomenės Centras, „Lazdynų Ryto“ bendruomenė, Naujamiesčio „Sierakausko“ bendruomenė, Šnipiškių bendruomenės centras, Čiurlionio trikampio bendruomenė, Naujamiesčio biblioteka, Naujininkų bendruomenė, Žirmūnų seniūnija.

Tyrimo rezultatai

Informacija apie apklausos dalyvius

Tyrimė dalyvavo 209 asmenys, gyvenantys seniūnijose, patenkančiose į Vilniaus miesto VVG tikslinę teritoriją.

Anketų procentas pagal nuolatinę gyvenamą vietą:

Žirmūnai 13%, Šnipiškės 14%, Naujamiestis 12%, Naujininkai 44%, Lazdynai 5%, Senamiestis 12%.

Apklausoje dalyvavusiųjų amžius:

Nuo 14 m. iki 29 m. – 18%,

nuo 30 m. iki 65 m. – 79%,

nuo 66 m. ir daugiau – 4%.

Apklausoje dalyvavusiųjų lytis:

Vyrai – 29%, Moterys – 71%.

Apklauskos dalyviai gyvena:

Gyvena vienas/a – 15%,

Gyvena kartu su kitais šeimos nariais – 79%,

Gyvenu kartu su kolegomis/draugais/kitais – 5%.

Apklauskos dalyvių mėnesinės pajamos:

Iki 1000 eurų – 30%,

nuo 1000 iki 2000 eurų – 36%,

2000 ir daugiau – 24%,

Nenorėjo nurodyti – 10%.

Apklauskos dalyvių išsilavinimas:

Pradinis, pagrindinis, vidurinis – 16%,

Profesinis – 7%,

Aukštasis – 76%,

Kita – 2%.

Apklaustos dalyvių nuomonių aprašymas

Didžioji dalis apklaustųjų turi savo artimoje aplinkoje žmonių, kurie juos supranta ir palaiko – bendras atsakymų vidurkis 4,43 iš 5 galimų. Tačiau 5 procentai respondentų nurodo, kad tokių žmonių savo aplinkoje neturi.

Taip pat dauguma pasitiki savo galimybėmis įveikti iššūkius ir sunkumus savarankiškai – 4,18 balai iš 5 galimų. 1 procentas nurodė, kad visiškai negali ir 7 procentai, kad negali įveikti iššūkių ir sunkumų savarankiškai.

Atsakymai į klausimą – ar turite pakankamai pasirinkimų kaip ir su kuo leisti laiką savo gyvenamojoje teritorijoje (kultūra, renginiai, sportas, pramogos)?, atsakymai pasiskirstė labiau. Bendras vertinimas 3,42 iš 5, tačiau net 13 procentų apklaustųjų nurodo, kad visiškai neturi pasirinkimų, dar 16 procentų nurodo, kad neturi pasirinkimų. Mažiausiai pasirinkimų turi Naujininkų gyventojai – 2,7, daugiausiai Senamiesčio – 4,4.

Turintys vaikų respondentai mano, kad jų gyvenamoje teritorijoje yra nepakankamai neformalaus švietimo paslaugų vaikams ir jaunimui – atsakymų vidurkis – 2,52. Net 53 procentai apklaustųjų teigia, kad šių paslaugų nepakanka. Žemiausiai vertinamos neformalaus švietimo paslaugų pasiekiamumas Naujininkuose – 1,86 ir Lazdynuose – 2,5, geriausiai – Šnipiškėse – 3,67 bei Senamiestyje – 3,4.

Į klausimą ar bendruomenė teritorijoje veikia aktyviai, turi aiškią kryptį, teikia paslaugas, buria gyventojus atsakymų vidurkis – 2,95. Net 33 procentai apklaustųjų arba nežino bendruomenės veiklos arba jai nepritaria, 39 procentai neturi nuomonės ir tik 28 procentai apklaustųjų žino ir pritaria bendruomenės veiklai.

Klausimą „Ar saugiai jaučiatės savo gyvenamoje teritorijoje bet kuriuo paros metu?“ respondentai vidutiniškai vertina – 2,93 balo. Šnipiškėse – 3,7 ir Žirmūnuose – 3,46 respondentai jaučiasi saugiausiai, o Naujininkuose – 2,3 ir Senamiestyje – 3,15 jaučiasi mažiau saugūs.

Į klausimą „Nevyriausybinių organizacijų aktyviai veikia mano gyvenamoje teritorijoje (teikia paslaugas, rengia renginius, buria bendruomenę)?“ bendras visų respondentų atsakymas – 2,76. Tačiau net trečdalis apklaustųjų (34 proc.) pasirinko atsakymą 3, kuris reiškia – „neturiu nuomonės“. Žinančių apie vietoje veikiančias nevyriausybines organizacijas yra 25 procentai.

Panaši situacija su socialiniais verslais. Į klausimą „Ar jūsų gyvenamoje teritorijoje nuolat kuriasi ir veikia socialiniai verslai“ – atsakymų vidurkis 2,44. Tačiau net 40 procentų neturi nuomonės, o 49 procentai teigia kad jų gyvenamoje teritorijoje nėra daug socialinio verslo organizacijų.

Didžioji dauguma – 68 procentai respondentų mano, kad reikia tinkamų finansavimo galimybių, kad socialinis verslas kurtųsi ir augtų jų teritorijose. 15 procentų respondentų mano, kad reikia tinkamų apmokymų, o dar 3 procentai teigia, kad reikia socialinio verslo kreditavimo galimybių.

Net 16 procentų atsakiusių į anketos klausimus nurodė, kad šiuo metu neturi darbo, 77 procentai sakosi, kad dirba su darbo sutartimi, bei 7 procentai dirba savarankiškai (Ind. Pažyma ar verslo liudijimas).

Dauguma dirbančiųjų yra pilnai patenkinti savo dabartiniu darbu, bendras atsakymų vidurkis – 4,04. 37 procentai apklaustųjų yra visiškai patenkinti, o 42 procentai yra patenkinti savo dabartiniu darbu. 2 procentai respondentu yra visiškai nepatenkinti bei 9 procentai nepatenkinti savo dabartiniu darbu.

Iš atlyginimo gyvena oriai ir gali sutaupyti net 58 procentai apklaustųjų. 31 procentas nesutinka su šiuo teiginiu.

Į klausimą „Ar manote, kad jūsų gyvenome vietoje lengva susirasti tinkamą darbą?“ vidutinis vidų respondentų atsakymas – 3,13. Įdomu pastebėti, kad net 30 procentų neturi nuomonės šiuo klausimu. 39 procentai pritaria šiai nuomonei ir 31 procentas nepritaria.

Teigiamai viešąjį transportą ir galimybes dirbti kitoje Vilniaus teritorijoje vertina 54 procentai respondentų, tačiau 30 vertina neigiamai. Mažiausiai patenkinti viešuoju transportu Lazdynų – 2,72 ir Naujininkų gyventojai 2,9. Geriausiai šiuo klausimu jaučiasi Šnipiškių ir Senamiesčio gyventojai – po 3,9.

Automobilių savininkai bendrai vertina parkavimosi galimybes prie namų – 3,5 balais. Net 40 procentų respondentų visiškai pritaria nuomonei, kad visuomet lengvai randa vietą parkavimuisi. Dar 17 procentu pritaria taip pat pritaria tokiai nuomonei. Tačiau 35 procentai šiai nuomonei nepritaria. Daugiausia visiškai patenkintų parkavimo vietomis gyvena Naujininkuose – 22 procentai nuo visų automobilių savininkų, dalyvavusių šioje apklausoje.

Respondentai neigiamai vertina gyventojų, uždirbančių minimalų atlyginimą galimybes pragyventi kaimynystėje be skolinimosi ir paramos – 2,10. Net 67 procentai respondentų nepritaria ar visiškai nepritaria nuomonei, kad žmonės, uždirbdami minimalų atlyginimą gali nesunkiai (be skolų ir paramos) pragyventi gyvendami respondentų kaimynystėje.

Dar prasčiau vertinamos savivaldybės pastangos spręsti įvairias socialines problemas tiriamųjų gyvenamoje teritorijoje, bendras atsakymų vidurkis – 1,97. Tik 6 procentai pritaria ar visiškai teiginiui, kad jų gyvenamoje teritorijoje savivaldybė efektyviai sprendžia įvairias socialines problemas, tokias, kaip alkoholizmas, bedarbystė, skurdas, smurtas ir pan. 69 procentai tiriamųjų šiam teiginiui nepritaria ar visiškai nepritaria.

Neigiamai vertinamas ir viešųjų erdvių pritaikymas neįgaliesiems – atsakymų vidurkis 1,84. 50 procentų respondentų visiškai nepritaria teiginiui, kad jų gyvenamojoje teritorijoje visi šaligatviai, praėjimai bei įėjimai į viešųjų paslaugų patalpas yra pritaikyti žmonėms su negalia. Dar 28 procentai respondentų šiam teiginiui nepritaria. Tik 2 procentai visiškai pritaria ir 8 procentai pritaria. Likusieji neturi nuomonės.

Respondantai nepritaria arba visiškai nepritaria (iš viso 50 respondentų) nuomonei, kad socialinę atskirtį ir skurdą patiriantys asmenys tik patys savo veiksmais susikūrė sau tokį gyvenimą. Šiai nuomonei pritaria arba visiškai pritaria 22 procentai respondentų. Dar 28 procentai pasirinko atsakymą – neturiu nuomonės.

Santykinai nedaug respondentų pritaria ar visiškai pritaria nuomonei, kad tiek verslas, ties socialinis verslas mielai priimtų į darbą socialinę atskirtį bei skurdą patiriančius asmenis – 21 procentas respondentų. 39 procentai apklausos dalyvių šiai nuomonei nepritaria arba visiškai nepritaria. Dar 39 procentai neturi nuomonės.

Dauguma tiriamųjų pritaria – 42 procentai, arba visiškai pritaria – 17 procentų teiginiui, kad jie yra patenkinti savo gyvenimu savo gyvenamoje vietoje. Visiškai tam nepritaria 5 procentai, nepritaria 18 procentų respondentų. Dar 18 procentų neturi nuomonės.

Klausimas – Ką pirmiausia reikėtų padaryti, kad sumažinti gyventojų (mano gyvenamoje teritorijoje) socialinę atskirtį ir skurdą?

Atrinktos respondentų mintys (kalba netaisyta):

- Aktyviai su jais bendradarbiauti ir teikti ne tik finansinę, bet ir moralinę, emocinę pagalbą
- Trūksta želdynų, parkų. Trūksta atvirų patalpų susitikimams, socialinėms veikloms.
- Suteikti lengvatas isigyjant prekiu turimu bustu ir lušneliu atnaujinimui ir modernizavimui, kad žmonės galetu be milijoniniu islaidu susitvarkyti savo turimus namus ir sodus... Prasivesti kanalizacijas. Grazesne aplinka sukelia ir nora graziau gyventi.
- Dazniau patrulioti teritorija, padaryti susitikimu grupes su psichologais
- Kurti socialinio verslo darbo vietas
- Gydyti priklausomybes
- Informavimo gyventojams suprantamu būdu apie egzistuojančias galimybes. Pačių gyventojų suinteresuotumo, proaktyvumo, atsakomybės už savo gerbūvio kūrimą.
- Naujininkuose, deja, aktyvinti narkotiku platinimo taškų paieškas, jog gyventojai nebesijaustu kad gyvena Vilniaus skylėje. Ir nebebūtu tu žiauriųjų pavyzdžiu žmonėms. 2. Bendruomenių įkūrimas. Beveik visi daugiabučiai yra tiesiog prižiūrimi naujininku busto t.y mano busto. Nėra sprendžiami jokie klausimai, viskas labai netvarkinga. Kur yra bent seniūnas namo, jaučiasi kad yra jau kažkokia minimali bendruomenė ir
- Komunikuoti su jais jiems pasiekiamomis priemonėmis apie jiems prieinamas galimybes; sukurti galimybes kovoti su priklausomybėmis; padėti skurstantiems maistu ar maisto talonais. Kurti priemones destigmatizuojančias priklausomybes ir skurdą
- "1. Remti ir skatinti kurtis pilietines visuomenės organizacijas 2. Rūpestis sava gyvenama teritorija yra natūralu ir gerai, bet būtina remti ir skatinti tokių iniciatyvių žmonių apsijungimą kad tapti piliečiais."
- daugiau darželių, jog tėvai galėtų važiuot toliau ir rast darbą didesniu atligių. jaunimo centro reik. vaikų užimtumas didesnis turi but o čia kur gyvenam to nėra

Klausimas – Kaip vietos bendruomenė galėtų prisidėti prie socialinės atskirties ir skurdo mažinimo?

Atrinktos respondentų mintys (kalba netaisyta):

- Įtegruotų į savo bendruomenės veiklas, pačios kurtų socialinius verslus ir t.t.
- Bendradarbiaudama, dalydamasi daiktais, maistu
- Šviesti, skatinti norą dirbti ir užsidirbti.
- Labdara
- Darbo skelbimų geresnis viešinimas

- Įtraukti vietos bendruomenių atstovus į socialinių problemų sprendimų aptarimus, nes gyventojai visados labiausiai žino savo bendruomenių problemas ir turi ką pasiūlyti... ☺
- Kurti daugiau gražiu ir tvarkingu viešuju erdviu, pakovoti už savo teritorijos gatvių sutvarkymą... Labai daug neasfaltuotu gatvių privatiu namuku rajonuose.. Bobutes ten pacios bando nusikasti sniega arba išklampoti iš purvyno po lietaus!
- Tapti socialinio verslo dalininkais/akcininkais
- Pirmiausiai reiktų kad žmonės jaustųsi bendruomenės dalimi. Man rodos, to dar trūksta. bendruomenei reiktų burtis, kalbėtis, bedras veiklas veikti pvz daržą ar sodą auginti, tuo pačiu šviestis, mokytis, turėti bendrą veiklą, tikslą. Bendruomenei reiktų įtraukti vaikus ir paauglius į veiklas, siekti pritraukti jiems veiklų čia ar ieškoti galimybių kitur (jei reikia ir finansavimo).
- Organizuoti lėšų pritraukimo renginius, kurių metu pritraukiamos sumos būtų valdomos bendruomenės valia
- Kas yra vietos bendruomenė? Jei žmogus neturi socialinių ryšių, dirbtinai kuriamos „bendruomenės“ atskirtį tik didins, nes atsakomybę nuo individo perkelia institucijoms.
- Norint, kad bendruomenė prisidėtų prie socialinės atskirties mažinimo reiktų tokią turėti, o jei tokia yra tuomet informuoti kitus "bendruomenės" narius, nes vis gi vienoje geografinėje lokacijoje gyvenantys žmonės dar nėra bendruomenė. Sukūrus vietos bendruomenę galima kalbėti apie jos prisidėjimą prie vietos socialinės gerovės.
- Neturiu nuomonės; nepalaikau jokio ryšio su vietos bendruomene; laisvalaikį leidžiu ne savo gyvenamoje teritorijoje, nes joje nėra jokio kultūros objekto (buvusio taksi parko kultūros objektu nelaikau), jokio normalaus skvero ar parko, net jokios normalios kavinės; užtat yra geras susisiekimas su centru, senamiesčiu, autobusų ir geležinkelio stotimis.
- Nėra bendruomenės. Yra tik apsimestiniai draugu ratai kur daro susitikimus, mažai aktyvumo, informacijos reikia ieškoti sunkiai pačiam.
- Nepastebėjau, kad ji būtų susitelkusi ir aktyvi.
- Tuo turi rūpintis valstybė

Klausimas – Kaip verslas ir/ar socialinis verslas (veikiantis seniūnijos teritorijoje) galėtų prisidėti prie socialinės atskirties ir skurdo mažinimo?

Atrinktos respondentų mintys (kalba netaisyta):

- Kurti daugiau darbo vietų
- Informuoti apie galimybes gauti darbą, galimybes užsidirbti mūsų rajone.
- Informavimu
- Tai pirmiausia pasirūpinti saugumu nuo priklausomybės turinčiu žmonių; tada vaikams is nedarniu seimu reiktu daugiau dienos centru ir sporto iniciatyvų; Kultūriniai centrai siam rajonui irgi praverstu :) O geriausia - tai nauji prekybos centrai, butikai, ir kitos idomios prekybos vietos - nes tai pritrauktų pasiturincius žmones gyvenancius arti Vilniaus centro, o vietiniams tai sudarytu daugiau darbo vietu...
- Daugiau kaviniu, vaikų žaidimo aikštelių
- Aktyviai ir matomose vietose dėti skelbimus kad priima į darbą ir paauglius. Burti vietinę bendruomenę su pvz kokiais kad ir nedideliais renginiais (kad ir papasakoti kaio jie pvz kepa picą

jei tas verslas picerija). Stengtis darbinti vietinės bendruomenės narius jei įmanoma. Patys verslai turėtų tapti bendruomenės dalimi ir aktyviai dalyvauti jos gyvenime. Gal galima būtų paremti gabių vaikų, paauglių studijas skiriant nedidelę dalį pelno

- Iškelti skurdą iš miesto centro
- Bendradarbiaujant su darbo birža, savivaldos socialiniu skyriumi, galima steigti socialinį verslą.
- Verslas iš viso daugiau turėtų galvoti apie rajoną, čia gyvenančius žmones, burti bendruomenę, bet taip nėra ir niekuo jie neprišėda. Retas kuris, o gal nei vienas, savo bendruomenei teikia nuolaidas, ar pirmenybę įsidarbinant.
- Manau, kad socialinis verslas, kaip ir nurodo jo apibūdinimas, prisideda prie atskirties mažinimo tiek, kiek laidžia verslo niša, kurioje veikiama. Galbūt reikėtų labiau, bendromis jėgomis, reklamuoti, socialinius verslus? Socialinio verslo, kaip ir bet kokio kito verslo, žinomumas, leidžia efektyviau vykdyti verslo tikslus, daugiau žinomumo = daugiau pajamų = daugiau pagalbos, tiems, kam socialinis verslas yra ją numatęs pagal savo tikslus ir paskirtį.
- Nežinau apie jokią socialinį verslą seniūnijos teritorijoje ir man nerūpi.
- Galėtų atsirasti anoniminis priklausomybės centras, galėtų atsirasti centras, kuris tikrina narkotines medžiagas, galėtų atsirasti nemokami dienos centrai vaikams ir paaugliams
- Mokėti ne žeminantį atlygį
- Verslas- sukuriant darbo vietas ir mokant už darbą atlygį, kad žmogus galėtų gyventi oriai. Socialinis verslas- didinti vaikų ir paauglių užimtumą, skatinti savanorystę suteikiant pagalbą neįgaliems asmenims bei senjorams ir kt.
- Burtis į aktyvias bendruomenes, kaip tokias Vardan SALININKŲ

Rezultatų apibendrinimas ir išvados

Dauguma tyrime dalyvavusių vilniečių pasitiki savo galimybėmis įveikti iššūkius ir kartu turi savo artimoje aplinkoje žmonių, kurie juos supranta ir palaiko. Įdomu pastebėti, kad tų, kurie nurodė, kad mažiau pasitiki savo galimybėmis ar neturi juos suprantančių asmenų artimoje aplinkoje, nuomonės kitaip klausimais niekaip aiškiai nesiskyrė nuo pirmųjų. Taip pat dauguma (mažiau tik Naujininkų gyventojai) mano, kad turi pakankamai pasirinkimų leisti laiką savo gyvenamoje teritorijoje. Gyventojai jaučiasi pakankamai saugiai savo mikrorajonuose, tačiau Naujininkuose jaučiasi mažiau saugiai. Čia labiausiai akcentavo alkoholio ir narkotikų vartojimą, kaip didžiausią grėsmę. Darbą turintys respondentai iš esmės patenkinti savo darbu. Tik mažoji dalis turinčių darbą yra juo nepatenkinti (11 proc.). Beveik du trečdaliai (58 proc.) gyvena oriai ir gali sutaupyti. Trečdalis mano, kad tinkamą darbą susirasti lengva, trečdalis mano, kad nelengva bei trečdalis neturi nuomonės tuo klausimu. Dalis (16 proc.) šiuo metu darbo neturi. Net puse vilniečių, dalyvavusių apklausoje mano, kad viešasis transportas užtikrina galimybes patogiai pasisiekti bet kurį Vilniaus tašką ir tai užtikrina galimybes dirbti bet kur Vilniuje. Kiek prastesnę nuomonę apie viešąjį transportą turi labiau nutolusių nuo centro teritorijų (Naujininkų bei Lazdynų) gyventojai. Tačiau būtent šių teritorijų gyventojai daug lengviau randa vietą parkavimuisi šalia savo namų. Galiausiai dauguma gyventojų Vilniaus mieste yra patenkinti savo gyvenimu savo gyvenamoje vietoje.

Net du trečdaliai tikslinės teritorijos vilniečių įsitikinę, kad uždirbant minimalų atlyginimą Vilniuje neįmanoma pragyventi be skolų ar kitų paramos. Taip pat didžioji dauguma (69 proc.) mano, kad savivaldybės pastangų nepakanka, kad būtų tinkamai sprendžiamos socialinės problemos (alkoholizmas, bedarbystė, skurdas, smurtas ir pan.). Turintys vaikų mano, kad netoli namų nėra pakankamai neformalaus švietimo paslaugų jaunimui ir vaikams. Labiausiai respondentai yra nepatenkinti viešųjų erdvių pritaikymu neįgaliesiems (78 proc. respondentų tai vertina neigiamai). Didžioji dalis gyventojų arba nieko nežino apie vietos bendruomenę, arba nepritaria jos veiklai. Nevyriausybinę organizacijų veiklą vertinama silpnai, trečdalis respondentų teritorijoje veikiančių NVO nežino, tik ketvirtadalis žino ir pritaria jų veiklai. Dar mažiau gyventojai žino ir vertina socialinį verslą jų teritorijoje. Vis tik daugelis mano, kad jeigu būtų tinkamas finansavimas, socialinio verslo būtų daugiau. Puse tikslinės teritorijos gyventojų tiki, kad ne patys žmonės kalti dėl to, kad šiandien jie patiria socialinę atskirtį bei skurdą. Dauguma linkę galvoti, kad tokių asmenų nepriima į darbą nei šiaip verslas, nei socialinis verslas.

Iš apklausos dalyvių atvirų minčių matome, kad dominuoja noras padėti, paremti ar kitaip pasirūpinti socialinę atskirtį bei skurdą patiriantiems žmonėms. Vyrauja nuomonė, kad graži aplinka, aktyvus įtraukimas į veiklas, pagalba įsidarbinant, informavimas bei mokymas padėtų spręsti visuomenės integracijos klausimus.

Konsultacijų ataskaita

Vilniuje veikiančių organizacijų (NVO, verslo, savivaldybės ir vyriausybės)
interview dėl 2024 – 2029 m. Vilniaus miesto VVG strategijos kūrimo

Turinys

Konsultacijų ataskaita	Error! Bookmark not defined.
Įvadas	3
Konsultacijų tikslas	3
Metodo aprašymas	4
Konsultacijų rezultatai	5
Rytis Jokubauskas (NVO teisės institutas, buvęs asociacijos „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ vadovas)	5
Silvinija Simonaitytė (Asociacija „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“, buvusi direktoriaus pavaduotoja)	5
Aistė Adomavičienė (Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, direktorė)	5
Dainius Čiurinskas (ESFA, Alternatyvių investicijų detektorius (AID), Projektų vystymo skyriaus ekspertas)	6
Vidmantas Mitkus (Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Jaunimo reikalų ir neformalaus užimtumo skyriaus vedėjas)	6
Dr. Ieva Adomaitytė-Subačienė (Vilniaus universiteto Sociologijos ir socialinio darbo instituto Podoktorantūros stažuotoja asistentė, įmonės Valdymo inovacijų agentūra „Innovate“ vadovė)	7
Henrika Varnienė (Lietuvos negalios organizacijų forumas, direktorė)	7
Daiva Mikulskienė (Vilniaus savivaldybė, Savivaldybės administracijos vyriausioji patarėja)	8
Dr. Miroslavas Seniutis (Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, asistentas. VA „Caritas“ Socialinio centro „Betanija“ vadovas)	8
Jurgita Kuprytė (VŠĮ „SOPA“ vadovė)	8
Konsultacijų apibendrinimas	9

Įvadas

Asociacija „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ (toliau – Vilniaus VVG) įgyvendina projektą „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos plėtros strategijų rengimas“ (11-001-t-0030), kurio tikslas yra įtraukiant vietos bendruomenę parengti Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 metų vietos plėtros strategiją (toliau – strategija). Siekiant konsultuotis su potencialiais strategijos įgyvendinimo veiklų dalyviais, sprendėjais ir tikslinių grupių atstovais, buvo organizuoti susitikimai ir diskusijos su skirtingų sričių ekspertais, prašant juos atsakė į Vilniuje veikiančių organizacijų (NVO, verslo, savivaldybės ir vyriausybės) interviu dėl 2024 – 2029 m. Vilniaus miesto VVG strategijos kūrimo klausimus. Šie nestruktūruoti interviu yra sudedamoji strategijos rengimo dalis.

Renkant ir analizuojant kiekybinius duomenis iš skirtingų šaltinių galima susidaryti įspūdį, kad Vilniaus mieste yra tiesiog gera gyventi - didžiausi atlyginimai, mažiausia bedarbystė, išvystytos socialinės paslaugos, teikiamos visoje miesto teritorijoje, puikus susisiekimas, didžiulės ekonominės investicijos bei greičiausiai Lietuvoje augantis miestas gyventojų skaičiumi. Todėl buvo nuspręsta pasikalbėti su įvairių institucijų, veikiančių Vilniaus miesto VVG tikslinėje teritorijoje, atstovais, kad pamatyti bendrą vaizdą iš arčiau, aptarti ne tik esamas problemas, bet įvertinti ir kokių paslaugų labiausiai reikėtų bei kas jas galėtų užtikrinti. Skirtingi respondentai vardino tuos dalykus, kurie jiems atrodė svarbiausi siekiant mažinti socialinę atskirtį bei skurdą Vilniaus VVG strategijos tikslinėje teritorijoje. Dėl to buvo svarbu papildyti kiekybinius duomenis kokybiniais duomenimis.

Konsultacijų tikslas

Išsiaiškinti, kaip organizacijų, veikiančių Vilniaus miesto tikslinėje teritorijoje, atstovai mato problemas ir kokias įžvelgia galimybes mažinti socialinę atskirtį bei skurdą, gerinti įsidarbinimą, didinti tikslinių grupių socialinę bei ekonominę integraciją.

Metodo aprašymas

Nestruktūruotas interviu

Interviu paprastai apibrėžiamas kaip sistemingas duomenų rinkimas tiesioginio ar netiesioginio pokalbio tarp interviuotojo ir interviuojamojo metu. Tyrėjas yra iš anksto pasiruošęs pokalbiui, numatęs jo struktūrą, procedūrą ir, kai tai numato tyrimo pobūdį, ir turinį (pasirengęs interviu klausimus). Nestruktūruotas interviu atliekamas remiantis iš anksto apgalvotu planu, kuriame numatyti tik įžanginiai bei esminiai klausimai, pateikiamos pagrindinės pokalbio temos be konkrečių klausimų formuluočių. Klausimų formuluotes tyrėjas kuria interviu metu priklausomai nuo jo eigos, nuo užsimezgsio santykio tarp tyrėjo ir tiriamojo, ar nuo interviu aplinkos. Nestruktūruotas interviu reikalauja iš tyrėjo išsamaus temos žinojimo ir gerų klausymo įgūdžių bei patirties.

Konsultacinis tyrimas buvo atliekas kalbantis gyvai, telefonu bei internetu MS Teams programos pagalba.

Iš anksto parengti klausimai:

- Kokios tikslinės grupės labiausiai patiria socialinę atskirtį ir smurtą
- Kokios bendruomenių iniciatyvos geriausiai galėtų prisidėti prie gyventojų socialinės atskirties bei skurdo mažinimo strategijos tikslinėje teritorijoje?
- Kokios paslaugos būtų labiausiai reikalingos, kad tikslinės grupės norėtų ir galėtų įsidarbinti?
- Kokios organizacijos galėtų efektyviausiai prisidėti prie socialinės atskirties ir skurdo mažinimo tikslinėje strategijos teritorijoje?
- Ar savanoriškos veiklos organizavimas galėtų prisidėti prie siekiamų tikslų?
- Kaip prie to galėtų prisidėti verslas ar socialinis verslas?
- Jei jūs ar jūsų organizacija turėtų galimybę pasinaudoti neribotais finansiniais ištekliais, kokie tuomet būtų jūsų tikslai siekiant iškeltų tikslų

Konsultacijos su interviu pašnekovais truko nuo 15 min. iki 1 valandos.

Konsultacijų rezultatai

Interviu turinio santraukos aprašymai

Rytis Jokubauskas (NVO teisės institutas, buvęs asociacijos „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“ vadovas)

Pagrindinės pamokos turbūt tos, kad daugiausia administracinių lėšų reikėjo pradžioje, geriau didinti sumas atskiriems metams, nei viską išdalinti po lygiai. Numatytos sumos projektams buvo per smulkios. Reikėtų kad projektai būtų bent 50 000 eurų. Labiausiai strategijos įgyvendinimas nukentėjo Covid-19 pandemijos laikotarpiu.

Sunku pasakyti kokios idėjos ar veiklos būtų tinkamiausios sekančiame periode. Būtų svarbu galvoti apie tvarias idėjas, naujų verslų kūrimą bei kažkokius modelius, kurie patys generuotų pajamas.

Silvinija Simonaitytė (asociacija „Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė“, buvusi direktoriaus pavaduotoja)

Pagrindinės pamokos, gal būt, tos, kad praeitam periode pagrindinis dėmesys buvo niekur neregistruotiems nedirbantiems ir neaktyviems asmenims. Juos buvo labai sunku rasti. Tokius kiek lengviau buvo įmanoma identifikuoti tik jaunimo amžiaus ir/ar paleistus iš įkalinimo įstaigų.

Vilniuje gerokai sunkiau išgyventi gaunant net minimalų atlyginimą. Čia daugiau pramogų, bet jos mokamos, brangesnės visos paslaugos. Ypač sunku tiems, kurie gyvena po vieną ar jaunoms šeimoms, kuriose dirba tik vienas iš sutuoktinių. Taip pat Vilniuje sunku ir pensinio amžiaus žmonėms.

Reikalingos idėjos sprendžiančios problemas – VDC nėra suinteresuoti kokybišku neformalaus ugdymo turiniu. Jaunimas Vilniuje patiria didelį stresą, dėl to kyla naujos problemos – psichikos sveikatos, narkomanija ar kitos priklausomybės. Gal pensinio amžiaus žmonės galėtų užimti vaikus ir pan.

Vilniuje yra didelės galimybės įsitraukti į veiklas, vystyti savo verslą ar susirasti darbą. Nors ir didžiulė konkurencija, tačiau laisvų darbo vietų visuomet yra – dažniausiai tai kvalifikacijos nereikalaujantis ir už minimalų atlyginimą, darbas.

Socialinio verslo samprata man nėra aiški. Iš patirties daugiau matau, kad arba tai socialinė organizacija, arba verslas, bet ne abu kartu.

Manau, kad daugiau dėmesio skirti probleminiam jaunimui.

Aistė Adomavičienė (Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, direktorė)

Knieti padaryti rimtą plėtrą palydėjimo paslaugos jaunimui iš vaikų globos namų, kalėjimų, ar rizikos šeimų. Dar viena didelė problema - benamystė. Jie gali Vilniuje prisirinkti daugiau aukų, išlikti anonimiškai. Pirmas pusmetis gatvėj yra svarbiausias, nes dar pavyksta sugražinti į normalų gyvenimą. Dar viena problema yra įsiskolinimai. Labai trūksta tokios paslaugos. Lietuvoje įsiskolinusių yra apie 10

procentų. Suėjus senaties terminui tu gali skolų atsikratyti, bet reikia profesionalios pagalbos. (Šeimos ar asmens finansų valdymo paslauga su akcentu į įsiskolinimus). Ši paslauga nėra reglamentuota.

Vilniuje įsidarbinimo galimybės yra daug didesnės nei kitur, ir jei žmogus nedirba tai jis jau turi gerokai didesnių problemų ir su tuo žmogumi reikia daug rimčiau dirbti. Gal ir psichologo reikia, auginti pasitikėjimą visuomene. Gaudamas minimumą gyvena žemiau skurdo rizikos ribos. Riba viena visai Lietuvai. O skurdo patirtis Vilniuje yra daug stipriau jaučiama. Keletą metų pragyvenus skurde žmogaus psichikojė lieka ilgalaikės pasekmės. Žmogus pripranta prie to ir nebesitiki, kad galima kažką padaryti, kad išlipti iš skurdo.

Dainius Čiurinskas (ESFA, Alternatyvių investicijų detektorius (AID), Projektų vystymo skyriaus ekspertas)

Per visą AID projekto įgyvendinimo laikotarpį (3 metai) vien Vilniuje projekto partneriai registravo apie 900 ilgalaikių bedarbių iš įvairių tikslinių grupių. (Deja, pagal Vilniaus miesto VVG teritoriją atrinkti tikslinių grupių skaičius būtų labai sudėtinga). Tikslinės grupės - Žmonės su negalia, ilgalaikiai bedarbiai, jaunimas, asmenys su priklausomybėmis, romai, socialinės rizikos šeimos, užsieniečiai (ukrainiečiai, pabėgėliai ir t.t.) Virš 40 procentų iš jų buvo įdarbinti iki projekto veiklų pabaigos. Įdomu tai, kad per visą AID projekto laikotarpį nė viena bendruomenė Vilniuje nepateikė paraiškų būti projekto partneriu.

Reiktų galvoti, pirmiausiai, apie jaunimą (gatvės jaunimą), narkotikai pagrinde yra šitoj grupėj. Vilniuj kas labai aktualu - užsienio šalių piliečiai (galimi getų kūrimaisi) - svarbu vienus užimti, kitus integruoti. Neįgaliaisiais, pirmiausiai, turėtų rūpintis valstybė, kaip ir kitomis nuolatinėmis grupėmis.

Vilniuje santykinis problemų skaičius yra nedidelis. Tačiau asmenys, patiriantys socialinę atskirtį ir skurdą čia yra ir jiems turi būti užtikrinta maksimali pagalba. Gal labiausiai reiktų orientuotis į jaunimą, skatinant savanorystę, verslumą. Žinoma pirmiausiai į probleminį jaunimą, priklausantį tam tikroms tikslinėms grupėms. Anksčiau padėjus žmogui savarankiškai tvarkytis, mažiau tikslinių grupių formuotųsi ateityje.

Vidmantas Mitkus (Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Jaunimo reikalų ir neformalaus užimtumo skyriaus vedėjas)

Pagrindinės jaunų žmonių problemos Vilniuje – psichoaktyvių medžiagų naudojimas, nedarbas, psichinė būklė. Taip pat – jaunimo nedarbas. Jaunas žmogus retai eina į pigiausią darbo vietą. Ieško didesnio atlyginimo ar kuria savo verslą.

Vilniaus jaunimas išsiskiria tuo, kad į Vilnių atvažiuoja daugiausiai jaunų žmonių. Dažnai tiesiai iš šeimų, kuriose tėvai jais rūpinosi. Todėl čia susiduria su įvairiausiomis problemomis gyvendami savarankiškai. Juos nelengva ir suskaičiuoti, nes bendrabučiuose trūksta vietų ir jauni žmonės nuomojasi būstą. Siekiant, kad būtų pigiau, tą daro be sutarčių, dėl to nedeklaruoja gyvenamosios vietos. Tėvams vaikus išlaikyti Vilniuje yra sudėtinga, todėl jaunuoliai turi mokytis ir dirbti. Ko pasekoje pradeda formuotis problemos – stresas, psichikos sveikatos problemos, priklausomybės, prasiskolinimai ar net kriminalinė veikla. Centriniai mikrorajonai tampa traukos centrais. Čia jauni žmonės buriuojasi, vartoja įvairias psichiką

veikiančias medžiagas. O Naujininkai nuo seno problematiška teritorija. Bet Vilniuje pagrindinė problema yra statistikoje – dėl netikslaus žmonių skaičiaus neaišku kiek yra asmenų, kuriems reikia paslaugų.

Dr. Ieva Adomaitytė-Subačienė (Vilniaus universiteto Sociologijos ir socialinio darbo instituto podoktorantūros stažuotoja asistentė, įmonės Valdymo inovacijų agentūra „Innovate“ vadovė)

Pirmiausia, nepakankamai apmokamos viešosios paslaugos. Vilniuje jau užsidarė net du Vaiko dienos centrai dėl šios priežasties. Šių paslaugų kaina yra vienoda visoje Lietuvoje, tačiau su tokiu pat atlygiu Vilniuje išgyventi gerokai sunkiau. Tai nemotyvuoja siekti geresnių rezultatų ar didinti darbo kokybę.

Socialinis verslas ir verslas galėtų įdarbinti daugiau tikslinių grupių atstovų, kurti pritaikytas darbo vietas. Nevyriausybines organizacijas gali įtraukti savanorius, pritraukti verslo paramą bei prisidėti kitais projektais siekiant spręsti tikslinių grupių problemas. Gal būt tikslinga būtų burti bendruomenes pagal tikslines grupes, kur žmonės galėtų būti geriau suprasti.

Dabar politika orientuota į įdarbinimą ir kartu yra mažiau galimybių gauti tinkamas paslaugas, kad nekristum iki Tikslinių grupių lygio. Manau, kad svarbu skirti daugiau dėmesio jaunimui, kad būtų galima užkirsti kelią problemų augimui. Žinoma, pirmiausia reikia orientuotis į mažiau galimybių turintį jaunimą, skurdą ar socialinę atskirtį patiriantį jaunimą.

Jei turėčiau neribotus finansinius resursus pirmiausiai, ieškočiau inovatyvių sprendimų, idėjų. Tai kas jau daroma yra gerai, bet reikia ieškoti naujų problemų sprendimų.

Henrika Varnienė (Lietuvos negalios organizacijų forumas, direktorė)

Žmonėms su negalia labiausiai šiuo metu trūksta globos paslaugų – grupinio gyvenimo namų. Tačiau suprantama, kad VVG šito neišpės. Jei būtų savarankiško gyvenimo namai, tuomet pagrindinė problema būtų užimtumas. O čia jau VVG bendruomenių pagalba galėtų efektyviai prisidėti. Reikalinga „Sheltered work place“, nes tokie žmonės negaus darbo taip paprastai.

Labai trūksta paslaugų nuo „suaugystės“ (ar žmonės su proto negalia suauga?) amžiaus neįgaliesiems su sunkia negalia. Nėra pagalbos gyventi be tėvų. Pritarčiau, kad ir negalios srityje reikėtų orientuotis į jaunų žmonių problemų sprendimą.

Net nežinau kaip reikėtų spręsti problemas, jei finansiniai ištekliai neribotų. Bet turiu vieną idėją jau kurį laiką. Tai būtų tokia, kaip duomenų bazė, kur neįgalieji (ar kitų tikslinių grupių žmonės) registruojasi nurodydami kada ir kokių paslaugų jie norėtų (pvz., pavežėjimo, maisto į namus, namų tvarkymo, palydėjimo pas daktarus ir pan.), o organizacija, kuri sukūrė šią duomenų bazę daro viską, kad užtikrintų tokių paslaugų suteikimą laiku. Organizuoja savanorius, telkia lėšas iš verslo, bendradarbiauja su kitomis organizacijomis dėl paslaugų užtikrinimo.

Žinoma būtų galima pastatyti savarankiškus gyvenimo namus ir užtikrinti užimtumą, jei tik neribotų finansinės galimybės.

Daiva Mikulskienė (Vilniaus savivaldybė, Savivaldybės administracijos vyriausioji patarėja)

Pagrindinė grupė galėtų būti benamiai. Vilniuje juos traukia atliekos, didelės galimybės gauti išmaldą, bendruomenė nepažįsta jų asmeniškai. Benamiai tikrai Vilniuje išsiskiria iš kitų miestų. Taip pat svarbu rūpintis jaunimu. Daug rizikų gyvenantiems Vilniuje. Neturint pakankamai pajamų kyla noras pasiimti greitąjį kreditą, vėliau neviltis, narkotikai ir taip toliau.

Naujininkuose nuo geležinkelio bėgių iki „Maxima“ centro palei Dariaus ir Girėno gatvę pagrinde buvo apgyvendinti geležinkeliniai. Tai buvo darbo klasės mikrorajonas. Bendruomeniškumo ten nedaug.

Žirmūnuose palei upę buvo statomi daugiabučiai, kurie (apie 1960 m.) pilnai buvo apgyvendinti Tarybų sąjungos iš Rusijos ir rytinių šalių gyventojais. Šiaurės miestelyje dirbo tie nauji gyventojai. Dabar Žirmūnuose daugiau vyresnio amžiaus žmonių.

Vilniaus miesto VVG apibrėžtose teritorijose atsiranda naujos oazės (Naujininkai, Naujamiestis, Paupys), kurie tampa traukos centrais. Žmonės atsikrausto čia gyventi. Tačiau, pvz., Naujininkuose yra dideli atstumai tarp tų naujai besikuriančių teritorijų ir miesto centro. Todėl viešų paslaugų užtikrinimas bent pradžioje būna apsunkintas.

Dr. Miroslavas Seniutis (Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, asistentas. VA „Caritas“ Socialinio centro „Betanija“ vadovas)

Caritas socialiniame centre „Betanija“ dirbame su benamiais Vilniaus mieste. Kartą per savaitę einame pažindintis su jais. Dažniausiai jie atsiduria gatvėje visai ne savo noru, o todėl kad iš jų išviliojo turtą ar dėl psichikos ar proto sutrikimų jais atsikrato giminaičiai.

Tačiau labai sunku tikėtis rezultato dirbant su šia grupe. Juos įdarbinti yra nerealu. Daugelis iš jų dirba, bet neoficialiai, nes jie turi įsiskolinimų. Mums rezultatas, kad jei mes susipažinome ir suteikėme jiems paslaugas, o vėliau jie grįžo pas mus ir vėl prašė paslaugų.

Paslaugų benamiams ilgai nebuvo net socialinių paslaugų kataloge išskyrus nakvynės namus, higienos paslaugas bei maisto tiekimą. Savivaldybės socialinių paslaugų centras apie juos daugiausiai sužino, kaip gyventojai iškviečia policiją, o policija kreipiasi į Socialinių paslaugų centrą.

Jurgita Kuprytė (VšĮ „SOPA“ vadovė)

Labiausiai reikėtų padėti ilgalaikiams bedarbiams. Pradedant nuo jauno amžiaus. Pas mus ateina darbo ieškoti jaunuolis apie 28-30 metų, turi jau tris profesijas, bet jokios darbo patirties. Taip yra, nes profesinės mokyklos „medžioja“ asmenis su lengva proto negalia, nes jų studijas apmoka valstybė. Tuo tarpu tėvai ramūs, nes jų vaikas mokosi, turi užimtumą. Tačiau po visų studijų įdarbinti tokį asmenį pasidaro labai sunku.

Vilniuje yra geriausios galimybės susirasti darbą, tačiau jei žmogus vis tiek nedirba, tai reiškia, kad atskirtis čia dar didesnė nei kitur. Net ir Vilniuje reikia pritaikytų darbo vietų. Mūsų darbe siekiant įdarbinti tikslines grupes yra labai svarbu dirbti ne tik su pačiu asmeniu, bet ir su darbdaviais. Maždaug trečdalis mūsų darbo yra su darbdaviais (dažniausiai tai yra vidurinės grandies vadovai), bandant juos supažindinti

su tikslinių grupių specifika, informuojant apie darbo vietos pritaikymo detales ir pan., ir apie du trečdaliai darbo su pačiu asmeniu. Kuo sunkesnė tikslinė grupė, tuo daugiau reikia pastangų ir laiko siekiant įdarbinti.

Konsultacijų apibendrinimas

Visi pašnekovai kalbėdami apie Vilniaus miesto tikslines grupes išskyrė vieną ar dvi pagrindines tikslines grupes. Visų nuomonės sutapo, kad reikia investuoti papildomas pastangas į jaunimo problemų sprendimą bei užtikrinti visas reikalingas paslaugas Vilniaus benamiams. Dėl jaunimo, patiriančio socialinę atskirtį bei skurdą, turintį priklausomybių ar psichikos problemų sutarė visi. Dėl VVG galimybių užtikrinti paslaugas benamiams buvo skirtingų nuomonių. Tai žmonių grupė, kurios neišaina priskirti vienai ar kitai seniūnijai, kad būtų galima identifikuoti, kai tinkamą tikslinės grupės atstovą. Taip pat, benamiams reikalingos pastovios ir ilgalaikės paslaugos. Labai sunku tikėtis rezultato, kad toks asmuo įsitrauks į darbo rinką ar kitaip integruosis į visuomenę atskirų projektų pagalba. Todėl toliau kalbėsime apie jaunimo padėtį Vilniaus miesto tikslinėse teritorijose.

Daugelis pašnekovų pritaria, kad Vilniuje gyventi su minimaliu atlyginimu ar iš pašalpy, iš esmės, yra sunkiau išgyventi. Čia brangiau pragyventi, nes brangesnės paslaugos, daugiau pagundų (mokamos pramogos). Jei laiku nesuteikiama pagalba, žmogus prisitaiko gyventi skurde, nebetiki savo galimybėmis ir nebesitiki pagalbos iš visuomenės. Svarbu siekti užtikrinti reikalingas paslaugas jaunimui patiriančiam skurdą.

Jauni žmonės susiduria su problemomis, kurių laiku neišsprendus žmonės tampa nuolatinių tikslinių grupių atstovai. Jei Vilniuje, kai yra tiek galimybių susirasti darbą, o mes sutinkame ilgalaikį bedarbę jaunimo amžiaus, tai reiškia, kad atskirtis yra didžiulė ir labai svarbu kad pagalba būtų užtikrinta laiku. Labai svarbu atkreipti dėmesį į jaunimo psichinės sveikatos būklę. Jauni žmonės – turintys mažiau galimybių ar patirdami skurdą, socialinę atskirtį, patyčias ar kitus sunkumus, išgyvena stresą, kas nulemia įvairias psichikos ligas, kriminalinę veiklą ar net savižudybę. Jauni žmonės ieško sprendimų, todėl išbando įvairias psichotropines medžiagas sukeldami dar didesnes problemas. Reikėtų užtikrinti didesnį jaunimo užimtumą įtraukiant į savanoriškas veiklas, padedant susirasti darbą, sudarant specialias sąlygas, pritaikytas specialių poreikių turintiems jaunuoliams, ugdant verslumą.

Labai svarbu tinkamai organizuoti reikiamą pagalbą. Vilniuje užsidaro nevyriausybinių organizacijų dėl nepakankamo finansavimo. Juk Vilniuje ir kituose miestuose Vaiko dienos centras ar neformalaus ugdymo laisvieji mokytojai turi vienodas finansines sąlygas. Tai nemotyvuoja siekti geresnių rezultatų ar didinti paslaugų kokybę. Taip pat svarbu įtraukti daugiau verslo organizacijų, reikia kalbėti su jomis apie galimybes įdarbinti kuo daugiau jaunimo amžiaus tikslinių grupių, pritaikyti jiems darbo vietas. Vilniuje yra gausa verslo, soc. verslo ir nevyriausybinių organizacijų, su kuriomis reikia komunikuoti, įtraukti jas į dialogą, bendradarbiauti su jomis siekiant mažinti socialinę atskirtį ir skurdą.